

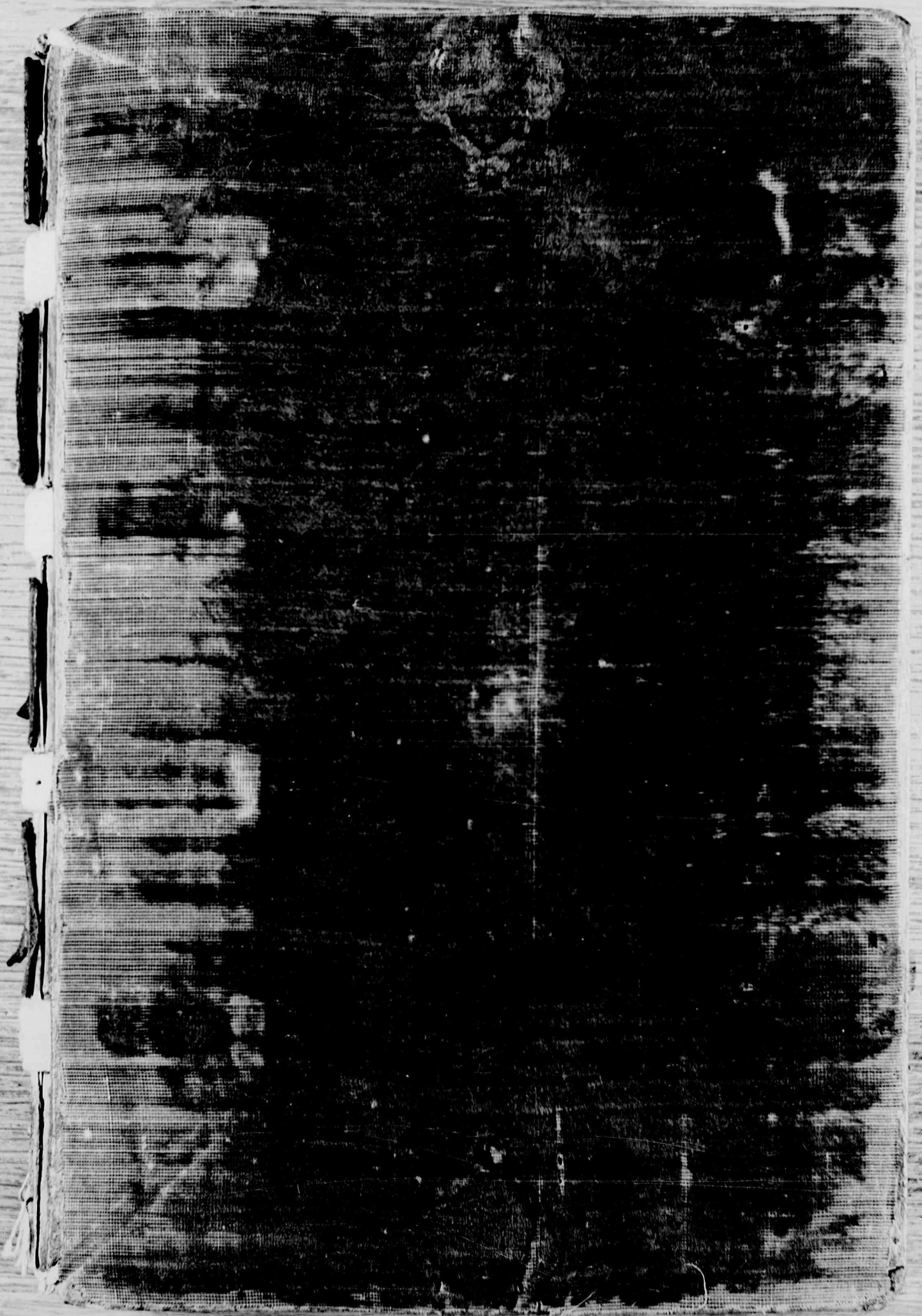
A

335
—
—
—
—

Cod. Guelf.

72 Aug. 40

1324

PROHEMIUM LIBRI *terti*

Exhortatio ad bellum contra barbaros.

v. p. 1522.
z. m. in 4to.

ARSILIUS *fici*
nus florentinus Mathe
felicitissimo pannoniae re
gi i pace securitatem i
bello uictoriam inueto

ria gloriam sempiternam uaticinatus

PLATONOSTER philosophorum
pater rex felicissime Xenocratem Dionem
dilectos discipulos suos uiros quidem sanc
tos sed paulo seueriores tristioresq; q; decer
phos uideretur saepe monere solebat ut gra
tius sacra diligentissime facerent. quo gratio
siores iucundioresq; redderentur. Qd autem
Platoni nro quondam erga discipulos suos
agendum fuit. idem in nunc erga geminos

12. Plac.

epistolarum mearum libros quasi liberos meos uideo faciendum. Videor equidem frigidus quodam ut ita dixerim semine grauidus hos aliquo seueriores quam epistolares liberos deceat peperisse. Quis enim in seculis regionibusque ferreis aurea unquam opera uel argentea condant. Quamobrem Platónico more iam iubeo eos non modo sacrificare gratis uerumque ipsi se se tota mente uouere quo gratiosiores uerbamoresque euadant. Ecce iam igitur nonne uides repente nescio quo numine scio certe felici quodam spiritu rapti uentus excelsum palatium tuum tanquam propriam gratiarum eadem iter arripunt sperantes ut arbitror penes te solum gratiarum triumphum. Equi Iouis almi phebenuustae ueneris splendore gratissimo circumfundi. Unde tristiori illo statim uultu mutato clariores posthac letioreque intuentibus admodum uideantur. Tu uero praecor rege felicissime Marsilianos

2.
filios dum sacram supplices edem istam ingrediuntur letis uegetisque oculorum tuorum radijs sicut caetera soles inspicias. Sic enim & ipsi quidem quae sunt solum regie uero maiestati quae pulchri sint omnino debent. Atque ego duci meo Platoni qui solus principem illum uenerari iubebat in quo excellens sapientia cum summa potentia iungeretur satisfecisse uidebor. Et haec Platoni solum ob ipsam Mathiae regis inuicti uenerationem sed caeteris & grecis philosophis imo & poetis oratoribus historicis scriptoribus demum omnibus proculdubio satisfecero. hi enim omnes cum olim summo studio nihil aliud quam ueram gloriam lucemque quesierunt tandem post multa lucis secula in tenebras sub seuis turchis pro dolor stellae inquam sub truculentis feris in tenebras corruerunt. Jacent heu caelestia liberalium doctrinarum artuumque lumina iandiu in hym

bo: immo uō sub loco longe q̄ sit hymbus
obscuriore. Et q̄admodum ueteres illi sc̄i
quondam in hymbus iacentes Messiam sic
& hi sapientes Mathiam quasi messiam
Mathiam miseri perpetuo clamore uoci
ferantur: qui eos a hymbus uel potius
ab inferis in lucem uitamq; restituat.
Mathiam non litterati quos dixi tm̄
uerumq; nationes q̄ plurime in asia
atq; europa sub turchis immambus q̄
uidei sub impio pharaone miserabiliter
seruientes Mathiam inq; tanq; Moysen
alterum assidue clamitant: cui deus
mare diuidat rubrum: & quaelibet pas
sim inuia mirabiliter patefaciat electos
dei filios ab extrema seruitute atq; mi
seria prorsus liberaturo. Mathiam rur
sus italia pulchra atq; ipsa bonorum o
mnium mater sc̄a religio assiduis uo
cat clamoribus eius tm̄mambus im
manes barbarorum manus feliciter e

5.
euasura. Quāobrem gemini q̄ liberi i
sti mei almam penes te gratiarum e
dem ingressi praeces iam tibi supplices
pro communi omnium salute uerbis ei
usmodi fundunt. Surge age Mathia
iterum auspicijs felicissimis. Q̄admodū
saepe alias feliciter surrexisti. Surge
praecamur. o uictor hercules dum tē
pus adest aduersus dira haec & imma
nia monstra. Que tam nefarie depopu
lantur agros oppida diruunt. deuorat
homines. legum omnium liberaliumq; a
tium disciplinas atq; id quod miserimū
est religionem sanctam nō solum sordi
dissimis pedibus impie calcant ueni
& q̄tum in eis est ex omni hominum
memoria delent. Vixisti hercules mō
stra cuiusmodi mirabiliter sola uirtute
sepius atq; domuisti. Sed noua iam
iam uictoria scimus proculdubio quid
loquamur immo quid tibi uaticinemur no

ua tibi uictoria celo demittitur alto. Tibi cer-
te rursus pro uniuerso hominum uirtutumq;
genere pro ipso deo fortiter pugnaturus omnis
fauebit orbis totus militabit ether & con-
iurati ueniunt ad classica uenti. Tibi soli
deus omnipotens imperium sine fine da-
bit. Summus ille deus qui solem in ce-
lo constituit stellarum celiq; regem. Machi-
am q; solum sub sole constituit imperium
occeano famam qui terminet astris.
Ktis octobribus Mccccxxxo.

Quæ fallax sit humana prosperitas.

ARSILIUS ficinus Ber-
nardo Bembo oratori veneto equi-
ti clarissimo. Sumpsi modo cala-
mum carissime Bembe ea conditione siue
forte potius ut quodcumq; primum ueni-
ret in mentem ad te scriberem. Sed forte

4.
id imprimis mihi succurrit ut amico utroq;
omnium uerissimo ueram salutem dicerem
& optarem. Veræ autē salutis initium ar-
bitrarem nunq; sperare ueram a mendace
& falso salutem. Alioquin Bernarde caris-
sime si quem domesticorum decies in ma-
nifesto mendacio deprehenderimus deinde
tū iterum illi facile utrumq; credamus. nō
ne digni iam ob nostram imprudentiam indi-
cabimur qui totiens maximo cum disci-
mine atq; damno fallamur ab eo quoties
fidem ulterius eius uerbis habebimus.
¶ Duo præcipue ab ipso rerum initio men-
daces perpetui sunt. Malus u3. Demon
primus ille rebellis a ueritate. rursus
humana prosperitas falsa quidē faelici-
tas ac ueræ faelicitatis impedimen-
tum. Sed mendacia demonis haud facile
redanguere possumus. Terrena uō prosperi-
tas totiens humano gñi apertissime mē-
tita iam fuisse conuincitur quot in uni-

uerso temporis cursu ab initio mundi ad nos
usq; momenta fluxerunt. Momenta uero
eiusmodi apud philosophos innumerabilia
esse censentur. adde q; in quolibet punc-
to temporis simulato risu pestiferis illece-
bris ueneficis lenocinijs pollicitationib;
falsis innumeros passim homines decipit
ut merito dici possit eiusmodi prosperita-
tis mendacia infinite iam plura uideri
q; puncta temporis infinita. Quod uero eius-
modi est. haudquaquam mendax ulterius
sed ipsum potius mendacium. atq; id qd
apertissimum est nuncupandum. Creda-
mus ergo temere credamus adhuc faci-
le ut solemus ipsi ut ita dixerim falsi-
tati. ut uerissime miseri simus. q; fide
adhuc felicitati falsissime tam impruden-
ter habemus. felicitati inquam miseros infini-
te iam pluries q; infinite fallenti. Quis-
nam adeo cecus est. quin clarissime tam-
dem perspicere debeat infelicem hanc mo-

5.
taliu[m] felicitatem tunc reuera infirmis-
simam esse. qm tanq[ua]m firmissimam se se no-
bis ostentat. Nempe haud prius a nobis
felicitas nuncupatur q[ua]m summum sui cur-
sus attigerit. Veru[m] in eo ipso momento i[n] q[ua]
summa uidetur & quomam apparet sum-
ma ideo & felicitas iudicatur repente
in contrarium absq; mora relabatur. Adeo
ut quod a nobis felicitas nominatur sit po-
tius quoddam infelicitatis exordium. a
atq; reuera felicitatis intimo gustui nobis euadat
quod primo aspectu mel similitudine qua-
dam coloris apparuit. Quare fortasse
quispiam quam ob causam potissimum
ita uel natura comparatum sit uel sorte
datum. quatuor huius rei praecipue apud
philosophos causae numerantur. Diuina. caele-
stis. naturalis. humana. Principio diui-
na prouidentia statuit terrenam prospe-
ritatem iccirco uolatilem & fugacissimam
esse. ne tenere nos diutius procul a diui-

na beatitudine posset. cum ne momentus
quidem a nobis unum ipsa teneri possit.
Atque etiam ut morbis frequentibus cogere-
mur celestis medici frequentius recorda-
ri. Meminisse praeterea nos in regione tam
inquieta non esse tamquam in patria constitutos
sed quasi quodam exilio relegatos. Et fata-
lis demum lex siderum sic a diuina pro-
uidentia temperatur. ut in perpetuo celesti
um cursu quietis omnis exopte. cum pri-
mum planetae ad summum uel altitudinem
uel directionis peruenerint. retrocedat.
Praeterea a sextili aspectu uel trino. qui
salutares esse censentur. in quadratum
uel oppositum. qui habentur noxii. uelo-
cissime perlabantur. Post haec autem naturali
quodam ordine. ita quatuor elementa sub
celestibus disponuntur. immo potius spe-
rarum uolatu perpetuo ipsa quoque ita conti-
nue rapiuntur. ut cum aut calor aut
frigus uel siccitas uel humiditas ad sum-

6.
mum usque gradum naturae suae proprium
intenduntur. tunc neque progredi permittat
ulterius finita natura. neque manere uel
parumper sinat ibidem perpetuae conditio
motionis. Igitur quoniam qualitates huiusmo-
di maxime uidentur intendi. tunc subi-
to remittuntur. Quam quidem celerem
uicissitudinem quatuor nostrorum corporum
humores complexionisque secuntur. hinc
ut est apud Hippocratem. summa corpo-
ris ualitudo fallacissima iudicatur. Nem-
pe apud naturam ascensum ipsum descen-
sus ferme continuo sequitur. & quae
uelociter floruerunt uelociter & arescunt.
Postremo uberius uanae prosperitatis af-
flatus uanos mortalium animos inflat.
tumidosque reddit atque egros. hinc quae ue-
lut egroti delirantesque sui iam ipsorum
obliuiscuntur. sortemque suam altiore
quam humanam rati. omnia sibi licere. ni-
hil imminere periculi putant. Quae ferme

alexandro regi dicitur contagiſſe. ergo i
ſe ipsis ſolutioni licentia incontinentes e-
uadunt circa res ſuas admodum negligē-
tes. erga homines ſuperbi. iniuriꝝ contu-
melioſi. Ceteri uō contra illos odio & in-
uidia perciti & inſidias machinantur.
& praelia parant. Quōbrem facillime mit-
tis de cauſis. quas intelligere quilibet fa-
cile poteſt. proſperitas noſtra turbatur.
atq; perinde ut iactus in altum lapidis
qñ altiffime aſcendiſſe uidetur. tunc ſu-
bito ſine ullo temporis interuallo deſce-
dit. ita fortuna quem ad ſumma eue-
xit faſtigia rerum. ſtatim ſine mora
uel iubet eum uelut e monte ſponte de-
ſcendere. uel ipſa praecipitat. Sane et
grandioribus caſus grauior. & altiori-
ribus ruina profundior imminet. ſepiſ-
ſime poſt blandas auras zephyroſq; ſua-
ues. repente ſtridens aquilone procella
uelum aduerſa ferit. fluctuſq; ad ſydeā

7.
tollit. Quapropter philippus rex macedonū
qua die & in ludis olympicis ſimul & in
caſtris uictoriam reportauit. atq; primo-
genitum ſuſcepit alexandrum. in tam ſe-
cundo uberioris proſperitatis afflatu con-
trarium uentum non iniuria timens. o de-
mon ait. tātū bonum q̄ minimo malo re-
pende. pauloq; poſt ſagitta quadam al-
tero oculo eſt excecatus. Nos q̄ ſi ſapi-
mus. ſi dolere nolumus. ſimiliter time-
amus. Immo uō ut rectius loquar. neq̄
metuere ſimiliter compellamur. ne cre-
damus mendacio. ne ſperemus in uēto.
neq; fugacia uolantia ue ſequamur. ne-
q; inimica nobis & noxia diligamus.
Sed credamus ueritati qñq; qui men-
dacio tam facile tandiu credidimus. Cre-
damus inq; ueritati diuine. quae nō me-
titur unq; que non fallit. que quotidie mi-
tis nos admonet modis. ne unq; fortune
infide confidamus. neq; eam que ceca ē

tanquam nostrae ducem vitae sequamur. Immo
non cunctis uiribus nobis ab infinito bono
tributis seruatisque ipsum quod infinitum
sectemur bonum: quod quidem non mo-
nusquam fugit: cum immensa potentia imple-
at uniuersum: sed et occurrit sequenti-
bus obuium immensa benignitate naturae:
atque id quod maius est: praecurrit etiam
secuturis: dum et facit omnia et natu-
rali quodam instinctu omnia semper
allicit: ut sequantur. Et qua uirtute
nos ipsum sequi iubet: quia sapientia
nihil frustra iubet: eadem quae ducit eun-
tes: perseverantesque perducit: princi-
pium: uector: dux: semita: terminus
idem: i

Oratio soluta poeticis modis et nume-
ris exornanda est.

Marsilius ficinus Bartholomeo fontio
rhetori. S. D. Rogas elegantissime fo-
ti cuius potissimum ut imperio compta-

8.
sus: uel auctoritate fretus solute ora-
tionem nonnumquam poeticos modos nume-
rosque interseram: ut autem summam a-
cutissimo viro respondeam: id mihi im-
perat caelum: idem celestis et Plato docet.
Siue enim caelum suspicis: uides illic Me-
curium eloquii magistrum simul et cy-
tharae fabrum: hunc quod signum loquentes
nobis audire liceret: audiremus frequen-
ter uerbis suis nonnullos cytharae sue
modulos permittente. Praesertim cum
ipse semper tum phebos musicae grauior-
is: poesis patri: tum ueneri leuioris
musicae matri uel iungatur penitus ut
proxime saltem adhaereat. Siue celeste
Platonem audis: agnoscis protinus eius
stilum: ut Aristoteles inquit: inter so-
lutam orationem et carmen medium
fluere. Agnoscis orationem platonicae:
ut Quintilianus ait: multum supra
prosam pedestremque orationem surgere.

ut non humano ingenio Plato noster sed
delphico quodam oraculo uideatur myste-
tus. Mixtio uero eiusmodi ut temperatio
adeo in Platone placuit ciceroni ut di-
xerit si Iupiter humana lingua loqui
uelit illum non alia lingua quam platon-
ica locuturum. Mictio quoque Moyses Job.
Salomon Isayas hieremias. Daniel
et Ezechiel alique prophetae pene omnes
apud hebreos. Mercurius quoque aegyptiorum
sapientissimus. similiter in graecia Cro-
tias. Isocrates. Herodotus. Aristides
alique permulti. Denique inter latinos in-
terdum tullius frequenter Titus livi-
us. Apuleius. Diuus hieronymus Bo-
etius philosophus summus solutam o-
rationem carminum numeris quibus-
dam exornauerunt. Et s. consilio: ut
oratio tum quia soluta sit liberiore se-
pius ^{pede} praegrediens. facilius quo cupit
& citius perueniret. tum quia nume-

9.
rosa atque poetica musicis interdum con-
centibus & figuris delectare & blandi-
retur & raperet. Quippe cum natura
li quodam instinctu. singula utpote quae
musica nata sunt. musica quoque mirifice
rapiantur. hos ego non aequis sequi per-
passibus malo quam nullo modo sequi. Quam-
obrem ignosces amice Platonico uel in-
epto: eius mixtum condonabis dicendi
genus. cui hoc ipse primum inseruit
genesis. auxit deinde continua Pla-
tonis poetici lectio. praeterea frequens
usus cytharae confirmauit. Neque tamen for-
tuito in poeticos passim modos sonos eru-
po. Sed ibi praecipue ubi materia uel for-
ma quedam subest poetica. Talis enim ton-
tales quoque fides decere uidetur. Miscere uero
poetica philosophias docet nos omnis an-
tiquitas. quae ante Aristotelem potissimum
saemper id factitauit. ob hanc maxime
rationem ut sacra minerue mysteria

tum omnibus & ueneranda & uenusta
tum paucis & illis quidem puris comūta
forent. Docet nos idem ipsa diuinitas
que poetica quadam figura ubiq; gaudēs
innumeris celum luminibus quasi pra-
tum floribus exornauit. atq; o ita diuē
sos sperarum circuitus modulata est. ut
concentibus congruis harmoniam musi-
cam melodiamq; conficerent. Praeterea s̄
luna deus idem poesi similiter delectatus
discordes rerum formas i pulcherrimam q
quandam digessit concinnitate. Postremo
terram que fore omnium deformissima ui-
debat. miris metallorum lapillorum
plantarum animalium figuris picturisq;
uarie decorauit. Ipsosq; terre fructus
folijs obtegi uoluit floribusq; ornari. Quid
plura. cum singula tum uniuersum mu-
siciis numeris poeticiisq; modulis tempera-
uit.

Solus nullum carum amittit. cui omēs

in illo cari sunt qui non amittitur.
MARSILIVS ficinus Joanni
Caualeanti amico unico. Dici non possē
quanto afficiar tedio suauissime mi Joam-
nes q; ob hanc aepidimie suspicionem hō
pauculos dies parentis mei iussu sine te
esse cogar. Et tñ interim supra q; cogitari
possit assidue tecum sum. Et per deum n̄
ita tecum essem. certe sine te esse non esset
mibi molestum. Tu mihi solus cura ioan-
nes. Tu solus mihi solamen. Solare Marsi-
lium tuum praecor expectatissimis lite-
ris tuis. Quae quidem quocunq; uenerint
nobis uenerint proculdubio felicissime.
Ego autē hanc ad te epistolam sub oppositio-
ne solis lunae ad solem quodammodo &
ad Mercurium & Saturnum ac & sub
Martis ad solem lunamq; quadratura scri-
bo. Quo tpe nihil ferme apud astronomos
infelicius. Nihilominus scio felicissime
me scripturum. Non. n. conducentibus a

astris solum. uerumq̄ decernente deo astro-
rum duce a primis annis conciliata nobis
est amicitia. Et iuuat me nunc parump̄
ut & clam & palam soleo saepe. una cum
diuinitissimo illo Aurelio Augustino nostro
duce clamare. Solus nullum carum amicit
tit unq̄. cui omnes in illo cari sunt. qui
nunq̄ amicitur. Trigesimus mi Joannes
tibi iam annus agitur si recte numero.
Noli ergo in eo quod irreparabile est. ero-
gando prodigus esse. Sed tanto in dies pa-
cius tuos dies expende q̄to deinceps pau-
ciores tibi supersunt quos expendas. 2
Maledici contemnendi.

MARSILIUS ficinus Laurentio
Medici Viro M A G N A N I M O
Leges usq̄ adeo horrent infamiam & odere
maledicos. ut in eos etiam rigide ammadi-
tant. qui uel de turpi turpiter oblocuntur.
Quod quidem bis immo & ter aetate nra
florentiae publice obseruatum & uidim⁹

& probauimus.

11.
& uidimus & probauimus. Ego aut̄ a legib⁹
tale hodie nihil postulo. Nolo. n. pro me co-
tra pulices leges armari. quae primo ad-
uentu frigoris opprimentur. liceat ergo
liceat impiolo illi christos tuos impune
tangere. cui iandiu licuit christum. Sit p̄
passim doctrinae iudex uulgus. quae uix
nota ē q̄ paucissimis. ferant ut libet ho-
munculi quibus nulla sententia est. de
mea uita sententiam. quae soli nota est
deo haec & similia aut cum Socrate et
Zenone nihil curo. aut certe cum Aristo-
tele & theophrasto perparum. Nempe di-
dici ab heraclito & thalete cuncta morta-
lium siue bona siue mala dum oriri uiden-
tur occidere. didici a pythagora & Plato-
ne dormire in corpore animum & quatuorq̄
hic agere patue uidemur. nihil aliud ef-
se q̄ somnia. Didici a uitae magist. o mū-
dum totum esse positum in maligno. Doro
tū uiro in bonum cuncta reuerti. On. nes

quod eiusmodi nugae sacrae partem parietes altissimi a nobis longius arcent. hoc tamen unum ipsa me propterea hodie monet: ut rem ipsam tibi significem. quo officio tuo fungaris quod admodum alias in re nostra diligentissime es functus. hoc est: ut uel leuissimo nullo quodam nutu ostendas displicere tibi quod deo ante omnia displicet: dari uidelicet sanctum & id quidem tuum: uel canibus lacerandum uel canum pulicibus submordendum.

Maledici contemnendi.

Marsilius ficinus Juliano Medici Viro magnifico. Quod canis ille continue contra me latret quod admodum contra bonos doctores quod viros animamque & deum saepe est solitus: neque miror equidem: Sic enim & natura & consuetudine affectus est: ut non latrare non possit: neque esse curio. Nam talis est: ut neque uituperare queat nisi laudando: neque laudare nisi uituperando.

12.
do. latret ille & apud superos & apud inferos quantum placet: modo non placere medicibus palam latratum eius intelligatur.

Congratulatio de magistratu.

Marsilius ficinus Petro nero. Plurima scribere mihi petre iubet plurimus mentis cordisque affectus. Sed qualia scripturus sum nescio. Nam neque seruo nimium agere sinit domestica haec nostra & plusquam familiaris consuetudo. Neque iocari (quod saepe inter nos solemus) permittit nunc summa magistratus in quo constitutus es dignitas. Quid ergo faciam? Certe quod & deus imprimis admonuerit & res ipsa potissimum postulauerit. Ergo primum caeli rectorem oro & obsecro: sine quo nihil in terris feliciter agitur: ut & ad suam uoluntatem dirigat tuam & ad tuum uotum perducat magistratus ciuitatisque euentum. Deinde ipsi magistratui summo gratulor quod ab homine pio doctoque recte geretur. Gra-

tulor & petro meo non tam q̄ hanc imp
dignitatem consecutus est. q̄ q̄ tandiu sic
a deo est institutus ut qualibet mortali
um dignitate sit dignior. huic q̄ sedulo
gratias age & suppliciter te comenda. i

U A L E
Non est suavis absq̄ amico suauissimo
melodia.

Marsilius ficinus bastiano foresio. Quid
agis hodie in foresi. lyram pulsas. Ca
ue ne hanc sine Marsilio tuo pulses. A
liquin si fidem fregeris fides tibi peni
tus dissonabunt. Ego quotiens ad lyra
cano tecum concino. Non est mihi sua
uis absq̄ amico suauissimo melodia. lan
dino meo amico uero me commenda. De
petro aut̄ nero quid. Totiens meo nomi
ne salutato quotiens uideris. xi. Augu
sti. Mcccclxxvi.

Veritas sua potentia potius q̄ aliena de
fenditur.

Marsilius ficinus Petro placentino comissa
rio apostolico. Misit te summus pontifex
tanq̄ strenuum ducem ut contra diuine
sapientiae hostes arma parares. Condu
cunt aut̄ ad sapientiam defendendam
non tam martis milites q̄ palladis sacerdo
tes. Deus me sub Marte fallaci militare
prohibuit. Sequi iussit inuicta castra mi
neruae. Quae utinam q̄ libenter iandiu
sequor tam feliciter assequar. Micto q̄ huc
ad te arma quibus aduersum ueritatis
hostes pro uiribus continue pugno. Tu uero
tanq̄ pius palladis alumnus musarumq̄ pa
tronus operam dabis ut alias insuper ei
modi machinas struere ualeam. Qui ueri
tatis impugnatores telis inuadit pugnat
utcumq̄ potest. Qui aut̄ ueris aggredit̄
rationibus re uera semp̄ expugnat. i

Venus Martem. Iupiter Saturnum do
mat.

Marsilius ficinus Rainaldo Ursino archie

piscopo florentino. Superioribus diebus
Petrus placentinus clarissimus pontificis
commissarius cum per epistolam tuam uel
maxime uerbis tuo nomine rogatus quod
quid in publicis oneris causa petieram benigne
admodum non promisit solum sed & scrip-
sit. Volentem deinde me tibi gratias agere
ob beneficium tua causa desi-
gnatum: Plures iam dies aduersa ualitu-
do detinuit. Denique nudius tertius ob-
noxius id temptantem spiritus in medio iti-
nere usque adeo defecit ut uix domum pe-
dibus redire potuerim. Mox mihi nuptia-
rum est munus id tuum interturbatum
fuisse. Miratus sum mirum in modum
ac diligentissime turbationis causam per-
scrutatus: cum eam in terra inuenire
non possem in celo denique repperi. Miraris
hoc Venerande pater? Nonne Thales mi-
lesius in terra lapsus surrexit in celo
ut quae non uiderat hic illic inspicere?

14.
obseruavi quod quid nuper meum ad te ad-
uentum impedierit. Inueni quadratus
malignumque Saturni ad lunam aspectus
id fecisse. Unde conclusi Saturni cuius-
dam hominis insidijs fuisse mihi bene-
ficium interceptum. Primum quidem pe-
ne omnem remedij spem amisi: cum cogi-
tarem Saturnum forte ita planetarum
potentissimum esse ut altissimum. Sed
deinde in mentem redijt quod antiqui
sapientes non absque summa ratione de Sa-
turno & Ioue Martemque & Venere fabu-
lantur. Martem uiz a Venere Satur-
num ab Ioue ligari hoc autem nihil aliud
significat nisi quod Saturni Martisque ma-
lignitatem benignitas Iouis Venereque
cohercet. Opinor quod uulnus quod forsitan
a Saturno aliquo illatum est ab Ioue
quodam maxime posse curari. In quo au-
tem omnem Iouis effigiem uim dotes
agnoscam praeter te in presentia florentiae

inuemo neminem. Deridebit hic fortas-
se quispiam Sacerdotem astronomica ob-
seruantem. At ego persarum egyptiorum
caldeorum auctoritate fretus putaba
ad ceteros quidem terrena ad sacer-
dotem uero solum caelestia pertinere, ita
tam ut & consilio humano suus relinq-
tur locus, & ad celi rectorem summa i-
perij referatur. Sed uis nunc micta-
mus caelestia. Mictamus. Quid ergo po-
stulabo? hoc unum. Cum in ceteris ce-
sare ipso superior sis ne patiare ut in
hoc uero uel pilato inferior uidearis.
Sed uelis quod commissarij manibus
tuo nomine ab imtio me presente in
causa mea scriptum est sit scriptum.
hoc Venerande pater est quod ocij phi-
losophici gratia posco. Verutamen fiat
uoluntas tua?

felix qui sua contentus est forte.

Marsilius ficinus Valerio romano Scri-

bo principis &c. Si haud facile emer-
gunt quorum uirtutibus obstat res
angusta domi, certe multo difficilius
emergunt quibus obstat res nulla do-
mi. Solent quibus nulla res obstat, nihil
indigere. Discipulus uero noster qui modo
te salutauit, ob hoc ipsum omnibus indiget
quia obstat res nulla domi. De re omni
uero quid dicam? Tam maxime rerum
omnium copia genus hominum impedit
quam inopia. Mediocris rerum possessio & te-
peratus fortunae flatus ut securior
est & iocundior & stabilior, sic ad Mi-
neruam & musas accommodatior. Quam
admodum pauperes illos ualde proba-
mus qui in ipsa tum paupertate sunt
diuites, tum infima sorte sublimes.
sic eos diuites nimium admiramur, quia
& in summa rerum affluentia uiuunt
sobrii & in excelsa fortuna sunt humiles
atque prudentes. Nemoque cum possidere oia

uideantur existimant sibi cuncta licere.
& obliuī sortis humanę se aliquid esse sup
homines arbitrantur. cum saepe minus
sint q̄ homines. Discant in alexandro
magnō. in Cēsare. in nerone. in Domitia
no. discant minus uel tribuere gēio.
uel in gēio indulgere. uel fortune confi
dere. uel homines spernere. Verū dum
multa de ijs uerba facio. uideor eos for
sitan multificare. quos re uera paruifa
ciendos existimo. fortunatus cui fors
obtigit mediocris. felix qui sua conten
tus est sorte. K̄lis nouembribus. 1474.
Virtus legitimi ciuis.

Marsilius ficinus Joanni Gualcanti ami
co unico. Cum post luscimias ad nos mi
sisti turtures temere nimium & frustra
pollicitus sum de ijs q̄ alias me scrip
turum. Nam nihil prorsus deinde hac
in re menti suboritur. At si turtures longe
salaciores sunt q̄ luscimę. cur ille no

16.
bis iam pridem peperere non nihil. hę uero
nihil pariuunt. An forte quia philomena
musis. turtur ueneri consecratur. Edes
aut̄ nostra non ueneri dicata est. sed mu
sis. Sed age experiamur parumper. nū
quid Tommas saltem Minerbeckus. cui
nuper uxor elegans scitum peperit fi
lium. nobis aliquid pariat. Quando me
Tommas nato elegit compatrem. non ne
me sibi fecit comparem. Magnum est
mi Joannes magnis uinis equari. Optimū
q̄ optimis comparari. Quanti faciam q̄
Minerbeckus magni nos faciat. te non
latet. qui nosti q̄ti eius iudicium saemp
fecerim. Quam n. apud Platonem no
strum ideam optimi ciuis quotidie legi
mus. in hoc ferme iam agnouimus. Cui
tam cure publica sunt q̄ ceteris propa.
In quo singularis magnanimitas & more
dibilis mansuetudo inter se de paritate
contendunt. In quo & prudentia liberalis

simā & liberalitas prudentissima. Inq̄
tanta cum grauitate benignitas. ut tot
diligant quot uident. tot ament colatq̄.
quot & norunt. xvij. Septembris 1476.

Que sit uera laudis laus.

Marsilius ficinus Antonio seraphico cō-
p̄ho suo. Solent opifices alij q̄to minus
leuiusq̄ opus est. quod fabricandum ag-
grediuntur. tanto & facilius & uerius
fabricare. Adde & tantomagis proban-
q̄to magis eorum op̄a materiam superat.
Contra uō in his tribus se habent peri-
ti declamatores illi qui in laudando uer-
santur. Sane facilius ueriusq̄ magni
laudant q̄ parua. Et laus illa apud
prudentes probari solet potissimum. que
ita modum tenet ut a laudato superari
quodammodo uideatur. At cur inter opi-
ficem & declamatorem tanta diuersitas.
Nisi quia opera quidem non ab opere fa-
bricando uim h̄t. sed ab opifice. Vehemes

17.
emm actio est. non ubi ingentem quis
aggreditur machinam. sed ubi uirtus i-
gens est in artifice. Laus aut̄ contra nō
tam a laudante sortitur re uera q̄ at
laudato uirtutem. Et quis saepe ueri-
tatis opinionem quandam a dignitate
laudantis adipiscatur. uera m̄ erit la-
us. si uera uirtus in eo fuerit quem
laudamus. Sed nescio qua infelici ne-
gligentia praetermiseram hic Seraphice
quartum. & id quidem cunctorum ma-
ximum. quod uel parump̄ praetermic-
tere mi Seraphice religio est. Artifices
alij tunc solum ex amussim exprimunt
quod proponunt. cum non aliud respiciunt
q̄ formam ipsam op̄is faciendi. lauda-
tores aut̄ contra. tunc solum rite lau-
dant. cum in aliud quiddam. s. in deū
referunt laudati hominis excellentias.
Unde nam hoc proficisci putamus. Ne-
pe quia homines inde omnino ut bene

sint hñt unde prorsus hñt ut sint. Atq; si-
cut ars humana in naturali quadam
mã declaratur sic omnis & hominis
& nature uirtus lausq; lucet probatq;
in arte diuina. Vale feliciter declama-
tor facilis. uerae. probate recte. Ac-
si uis saemper ut nunc a prudentibus ip-
se laudari q̄admodum Bernardum ne-
rum nostrum paulo ante laudasti ita p̄
posthac si modo usq; nactus fueris lau-
dato bernardos neros.

1476

Nihil possidetur interis praetiosius hoie.
Marsilius ficinus Sebastiano Saluino ami-
tino suo. Salue Saluine noster. Imple-
uit desiderium Saluine nostrum epistola
tua: non quia Marsilium laudat: sed q̄
ipsa mihi laude digna uidetur. Desidero
aut̄ in epistolis perspicuam breuitatem.
acumen elegans. lepidam grauitatem. Scri-
bis quod & ante mihi notum fuerat.
me apud Tommam Minerbetum prestan-

18.

tem uirtute uirum plurimum auctori-
tate ualere. Equidem tantifacio apud ui-
rum non mediocnis apud omnes aucto-
ritatis ualere q̄ti si ipse ualuerim apd̄
omnes. Commendo ingenuos eius libero
tue diligentie milies. Res agitur Sal-
uine tua. Nullius rei lucrum maius & pos-
sessio praetiosior in terris q̄ uiuorum. Parentes
adeo nobiles lucraris in filiis. lucraris tam ge-
nerosos filios in doctrina. Tomme tibi liberi
adolefcunt mi Saluine si liberaliter adolefcunt.
Ex agro cellano. xxvij. Septembris 1476.
Qualis sit terreni conuiuij ornatus. celestis
conuiuij splendor. supercelestis beatitudo.
Marsilius ficinus Laurentio Medici Uro ma-
gnamino. s. d. Redeunt hodie umice mi
patrone sacra illa diui Cosmi solemnia quae
integrum iam saturni cursum. primo quide
sub magno Cosmo deinde apud piuum petrum
demum penes magnammum Laurentium
quot annis colere consueuimus. Ibi suauit

pulsabat pulcher apollo chelim. dulcissime
canebant Musae. Gratiissimum ducebant
gratae chorum. Petulantes nymphae lude
bant. Blande iocabatur improba Venus.
Iura dabit Iupiter. Mercurius diserebat.
felix Marsili. nimium folio cui medicus
benignitate tot annos datum fuerit e
pulis accumbere diuum. hoc q̄ autumno
nihil in terris pestilentius agit pestilentis
suspectio epidimie q̄ q̄ beatum illud conuiui
um interturbat. At uideo quod apud
mortales nunc inemittitur inter superos
prorsus instaurari. Suspice age celestis lau
renti. suspice caelum. Magnus illic in orbe
lacteo Cernus familiares suos celicolas nec
taris & ambrosiae conuiuio excipit. Ecce
galaxie lac illis perpetuum & Iouios pisces
cancerumq; lunarem. his addit capredolum.
Iuuenicum. agnum auemq; caelestes. li
beri q; patris crateres aquario temperat.
Illus suas largitur libens diana preda. Su

19.
os q; distribuit fructus largissima ceres.
Praeterea illos undiq; mira uarietate no
uies circuit iris. Iris a p̄hebi radijs ex
manne radijs rore refulgens in astra
Zodiaci suauesp̄ miscens ex elisys pra
tis odores. Illos nouus caelestium syre
narum permulcet cantus & consona ex
sperarum syderumq; motibus lyra oblec
tat in euum. O terq; quaterq; beati q
bus solis heruica uirtus letum reddidit
letum. & saeue parca iam parcunt. Q
procul ab ijs eoli procellis & neptunni
fluctibus nebulisq; plutonis serena su
mi Iouis aura in campis uescuntur e
lisys. Q̄ felix laurenti conuiuium.
In quo cibus unus est omnis est cibus.
Auiditas satura semper & saturitas
auida. Nuptiae q̄ mirabiles. In quibus
amare idem est q̄ frui. Videre non
est aliud q̄ amplecti. Amplecti nunc
idem est quod & saemper amplecti.

Commercium quod iustum quod ue iocundum. Vbi
lex uoluntatem instruit. Voluntas con-
struit legem. Non libet unquam nisi quod licet. & li-
cet semper quodcumque libuerit. Ibi felicitas
supra quam cogitari possit facilima atque ple-
nissima. ubi uoluptas omnis infinite fa-
cilius pleniusque uoluntate sequitur quam hic
uoluptatem nostra uoluntas. O fortuna-
ti quibus est fortuna pacta iam sua. Nos
alia ex alijs infata uocamur. Nos mi-
seri frustra italiam semper sequimur fu-
gentem. At si frustra sequitur italiam
quisquis sequitur fugientem necessariu
esse uidetur ut solus ille & recte suas
sequatur italiam & feliciter assequatur
qui non fugientem sequitur sed manen-
tem. Mane ergo felix mi laurenti in amo-
re semper manentis dei. Ama & precor
ut soles marsilium tuum unice te ama-
tem.

Prudens neminem spernit tanquam inutile

Marsilius ficinus Nicholao micheloetio
Vero Uro. s. d. Volui nicholae in hac
mea rusticatione sepe ut par erat ad
Magnimum laurentium unicum patro-
num nostrum aliquid scribere. Sed nescio
quis in hanc usque diem pusillanimus ti-
midusque affectus nobis obstabat. At ho-
die in diui Cosmi sacris magnus e celo con-
fusus audaciam quandam & fiduciam
praestat qualem olim in terra solebat.
hac usque ratione potissimum quod non timen-
dus sit uir bonus qui obesse cuiquam nesci-
at & qui saemper prodesse benignitate
nature studeat uel ingratis. Ergo pulsa
timiditate scripsi ad medicum hodie. Verum
in ea epistola ut mihi quidem uidetur ne-
scio quomodo delirauit. forsitan quoniam
temere in alienam messem falcem immisi.
et poetas insolens pulsaui fores. Tota uero
poesis ut platon placet est insania que-
dam quae diuina. At non erat nobis

opus poeticis poculis ad infamiam. Nam
phantas & quodammodo infamre scribit
in libro problematum Aristoteles. Verū
quicquid sit in Nicholae tantum ē a sin-
gulis exigendum q̄tum praestare singli
possunt & sciant. Reliquū condonandum.
Deus prudentibus ad gubernandum utit.
Infamis ad diuinandum. Scritus artifex
uarijs prout res postulat utitur in-
strumentis. Probus belli dux diligit
equites non negligit pedites. Prudes
paterfamilias cui aurea argentea e-
nea uasa sunt nullum praeterea ua-
sculum spernit uel fictile uel futile ut
sordidum. Scit. n. nihil pene in amplis
aedibus esse prorsus inutile. Doctus me-
dicus herbas diuersas colligit et spmo-
sas & uenenosas. Pictori ad lucis grās
necessario seruit ater color & fuscus.
Deus informi mā utitur ad quālibet
nature formam. Rebus deformibus

ut metam certum graduum numerum & ne-
cessarios usus ad comparationis & uarieta-
tis ornatum. Demq; malo etiam demore ad
examinis probationis iustitiae bonum;
Peruersis animis aduersa sunt omnia.
Marsilius ficinus Antonio alio theologo ep̄o
Volaterrano ferunt multi onerariam res
contra sacerdotes iterum iterumq; feruere
easq; nihil usq; reperiri posse feruentius.
Quippe cum eq; gelu ferueat atq; aestu.
Addunt nonnulli nihil opus esse ut fer-
ueat ultra. Iandiu. n. sacerdotium pem-
tus de quo dixit. hanc q; calamitatem ec-
clesiae in apocalypsi se uidisse depictas
huius miseriae causam alij Saturnus
in leone iouemq; i piscibus retrogrados ef-
se asserunt. Alij non stellas sed hominum
mentes retrogradas esse in causa opina-
tur. Nos autem quid? Profecto putamus
Antoni & stellas & hominum mentes
ijs solis aduersas esse qui haec peruersa

mente interpretantur. Arbitramur a iu-
stis principibus iuste subditos gubernari.
Scimus ab infinito bono cumeta bonis vi-
ris in bonum demq; uerti. Didicimus a
christo uitz magistro libenter tributum
soluere. Didicimus a Saulo precipuo chri-
sti precone principibus obedire. Verum
ut ad rem nostram iam ueniamus. fortu-
na nobis uenerande pater tenuis et hu-
milis est uulgi quidem iudicio. qualis ef-
se ferme saempet philosophantibus con-
sueuit. sed tenui desiderio humiliq; aro
meo satis pinguis atq; sublimis. Si hanc
patrono meo antiquo comendauero uide-
bor forte res mee cure & custodie com-
mendatas negligere. Si comendauero ui-
debor parum & iustitiae erga omnes &
beniuolentiae erga me tue confidere. U-
num ergo diutaxat comemorasse suffi-
ciet diuturnum continuuq; morbus
quis principio uideatur leuis. tm in le-

22.
ui corporis habitudine grauissimum iudi-
cari.

Gratiae & musae a deo sunt. atq; ad
deum referendae.

Marsilius ficinus Bernardo Bembo Vene-
to equiti & iuriconsulto praeclaro. Ro-
gas quid nam agat academia mi Ber-
narde. Amat bembum. Quid rursus.
Veneratur academia Bembum. Omnes
apud nos in hoc consentiunt literati huc
esse apprime amandum & uenerandum
cuius pectus gratiarum templum e. Ac
mens est fons musarum. Gaude q tuus
Bernarde bonis. tuus inq; q in te sit no
q abste proficiscantur. Nempe ut te non
latet ab ipso bonorum omnium bono sin-
gula haec habes bona. Solus aut his uti-
tur prospere & illo beate fruitur. qui no
fruitur his sed utitur.
Neq; potest uere sibi ipe placere q displice-
ueritati. neq; uere gaudere bonis qui in ijs

diligendis negligit ipsum bonum unde
sunt bona.
Marsilius ficinus Jacobi Gualcanti ami-
co Umco s. d. Pati non possum tuos a fi-
ghmensi foro nostris mercibus uacuos ad
uos reuerti. Nephas n. ee arbitror du
ad te aliena ferunt non referre tua.
ferunt q̄ tres a nobis epistolas. Una
emendat quae ueniente fratre cursis
puero nostro dictaueram. Alie exem-
plaria sunt eorum que iam pridem ad
antonium allium & iandiu ad petru-
nerum scripseram. hodierna ipresentia
non habebam. Externa dedi. Rusticus
es coridon ad acerimum gustum po-
mula mictis insipida. Confide tm̄
illa paululum gustet alexis. Sua n.
sunt. Solent aut̄ sui fructus agrico-
lis etiam si minus boni sint. magis
q̄ alieni placere. Ac fortasse nulla ui-
detur ad humanam quandam feli-

25.
citatem uia comodior q̄ qd̄ ut plurimu
sua cuiq̄ placeant. felicitatem Joain-
nes dixi quandam scilicet adumbra-
tam. Nam & si hoc natura mortalib̄
quasi solatium quoddam praesertim
in rerum ingemq̄ paupertate uoluit
esse non tm̄ uera in hoc felicitas esset.
qn̄ in his que nobis placent nos ue-
ritati displiceremus. Quonia nō potest
uere placere sibi qui ueritati nō pla-
cet. Quippe paulo post re uera sibi ipse
displicet qui iam displicet ueritati. S3
quis nam hominum maxime amatur
ab illa nisi qui maxime omnium amat il-
lam. Vbi nam an̄ o amice est amator
huiusmodi. Pudeat aut̄ qnq̄ mortales
pudeat inq̄ dum non alia ratione nisi
quia bona mortalia diligunt in ys di-
ligendis ethernum ipsum bonum negli-
gere unde hec id prorsus hnt̄ ut sint
bona. Bona quidem in se ipsis omnia

sunt quoniam sunt ab ipso. Bona rursus &
nobis quatenus referuntur ad ipsum.
At mala & aspera non iniuria nobis eua-
dunt quia summa quadam iniuria
haec sectamur illo dimisso que necessariò
in illo sunt & seruantur ab illo. ha q̄
mirabile est mi Joannes imò q̄ miserabi-
le. Ut ea nos prorsus ab illo seungant
que illi penitus sunt coniuncta. Quae
nisi ipsum quodammodo pre se ferrent
nos sibi ipsis adungere non ualere.
Quae nisi essent in eo certe non essent
in se. & omnino non eent. Vale. Sed
nunqd mi Caualcantes aduertis. Qd
& ego cui modo contigit uix aduerti.
Postq̄ dixeram me hodierni nihil habere
quod mitterem repente nescio quid stor-
tum nobis est hodiernum. Serente. v. z.
illo cui nihil crastinum e nihil exte-
num. cui quicquid est momentum idē
est. Atqz ideo solus serere eodem mo-

24.
mento potest ac metere. & quotiens u-
uult serendo metit. seritqz metendo.
Nemo felix nisi qui uere gaudet. Ne-
mo uere gaudet nisi qui ueritate gau-
det.

Marsilius ficinus Joanni Caualcanti a-
mico Unico uerum gaudium dicit.
Cum hoc momento frater meus istac se-
diceret transitarum. neqz qd ad te dare
huic inuenirem. cogitau subito id ipsum
dare preter quod neqz inueniendum est.
aliud neqz querendum. Quod & si omes
mortales querunt nullus tñ qui querit
mortaliter inuenit. Legebam modo hac
felicitatis definitionem in confessionibus
Augustini nostri cuius diuina uestigi
quoad possum frequentissime sequor. B.
Beate uiuere nihil est aliud q̄ ueritate
gaudere. Atqz hoc ipsum circa ueritate
gaudium est ipsa felicitas. Viue felix
optime mi Joannes. Sed ut felix uiuā

uere gaude. Ut autem uere gaudeas ueritate gaude. Absoluta ueritas lux dei est in se ipsa. Rerum ueritas est dei splendor in ipsis. Ergo si uis ueritate gaudere, ama quere, considera deum propter se ipsum & cetera propter deum.

Qui eternam amat formam, tam facile saltem tamque secure fruitur, quam difficile & sollicite qui temporalem.

Marsilius ficinus & Joannes Caualcantes
Georgio antonio Vespucio Viro doctissimo. s. d. Breuis epistola tua Vespucii dulcissime affectu & doctrina referta non breui longam nobis attulit uoluptatem. Declarauit. n. quod bene iandui animo quod belle modo corpore ualeas. Felix quod Vespucius noster cui est quod imprimis uidetur optandum, mens sana in corpore sano. Cui sanitas animi neque ex fallaci fortuna neque ex insana pendet corporis sanitate, que quotidie inuitis nobis am-

27
titur: sed ex illo uite fonte manat, quem solus & uix amicit qui sponte dimittit. Quem quicumque reuera sitit, iandudum & bibisse uidetur. Nam & praetium quo liquor hic aemittur est ipsa sitis & ammus sitibundus hoc ipsum quod sitit ex libatione quadam illius habet a quo plenius hauriens habet ut aliud ultra non sitiat. fortunatus nimium uenator qui solis solem passim sibi sectandum totis uiribus proposuerit. Nempe prius & quod querat hunc facillime reperit que non nisi eiusdem calore accensus quesit, non nisi eiusdem luce illustratus agnouit inuentum. Beatus qui satis aliquando pro uiribus amat formam, que sola nunquam potest reuera satis amari. Immensa. n. hec forma forme cuiusque mensura. uigens saemper. Ubique lucens. pro amore infinite bonitatis immenso uero amatori suo ad uotum uniformem se

Cod. Guelf.

72 Aug. 40

Fortsetzung

7

1324

monstrat & omniformem. Atque amator sta-
tim amando eiusmodi amatum quatenus
amplectuntur ulnae complectitur oia
complectentem suumque saecurus possi-
det possessorem. Profecto uotum hominis
qui aliud affectat prius amorem sepe
frustratur euentus. Solus aut qui pre-
ter amorem ipsum nihil amat subito de-
siderando consequitur saemper consequen-
do desiderat. Praeterea sicut nemo uel
sine potentia potest quiaq; uel sine sapia
sapit sic absq; amore amat nemo. Ipsam
uero potentiam & sapientiam ipsumque amo-
rem idem inter se penitus esse atque ef-
se deum negare neque potentes audent
neque sapientes sciunt neque amantes as-
sentuntur. Accedit adhaec quod quodmodum
absq; pulchritudine nihil est pulchrum
ita sine amore ut diximus nullus a-
mator. Sed aliud apud mortales est fi-
nita quaelibet pulchritudo aliud huiusque

26.
pulchritudinis desiderium. Alibi ergo
inter nos amor flagrat humanus. Splen-
det alibi pulchritudo. Pulchritudo autem
infinita cum nihil uel alienum extra se
patiatur esse multo minus relinquit a-
liquid extra se suum. Suum ergo amorem
intra se possidet. hinc sequitur e conuer-
so ut ubicumque illius ardet amor illa quoque
necessario luceat. Ut n. extremae tene-
brae omnino cum extrema frigiditate
conueniunt ita lux summa cum summo
ardore conspirat. forte nimium Ve-
spucci Vir optime in iis alicui uidebimur
peruagari. Inuat quidem nos cum ho-
mine pro eodemque amicissimo late de di-
uino amore differere. Quis n. immenso
modus adsit amori? Rideat nos inte-
rim ridiculus aliquis talia saepe mul-
tumque tractantes. Ipsi uero ridentem nos
lugebimus.

Deus omnia bonis conuertit in bonum.

Marsilius Ficinus Joanni Caualcanti amico &
amico. Scribe Joannes aliquando quid in rebus
tibi mihiq; communibus feceris quid uel a me
fieri uelis. Si modo ipse scis ipse quid ue-
lis optime mi Joannes. Ego autem his te-
poribus quid uelim quodammodo nescio.
forte & quod scio nolim & quod nescio
uolo. Verūtamen opinor tibi nunc Iouis
tui in piscibus directi benignitate constare
que mihi Saturni mei his diebus
in Leone retrogradi malignitate non con-
stant. Sed quod frequenter predicare sole-
mus. In omnibus agenda illi gratiae sunt
qui infinita bonitate sua omnia conuer-
tit in bonum: 2

Mala non sunt ab astris proprie sed ex
defectu uel materiae uel consilij.

Joannes Caualcantes Marsilio Ficino pro
Platonico. Tu quidem mea sententia inter-
dum quedam magnificis & quia mag-
facis ideo times que licet penitus mihi

27.
me parumpendenda forent uerūtā a te tā-
to Viro tanti haudquaquam facienda censeo.
Nunquam quod mihi amplius mi Marsilio in-
simulabis malignitatem Saturni. Nullum
hercle malum facere nobis possunt
astra. Nequeunt inquam quia nolunt. Vel-
le autem & posse est idem apud superos.
Qua ratione autem nos summi boni filios
lederent? Cum ab ipsis qui a summo bo-
no solum originem suam trahunt ducantur.
Atque ea omnino secundum boni ipsi-
us rationem felicissime ille mentes
circūagant. Si tantum quantum uidemus
& sciunt qui experti sunt suos diligit
filios secundus & terrestris pater quod
comparatione celestis patris uix di-
cendus est pater quantum nos primum
& uerum patrem putemus amare.
Mirum in modum certe. Nunquam quod lede-
mur ab ipsis qui conuiuunt in prospera
domo patris nostri. Caue quod posthac trās

feras culpam tuam ad supremum illud
astrum quod te fere innumens atqz
maximus beneficijs accumulatum red-
didit. Sed ne frustra singula enumera-
re coner nonne te missum ad flore-
tem urbem ornandam iam per te flo-
rentissimam effectam uoluit eodem a-
spicere aspectu quo diuum Platonem a-
spexit ad athenas illustrandas eunte.
Responde mihi queso unde id mirum
ingenium quo quid sit Saturnus in-
telligis qz triginta annis suū iter pe-
ragit cognoscis quosue effectus inter-
ris hoc in loco uel illo collocatus produ-
cat non ignoras. Age dic mihi unde
robustum illud & ualidum corpus qz
per deuios & indomitos saltus uniuersa-
sam greciam peragrasti atqz in aegyptū
usqz penetrasti ad nos sapientissimos il-
los senes super tuos humeros allatur.
Audax certe facinus. Pro quo tantum t

28.
posteri debebunt q̄tum soluere difficile
erit. Haud te tuum fefellit inceptum. Tu-
lyti certe eos quos attingere ausus est
nemo atqz occidentalibus regionibus
ostendisti quorum tātum prius nomi-
na acceperant eaqz tñ magnopere uenera-
bantur atqz ab eis omnem obscuritate
que circa eos erat amouisti nostrosqz o-
culos ab omni caligine abstersisti ita
ut & cor eorum inspicere possit nisi peni-
tus lippi simus. Demiqz per te eos inspe-
xit haec etas quos nunq̄ uiderat ita-
lia. haec omnia tibi ab eodem donata s̄t.
Ad hoc & te respondere uelim unde me-
moriam illa tot rerum capacissima que
adeo tenacissima est ut quolibet mome-
to sibi omnia adsint que unq̄ uidisti a-
ut audisti nec tantum res tenet sed
quibus haec gestae sunt meminit tempo-
rum atqz locorum. Tu ne ergo Saturnus
incusabis. Qui te tantum ceteros hoies

superare uoluit. quoniam ipse ceteros planeta
superat. Itaque opus mihi crede est palmo
dia, quam si sapias, quam primum canes.
Omnes omnium laudes referantur inde
um principium omnium atque finem.

Marsilius Ficinus Scammi Calalcanti
co Umco. s. d. Jubes mi Scammi ut Sa
turno de quo superioribus diebus ualde
quererem palmodiam canam. Et iustis
sime quidem. Nemo enim iubet iustius
quam qui iusta iubens facit ipse que iu
bet. Et quis precipias iuste tamen
superuacua mandas. Nempe si meo con
de cantante necessario mei pectoris co
caua reboant, sequitur ut dum tu cor
meum canis, ego concinam. Videris
tu quidem mihi palmodiam Saturno cete
risque astris, imo deo astrorum duci in tu
is litteris cecimisse. Palmodia ergo Marsilio
tuo fuerit epistola tua. In qua laudes il
las in eum tuas hac conditione libenter

29.
accipit ut partim ardentissimo amoris
cum tuo attribuantur. Partim uero Satur
ni muneribus. Amoris autem atque Saturni
& denique omnium laudes omnes referantur
indeum principium omnium atque finem.
Quem quidem in me ex hac laude potissi
mum quod eius solius eterno quodam mu
nere mortalium bonorum minime cupidus
sum. Quod uero circa mala nimis formidolosus
sum, quod interdum in me reprehendis
complexione quamdam accuso melan
colicam, rem ut mihi quid uidetur ama
rissimam, nisi frequenti usu cytharae
nobis quodammodo delimita dulcesceret.
Quam mihi ab initio uidetur impressis
se Saturnus in medio ferme aquario
ascendente meo constitutus, & in aqua
rio eodem recipiens Martem & Lunam
in capricorno atque aspiciens ex quadra
tura Solem Mercuriumque in Scorpione
nonam caeli plagam occupantes. huic

forte non nihil ad naturam melancholicas
restiterunt Venus in libra. Jupiterque in can-
cro. Sed quo nam temere prolapsus sus-
Coges me uideo rursus non inuina pali-
nodiam alteram cantare Saturno.
Quid ergo faciam? Equid tenuerabor ac
dicam uel naturam eiusmodi si uis ab
illo non proficiat. Vel si ab illo proficiat ne-
cessarium fuerit. Aristoteli assentiar.
hanc ipsam singulare diuinumque do-
num esse dicenti.

Nemo ascendit ad deum nisi in quem quod-
dammodo deus ipse descenderit.

Marsilius ficinus Joanni Caualcanti ami-
co Umico. s. d. Et si iam pridem ueteres
tris epistolas tibi pollicitus sum. in qua
opinor te his diebus mustum libentius
gustare quam uetus. micto noua. Compo-
si hoc triduo theologica opuscula tria
de triplici in deum mentis ascensu. Ad
quem nullus ascendit nisi in quem quod-

50.
dammodo prius ille descenderit. qui mo-
ueri potest nusquam cum externum ei desit
spatium cuncta & intrinsecus prorsus im-
plenti & extrinsecus infinite compre-
hendenti. Micto opusculi tertij prohem-
olum non dum emendatum. xxviiij.
octobris. 1476.

Nugis uulgus pascitur.

Marsilius ficinus Joanni Caualcanti ami-
co Umico. s. d. A beo hac hora ex agro meo
cellano florentiam petiturus. sero me-
cum theologica opuscula quinque hoc ulti-
mo nostre rusticationis tempore a nobis
composita de diuina prouidentia nomi-
busque dei & gaudiis contemplantis. De
ascensu a materia elementorum ad celum
sine materia. ad animam sine quantitate.
Ad angelum mutationis expertem.
Ad deum sine accidente sciam. De rap-
tu pauli ad tertium celum. & quo modo
anima illic dei ethermitate uideat atque

suam. De impedimento mentis a corpo-
re eiusq; immortalitate. De lumine.
q; sit in diuinis numinibus claritas
gaudens clarumq; gaudium. In mun-
di uo machina sit risus quidam celi ex
numinum gaudio profuscens. hec uer-
bis quidem breuia sunt: quod plane
ipse uideo. Vtrum uo & sententijs. b
breuia sint an longa ceteri uiderint.
si tamen qui folia nostra quondam florq;
legebant nunc fructus qualescunq; il-
li sint colligere non dedignentur. Sed
nescio quomodo maius quotannis & si
pene fructibus caret: tñ mortalibus
gratior aduenit q; september. Pergo iam
ad urbem. Veni & tu iuuenes. Ut sal-
tem urbani familiares firius. & si hac
aestate familiares rustici nō fuimus.
Vale. x. Nouembris. 1476.
Sed cur ego nunc de tertia puella hac
nuper tibi nata uerbum nullum. Quia

& tu ad me uerbum nullum. Vis ne uerū
fatear. Non prius hac de re faciam uerbu
q; rescuero. congratulaturus ne sim an con-
solaturus. Gaude tñ utcumq; sit regis ma-
gnū muneribus. Nihil n. a magno paruum
uel contemnendum. 2

Amicitia uera est quam religio uera cōci-
liauit.

Marsilius ficinus Antonio forluensi. Non
est inter religiosos amicitia uera nisi quas
religio uera conciliauit. Cupio q; nostram ab
hac exordiri. Tua quidem religio clarissima
est. Mea uo qualis sit hic tibi quem mic-
to liber ostendet. Vereor ne parum formo-
sa forsitan uideatur. Utinam saltem non
mala. Tunc demum re uera probatam exi-
stimabo cum ab antonio Viro omnium pro-
batissimo probatam esse rescuero.
Non cortex nuerit sed medulla.

Marsilius ficinus philippo sacramento insi-
gni Iuriscanonicæ professori. Micto ad te

& tu ad me uerbum

religionem nostram religiosi pignus amoris.
Si forte uidebitur pauperima memento chri-
stianam religionem in paupertate fuisse fun-
datam. Memento praeterea apud nos non
expressores librorum esse sed oppressores.
hec si amabitur abs te. satis formosa diuesq;
uidebitur.

Miser qui ex futuris exterminisq; pendet.
Marsilius ficinus locterio neronio. s. d.

Cupio uehementer interrogari nunc abs te
cur legam scribam ue. cur discam doceam ue.
Atq; summam qua ob causam quodlibet aut
cogitem aut loquar aut faciam. Esto igitur
rogaueris me amice. Respondeo subito. me no
ob aliam rationem quodlibet agere. nisi quia
delectat. Aduerte quid dicam. Non dixi
ut delectet. Nam illud quidem futurum est.
Nolo aut a futuro & incerto pendere falliq;
Immo in presenti certoq; consistere. Sed ultra si
modo id nunc te delectat. progredere. Siq;
uis ago quia mihi in pntia ethermitateq; pla-

cet. non ut mihi placeat in futurum temp;
& ad tempus. Multo minus ago. ut mortali-
bus placeam. Quoniam hoc non solum futu-
rum est atq; breuissimum sed & externum
& in aliorum arbitrio positum. Equidem
saepe animaduerti. qui a rebus externis
pendet saemper sollicitum anxiumq; ui-
uere & saepissime falli. Solus aut tran-
quille certeq; uiuit. qui non extra sed
in rebus mortalibus sed intra se ipsum in-
aetheris uitam agit. Solus nunq; paup;
qui mercedem suam non in opere ponit sed
in opera. Solus nunq; infortunatus q no
post & extra principium expectat finem.
Sed finem suum in principio collocat. Agimus
q quous ob hoc ipsum primo quia delectat
& placet. Scimus praeterea neq; posse no
per aliud delectari q per ipsam delectatio-
nis ideam. i. deum. Neq; alia ratione
quicq; posse placere nisi quia bonum.
Unde agnoscimus in singulis que nobis

placent. nihil aliud reuera nobis placere
q̄ diuinum ipsum bonum ex quo & per
quod cuncta sunt bona. Ergo ceteris om-
nino posthabitis amice optime totis
uiribus admittamur. ut huic summo pe-
placeamus. sine quo impossibile est aut
alia nobis aut nos alijs aut nos nobis
ullo pacto placere. Vale. Vix dixeris
amice optime Vale. Volat ecce repente
ad nos epistola tua melle mihi dulcior ac
praetiosior auro. At non licet mihi tunc
in laude hac ulterius progredi. Ne ua-
mor forte uidear. si eam epistolam satis
laudauero. que laudat me plus satis.
N. P. Decembris 1476.

Qui sequitur omnia nihil assequitur.
Marsilius Ficinus Carolo Valgulio brisacē
si. s. d. Queris quid agam hodie in
Valguli. Quod heri. Queris utrum quid
cras agere cogitem. Quod hodie. Persua-
sit mihi plato noster ita demum me

q̄ plurima perfecturum. Si semper idem fecero.
Neq̄ id quidem iniuria. Nempe qui sequit̄
omnia nihil assequitur. Plurima quidem im-
pediunt unum. Unum aut̄ ad plurima cō-
fert. E multorum numero est qui multa
sequitur. Singularis tm̄ est q̄ unum. Pue-
rili & infirmi ingem̄ est quolibet mome-
to diuersa temptare. Temerariae q̄ ambi-
tionis est quotidie plurima profiteri. Do-
cet nos pythagoras unitatem ad bonum
spectare ad malum uō diuersitate. Q̄ ad
modum uis naturalis in iecore ac uis ui-
talis in corde q̄n distrahuntur in duo ad
utrumq̄ debilitantur. ita uis animalis in
cerebro nobis ad diuersa nō suppetit. Prae-
terea quisq̄ id aptius peragit ad quod apti-
or a natura est institutus. Unum aut̄ unū
est consentaneum. Unum q̄ est necessariū.
Nam plurima turbant. Unum inq̄ quod
ipsum in se honestum sit & agenti pre cae-
teris aptum. Deniq̄ si deus idem semper est

eidemq; agit. eo quis adeo remotior. quo ad
diuersa procliuior. x. decembris 1476.
Quomodo inuidia puniatur uel mitigetur
uel extirpetur.

Marsilius ficinus homini inuidiam timenti
s. d. Vis ne iniurias ab inuidis illatas ul
cisci. Da operam ut indies magis magisq; in
uideant. Nam si pena malum est. certe in ip
so malo est pena mali. Nunquid uis liuores
quodammodo mitigare. humanus ante aliis
esto. Sane cetera bona liuorem irritare solet
summa humanitas mitigare. An forte cupis
inuidiam omnem penitus extirpare. hoc opus
hic labor. Talem. n. tantumq; te oportet euadere
ut nullus aut superare aut equare te speret.
x. Decembris. 1476.

Dilige omnes. elige & ama unicum. soli confi
de deo.

Marsilius ficinus homini. s. d. Doles ut audio
ab amico te fuisse deceptum. Non potes mihi
crede ab amico deceptus esse. sed ab amicis. Un

cus est alter ego. qui non fallit. Multi aut uide
tur quasi ego. qui sepius fallunt. Quã obre
siqn falleris. ne amicum accuses. sed amicos.
Immo neq; amicos quidem. sed tuam temerita
tem. qui uel prius amauiſti q̄ diligentissime
iudicares. Vel amauiſti inimicum. Vel huma
ne forti inimicum es confusus. Dilige omnes.
elige & ama unicum. Soli confide deo. x.
Decembris 1476.

Benefacta malelocata malefacta arbutror.
Marsilius ficinus Marsilio ficino. s. d. Bene
facta malelocata. malefacta putas. Et q̄
malis ingratisq; benefeceris. male fecisse te
doles. Non iubebo ne doleas. Siquidem ob
maximum quendam errorem. dolore & quid
maximo dignus es iudicandus. Atq; cum
male bonum feceris. dignus es malo. Ergo
dole sicuti doles. & ut par est poenitentia
cruciare. Sed noli uel aliorum ingrati
tudinem uel fortunam tuã. sed tuam potius
imprudentiã criminari. Iuste tibi ingrati

sunt homines quibus ipse non iuste donaue-
ris. Quam & tu nonnunquam erga alium ingratus
fuiſti uel hominem uel certe deum. Ingrati-
tudine autem ingratitude punitur. Nunquam
tandiu sub magistra phia tot aliena diſce
ſtudiſti ut tua deduceret. O rem mi-
ram. Soletis phi dum parum ſapienter
ſectamini ſapientiam, ſaepe deſipere. Quid
ergo? Debebas ne nihil cuiquam tradere? Ab-
ſit dum alienam ingratitude ſtudes
effugere ut tu deo ingratus ſis omni-
um largitori. a quo cuncta gratis ac-
ceperis. Abſit dum diſpliceat tibi mali-
us ipſe uel malus euadas uel minus
bonus, bonisq; diſpliceas. fame perire
coſuntur qui ob hoc ipſum non ſerunt
ulterius, quia pars maxima praete-
rite ſementis exaruit. Igitur debebas
aut antequam quicquam dares, diuturno ac
ſaltem triliuſtri examine ingenium ui-
tamq; hominis experiri. Aut ſi forte oci-

55.
us ſuccurrere res urgebat, ſaltem Aristo-
telis more non huic homini dare ſed ho-
mini. Immo Platonis more non homini
dare, ſed deo? .x. Decembris. 1476.
Marſilij roma aduerſus philoſophorum
aduerſarios.

Marſilius ficinus Laurentio Medici Viro
Magnanimo. Praeterita nocte apud te
amico cuidam noſtro loco quodam ob-
iectum fuit, eius nonnunquam diſcipu-
los inſamire. Et quia iocunde admodum
eſt obiectum, accepit & iocundiſſime.
Sed unum illi moleſtiſſimum fuit, qd
non interrogatus eſt ab te, qua ra-
tione deſiperent. Non enim uult eos a
abſq; ratione deſipere. Omnia laureti
apud phantes ratione aliqua fulcun-
tur, ut & cum ratione inſamant. Ac
dum ſapienter uidentur deſipere, cer-
te inſipide ſapiant. At cur non ultro
ille uobis tunc & non querentibus de

mentiae causam attulit. Quomam sola
pythagoricorum more coram heroibus,
nihil interrogatus, nihil loqui. Esto & eū
rogaueris laurenti. Ego ita pro illo re-
spondeo, q̄ libentissime. Soles sepe medi-
ces dicere, christum cruci affixum mi-
ra quadam operum uarietate ob quā
tum homo uicissim tum deus intuen-
tibus apparebat, delirare demones cō-
pulsisse. Amicus q̄z noster pene simi-
li quadam diuersitate uertit hominē
in insaniam. Sed quomodo. Quatuor
apud pythagoram sunt sapientiae fon-
tes. Quatuor apud hunc fontes insipi-
entiae. hic & si nihil unq̄ assequitur,
sequitur t̄m ut uides omnia. Attalo du-
plo deterior: quia neq̄ bene sua res
agitur neq̄ belle. Ergo familiares sui
cum uideant uigiter mutantem pro-
tea formas, alij chimera hac perterri-
ti furere compelluntur. Alij stupore at-

36.
toniti, stolidiores euadunt. Sunt etiam
simae quaedam, quae dum uersatilem eius
uarietatem student p̄nitius emulari,
uertigine occupantur & cadunt. Neq̄
desunt auiculae multae: quae dum noc-
tuam hanc sive bubonem palam delu-
dunt, clam aucupio capiuntur & pere-
ant. habes laurē quadruplicē huius
dementiae fontem. Quid & apollo faciēs
aduersus publicam hanc, ut ita dicam,
urbis orbisq̄ pestem. Nunquid saeptis
hanc tuis quasi pythonem confodies.
Nequaq̄, ut arbitror, sandiu. n. accep-
ta lyra, arcum & pharestram posuisti.
Quid &. Lyra ne carminibusq̄ mulce-
bis. Neq̄ id quidem. Non. n. tanta hic
opus est opera. Proinde malus hic ma-
lificusq̄ tandiu uidetur, ob hoc solum
quia eum stelle quaedam aspiciunt ma-
lignae. Age & benignissime p̄bebe tuum
hunc radijs t̄m aspice tuis. Bonus su-

buto cunctis beneficusq; uidebitur. Vale
atq; Socraticam hanc ironiam aduersus
piorum aduersarios considera diligenter.
Commendo tibi Angelum politianum no-
strum: 2

Sua mictenda sunt ad suos.

Marsilius ficinus Petro Soderino. s. d. Vo-
lui saepe Soderine dulcissime ad illos
qui epistolas meas a me petissent no-
strum archetipum mictere. Sed haec
meus mihi liber summa cum querimo-
nia statim obiebat. Noli eo me mic-
tere precor ubi ipse non es mi pater.
Cum uero ad petrum modo proficisci iube-
rem nihil prorsus obiecit utpote que
uidetur intelligebat qn ad Soderinu
proficisceretur se a Marsilio no discessu-
rum. Ito q feliciter adhunc. ito mi liber.
sine quo ego nusq; eo. At poscis nunc no
nihil uiatum uideo. Ego aut no reperio
ignora uiatum praetiosius q paulum

antonium carissimum petri meiq; fratrem.
huius q nomen dulce uiatum ferto te-
cum. Et quotiens hic te forte in labibus
suis aspexerit. totiens Marsily nomine
saluere iubeto: 2

Benefaciendum est amico uel nolenti.

Marsilius ficinus Joanni Cualcanti amico
nico. s. d. Solent optime mi Joannes qui
minio rei alicuius studio detinentur. qd
ad hoc ipsum spectat. uehementius affec-
tare. Tu uero quod mirum est. ingentit
terarum studio admodum occupatus no
uis litteras. Ego aut usq; adeo tibi bene-
uolo ut uelim utrobq; tibi bonum ubiue-
lis ubi nolis. Ergo quis pleriq; alij tibi
his temporibus nihil responsuro. nihil scri-
bant. Accipe saltem a me hoc est a te ipso
litteras o lurco o belluo litterarum. Sim-
hil mihi responderis. curabo equidem ni-
hil. Sca. n. te simmas his litteris. sal-
tem in litteris responsurum. Qui autem

longe amat non tam breuem q̄ longum
fructum exigit ab amico. Medice utriq̄
paucis ante diebus in causa nostra aduer-
sus aduersarios nostros non correptione
tm̄ f̄ usi sunt sed & inuectiua. Verū ne
quid praeter litteras ad te litterarum nūc
solum auudum forte mictam uel publicū
uel priuatum. Vale. Primo Ienuarij. 1476.
Salutat te Angelus politianus noster.

Tres sunt contemplationis platonice
gradus.

Marsilius ficinus Laurentio Medici Viro
Magnanimo. s. d. Deceui magnanime
laurenti Medici ante q̄ grande illud
platonice theologiae uolumen edere tuo
nomini dedicatum in quo adhuc superest
non nihil quod examinatione indigeat
edere si tibi placuerit argumentum. No
ut huiusmodi argumento quasi quodam
preludio exercitatus accedas promptior
ad ludendum cum mihi uidearis ipsam

58.
ludi palmam pene iam consecutus. Sed ut hoc
interim pignore admonitus memineris & me
minisse me tibi debere quod iamdū iure pro-
miseram & soluere quandoq̄ uelle quod de-
bere cognosco. Prefertim cum non tam hoc
ipsum debeam quia promisi q̄ id promise-
rim quia cuncta debebam. Tres uō sunt
praecipui contemplationis platonice gradus.
Primus quidem a corpore per animam ascen-
dit ad deum. Secundus aut̄ consistit in deo.
Tertius deniq̄ ad animam corpusq̄ descen-
dit. Tres q̄ gradus nostrum continet ar-
gumentum.

Ubi ipsum uacillat fundamentum qcqd
superstruxeris corruet.

Marsilius ficinus Paulo florentino Sacer-
doti egregio cōp̄ho suo. s. d. Queris mi-
Paule quam ob causam ad te nihil scribi.
Quia ubi sermo perpetuus nihil opus est
litteris. Tandū loquor mi Paule tecum q̄
diu mecum. Loquor inq̄ quia diligo. No

Tres contemplatio-
nis platonice gra-
dus.

diligo quia loquor. Quae aut epistolis aut
uerbis solum stat amicitia, silentio ca-
dit. Quae breui utilitate uel uoluptate
contrahitur breui tempore dissipatur.
Vbi ipsum uacillat fundamentum quod
superstruxeris corruet. Quapropter in-
dissolubilis est nostrae beniuolentiae
nodus. Quem non leuis quaedam bre-
uisue connectit causa. Sed etherne
philosophiae uoluae deuincunt. Librum de
prouidentia dei quem petis eo macta
tempore quo prouidit deus me fore
missurum. Libere tamen mactam: quia &
hoc ipsum prouidit missurum fore me
libere.

Vbi feruet charitas, ibi deus lucet, ibi
gratia aemulat.

Marsilius ficinus Alberto parisio doctrina
moribusque praeclaro. Deus ipse cha-
ritas est. Qui manet in charitate in
deo manet & deus in eo. hec deus om-

nipotens diuino Ioannis euangelistae
cecinit ore. Vbi quae potissimum feruet
charitas, cum deus illic praecipue lu-
ceat, nimirum splendor gratiae gratiaque
splendoris effulget. Cum uero nihil unquam
mihi gratius fuerit quam illic esse, ubi hu-
iusmodi gratia fulget, certe in corde
tuo iandiu cor uiuit meum. Ut autem
ubi cor meum amando uiuit, ibi uiua,
& mens disputando accipe hodie in li-
bro quem macta, mentem amice meam,
de fide speque diuina prouerbis dispu-
tantem. Merito fidei speque uehiculum
cum ad charitatem uehere soleat, quod
tam philosophi quam theologi arbitrantur, men-
tem nunc meam ad mentem aduehit
tuam, tum charitate flagrante, tum
gratia refulgentem. Vale Marsilij tu-
stiamque foresij memor.
Omnia mundi bona illi mala sunt qui
immundus uiuit in mundo.

Marsilius ficinus hominum gmi. s. d. Qd
tandiu uituperas homo mundum tanq̄
immundum peritus atq; malum. Mun-
dus certe quis a ratione quadam pulche-
rima optimaq; pulcherrime & optime di-
sponitur atq; ducatur tibi in immundus
est & malus: quia immundus uiuis in mu-
do: malusq; in bono. Prima tibi mundano-
rum origo malorum est mundanorū bonorū
nimius appetitus. Paruum amas mundū
uehementius q̄ magnum. Magnum q̄s
hunc quem uides admiraris magis q̄ im-
mensum que intelligis in quo ferme ita
magnus continetur sicut paruus in mag.
Amas o mens celestis terrenā umbram
tuam. corpus magis q̄ celestem splen-
dorem tuum magis q̄ supercelestē lumen.
Quoniam uō motu omnis omnis principū
sue naturalis sue animalis est amor.
icirco dum ardentē corpus amas huic
affectas times ue omnia. Affectando aut

40.
solicitaris dolesq; timendo. ha cur tanto an-
do re mens amens hec amas. que q̄ facile impe-
diti possunt ante q̄ consequaris tam facile pos-
sunt postq̄ possederis auferri. heu cur ipa-
te fugiens tam anxie sectaris que te tam
celeriter fugiunt. Misera quid frustra tā-
diu terrena hec uolantia tenere tanq̄ bona
conaris. Que quidem tenere procul abono-
te possunt. Ipsa uō teneri abs te ullo pacto
non possunt. Quid tam temere confidis
in motu rapidissimo pedem figere. quid ua-
cua impleri. quid uentum stringere pug.
Vis ne ardentem hanc sitim que te tāto-
pere uexat prorsus extinguere. Aquā
uigilans bibe ueram. nō aque in somnis
imaginem. Scito aut eas duntaxat res
ueras existerē que ad ueritatis iudi-
cem intelligentiam pertinent. Quae uō
ad sensum attinent ueritatis ipsius igna-
rum uerisimiles esse non ueras. Vis bre-
ui diues esse. Tantum cupiditati iam

stude demere quod addere cumulo hactenus studuisti. Vix precor ad naturae legem, quae paucis minimisque contenta est. Non ad opinionem. Quae semper cogit esse te pauperem. Necessitas quidem breuius clauditur terminis. Opinio nullis. Necessaria nobis passim exposita parataque sunt. Ad superflua laboramus. Necessitas iter agenti utile commodumque uaticium praestat. Opinio inutile pondus atque laborem. Si quietem optas ne quaeras motu quietem sed siste motus. Si imperium ratione tibi impera. Si libertatem rationi seruito. Si deuitare dolorem fuge malorum escam uoluptatem. Sperne uoluptatem. Nocet empti dolore uoluptas. Voluptas illa corporis dolorem gignit maxime que uidetur omnium maxima. Medicinae ars & experientia docet, fel nulla ex re magis fieri quam ex melle. Quanto dulciora sunt ali-

41.
menta tanto bilem creant amariorum. Cur natura institutum est, ut profuse ridendo saepe lacrimaremur. Lacrimando autem minime rideremus. Nisi ut admoneremur ueriores in sensibus dolorem esse quam uoluptatem. Siquidem dolor in uoluptate potius quam uoluptas in dolore sentitur. Si tibi placere desideras da operam non ut uulgo sed ut sapienti immo sapientiae placeas. Tibi ipse displiceas necesse erit si cuiquam praeter rationem placere uolueris. Si prudenter uiuere memento eam bonorum malorumque uicissitudinem esse, ut neque bona haec absque timore suscipi neque mala sine spe debeant sustineri. Bonis ergo moderate gaudendum. Malis autem moderatius est dolendum. Ex praeteritis discite praesentia. In praesentibus quantum potes circumspecte singula. Ex singulis prospice finem. Neque praesentia sive dicenda sive agenda unquam aggrediaris nisi pro-

uiribus futura prosperis. Neque agas di-
casue quicquam cuius nequeas rationem pro-
babilem reddere. Denique cum in singulis
deo te suppliciter commendaueris. Atque sin-
gula tam rationis examine quam pruden-
tium consilio feceris, & mente tranquil-
la uiue, & quicquid sequitur, in melius
accipe. 2

Quod gratis accepistis gratis date.

Marsilius Ficinus Francisco Marefcalco di-
lecto compro suo. s. d. Quid nam ambi-
gis Marefcalche utrum librum meum
de diuina gratia disputantem gratis tibi
dederim nec ne? Non sumus samarita-
ni. Sicut accepimus, sic & dedimus.

Muneris huius praetium quid sit, ut
tibi sit gratum, fructus autem, ut ego ac-
tu diuinae gratiae grati simus. 2

De sufficientia. fine. forma. materia. mo-
do. condimento. auctoritate conuiuij.
Nullum humanum oblectamentum

sufficientius quam conuiuium.

Marsilius Ficinus florentinus Bernardi
Dembo Veneto equiti & Jurisconsulto cla-
rissimo s. d. Cogitanti mihi non nihil phi-
losophicum de uera conuiuij magnificentia
& elegantia scribere, primus ad quem hac
de re scriberem Bernardus Dembus occu-
rit, phijs carus alumnus, ac magnificen-
tia & elegantia singularis. Accipe igitur
libenti animo mi Bernardi, quem de conui-
uio parum pingui, pinguis Marsilio tuo
Muneris dictauit.

COMMUNIS peripateticorum medicorumque
sententia est, hominem ex corpore ani-
maque constitui, atque corpus ex parte al-
tera crassiore, hoc est membris humo-
ribusque. Altera uero subtiliore, id est uaporibus
quibusdam sanguinis spiritibusque constare.
Animam autem ex sensu & ratione co-
poni. Et quod admodum humor se habet ad spi-
ritum, ita se habere sensum ad rationem.

neq; posse quenq; aliquñ in rebus humanis cō-
tentum uiuere, nisi qñ uel parump; his
omnibus hominis partibus fuerit satisfac-
tum. Cetera quę apud homines habentur
bona, ad unum aut duo ex his quę dixi-
mus pertinere uidentur. Solum uō cō-
uiuuium omnia comprehendit. Conuiuui-
um dico legitimum. Quod quidem ut
singula numerem, reficit membra hu-
mores instaurat. Spiritum recreat.
Oblatrat sensus. fouet & excitat ra-
tionem. Conuiuuium laborum reges.
Remissio curarum. Ingenij pabulum.
Amoris & magnificentię argumen-
tum. Esca beniuolentię. amicitię
condimentum. fomentum gratię. Vi-
tę solatium.;

¶ fims conuiuuij est dulcis uite cōmunio.
Ceterq; ut clarius pateat, quod legiti-
mum sit conuiuuium uideamus quis
conuiuuij fims sit. quę forma. quę mō.

huius aut fims esse uidetur. quod eius
indicat nomen, non commessatio, non
compotatio, ut est apud grecos, sed dul-
cis uite cōmunio. Ut q̄admodum tēo
cōmuni uescimur corporis alimento,
ita eodem mentis uiteq; bono & cōmu-
ni uoluntate fruamur.
forma conuiuuij est decens numerus & q̄-
litas, confabulatio conuiuuarum atq; h̄m.
Ad huius formam pertinet maxime m̄s
& qualitas conuiuuarum. Qua in re Var-
ronis illud ualde probamus, ut neq; pa-
uciores sint gratię, neq; plures q̄ mu-
se nouem. Ex hoc aut gratiarum mu-
sarumq; cōmertiō & quales esse debe-
ant satis apparet. Sine .n. oportet gra-
tiosi, musici, literati. Cauendum ē q̄
nequis contentiosus & qui propere ex-
candescat facile admittatur, nisi for-
te talis sit, ut uel primo poculo uel u-
no uerbulo mitigetur. Exulent & inde

melancholici pernicus & amari. nisi Zenoni
Stoico & Xenocrati Platónico similes sit.
qui. v3. tanq̄ lupini aqua. sic mero per-
fusi dulcescant. Siquid de rebus diui-
nis tractandum fuerit. sobrii differant.
Siquid de rebus naturalibus. dispucent
mensa remota. Inter epulas aut̄ sermo
sit uariis. iocundusq̄ breuisq̄. historia
breuissima. Longiuscula uō fabella. Na-
turam rerum artificem imitentur et
uite magistrum. ut quod illa in saponi-
bus suauissimis. isti efficiant in sermo-
nibus. Miscant. v3. dulcedinem acrimo-
nie. grauitati lepore. uile dulci. facti
sint acresq̄ & falsi. nō molesti. nō ama-
ri. acetum quidem conuiuium tolerat
non absinthium. Scurram minimumq̄
si modestior sit. admittimus. obscenos
autem & spurcos nimium detestamur.
Sordes. n. in animo oreq̄ & uultu mul-
to magis q̄ in uestibus & apparatu pri-

44.
dentes offendunt. Proinde ne lyra mihi
disonet mea. sed salua sit rite uocanti
adepto precor o decus phaebi & dapib'
supraemi grata testudo Iouis. o laborū
dulce lenimen. Adsit omnino gratiarū
musarūq̄ mense cythara cymitus Iopas.
Materia conuiuij necessaria est bacchi-
cerisq̄ fructus.

QUANTUM uō ad conuiuij mām
spectat. primum quid putamus uite ue-
nenum esse mestitiam. mense q̄ uene-
num esse tristitiam. Mestitiae uō tristi-
tisq̄ tyriacam suauē clarūq̄ uinum.
cuius uim numinū uiribus Esculapius
aequat. Ingenium q̄ ac uires tempera-
to uini calore foueri mirifice Plato no-
ster asseruit. Sed ne sicut homerus
uini laudibus arguar. Baccho dimisso ad
cererem iam confugio ortorumq̄ custode.
Pinguēs Sardapalli unctasq̄ mimum
dapes nequaq̄ desideramus. Nolumus

Modus condime-
tumq; conuiuij.

aut ullo pacto pythagoricis frugibus et o-
leribus pomisq; carere. Nulla. n. facior
mensa. nulla felicitior ea quam natura
nobis largissima praeparat. Et par-
cum omnino conuiuium haud ualde lau-
damus. ita luxuriosum penitus dete-
stamur. hoc. n. comori est potius q; con-
uiuere. lautum splendidumq; ad sumus
non requirimus. Ne seruilis difficultas
insit. ubi facilem querimus libertatem.
Mundum certe desideramus & puru.
Immundum horremus & sordidum. De-
niq; nequid apud nos insipidum sit ut
insulsum. nequid sordidum ut obscuru.
omnia ingenij sale condiri debent. ac
mentis morumq; radijs illustrari. ut
q; admodum de cena Platonis Zenocra-
tesq; dictum est. conuiuium nostrum
post triduum longius suauisq; redolat.
Auctoritas conuiuij a phia. celo. deo.
Siquis aut forte miretur. q; usq; adeo

conuiuium celebremus meminisse debet
idem fecisse Platonem. Zenophonem.
Varronem. Iulianum q; & apuleium ma-
crobiuq; platoncum. Non ne themisto-
cles. Socrates. aliq; p;ni permulti conui-
uia frequentabant. Nonne apud prisco
heroes & ethiole saepe discumbunt. Ce-
ther q; lacteum habet orbem. liberiq; pa-
tris craterem. habet & amphoram. can-
crumq; & pisces & aues. Agnum q; et ca-
preolum & iuuenicum. Mucto qualia na-
umethes conuiuia beatis polliceatur. At-
quis nesciat christum uite magistrum co-
uiujs frequenter interfuisse. Primum
illic ostendisse miraculum. qn aquam ui-
num dicitur reddidisse. Praeterea insu-
ma illa contione paucis panibus pisab
q; plura hominum milia satiassent. Quid ni
aliud fauus mellis sibi uult. Quid assi pi-
sces. Quid fractio panis. An non in ce-
na discipulis praecipua diuinarum reruz

mysteria cecinit. Huc tendit & mirabile il-
lud eucharistiae sacramentū. huc & quocūq;
de cibis poculisq; diuinis in sacris hebreo-
rum christianorumq; litteris sepe legunt.
Quorsum haec de conuiuio tam multa. ut
v3. qui seorsum ab alterutro non sine mo-
lestia uiuimus. una iocundissime cōiuiua-
mus. Meminerimusq; uerum hominis
alimentum non tam plantam bestiamq;
esse q̄ hominem. Alimentum q̄ hominis
integrum non tam hominē esse q̄ deum.
Cuius nectare & ambrosia dūta pat-
humana sitis & fames continue excita-
tur & crescit. ac tandē tam mirabiliter
feliciterq; impletur. ut illic solum summa
sit semper cum summa satietate uolup-
tas: i

Vale feliciter una cum felicissimo senatu
uestro Bernarde clarissime. Academia
omnis milites se tibi cōmendat. Tu uō ob-
scuram lunam nostram lucenti p̄bebo ite-

rum iterumq; commenda: i

Q̄ gratus aspectus amici q̄ necessarius et
q̄ uoluntarius amor.

Marsilius ficinus Joanni Caualcanti amico
Unico. s. d. Cum longas hodie in lecto mo-
ras trahere cogerer. atq; remedium aliquod
contra longioris accubitus tedium cogitare
primus immo solus q̄ imminenti occurrēt
tedio. occurrit mihi caualcantes meus. me-
us medicus singularis. Salue q̄ iterum ite-
rumq; o mea salus. Malorum expulsoꝝ meo-
rum. Bonorum mihi omnium condimentū.
Tu mihi Joannes cetera quid multa decla-
ras mihi quotidie. sed Aristotelicum illud i-
primis. nihil. v3. in rebus humanis gratius
esse praestantis amici praesentia. Hui ego Ari-
stotelici sensus & ueritatē accepi ab te iā
diu & didici rationē. Profecto qui tam de-
siderio sui olim q̄ nuper absentia corporis
me mihi penitus abstulit. idem uicissim mu-
tuo quodam affectu mentisq; praesentia red-

dit. Neminem latet quod libenter imagine sua
in speculis intueantur omnes ut homuncu-
li. Amicus autem amico non imagine sua
transpiciat sed se ipsum. Ego certe & si qua-
si bellus in me homuncio sum tenuisq; bre-
uisq; in heroico tamen speculo ex quo amani-
lustra iam quinque procerum me uideo pro-
cerem non homunculum. Accipies quod epistolae
forte necessaria magis quam uoluntariam. Sicut
uitandi ut dixi tedium causa dictare hanc
uideor fuisse compulsus. Heu mihi deliqui
modo nescio quomodo mihi Iohannes deliqui-
minium aduersus heroicum genium nu-
menque platonium. Ecce iam Plato ex alto
me acrius increpat ita reclamans. Quid
uoluntarium a necessario in amante Mar-
sili feceris. Tam uoluntaria est o Marsili
quam necessaria amantis epistola. Nulla uel ne-
cessitas magis uoluntaria uel uoluntas
necessaria magis quam amatoria. Quid nam
magis uoluntarium est quam amor. Qui pri-

47.
mus summus perpetuus est uoluntatis af-
fectus. facitque omnino ut non amare nolimus.
Quid rursus magis necessarium est quam amor
qui clam numinum caelestium radijs flammisq;
incauto cordi prorsus inuritur atque ama-
tor flammam iam experitur adultam priusquam
radiu senserit & scintillam. ^{non ardere non potest si caelesti ardore fito.} Non ardere non
potest siquidem dum refrigerium querit
hoc ipso potu semper accendit ardorem qui
frustra quodammodo confidit extinguere.
Unde nam huiusmodi mixtio necessitatis
uoluntatisque tam mirabilis. Nisi quia deus
& summa necessitas est & summa libertas.
Omnesque summum bonum summope uolumus.
Neque nolle possumus. Neque uolumus posse
nolle. Idem ferme huic accidere solet quicquid
calidioris radii diuini splendore qui in pulchri-
tudine nobis mirabiliter emicat blandea al-
licitur clam rapitur. Vehementer accen-
ditur. xxviii. Januarij. 1476.
Lupus est homo homini non homo.

Marsilius Ficinus florentinus Jacobo Braccio-
lino Viro doctissimo s. d. Triste lupus sta-
bulis. Triste gallinaceis uulpecula pullis. Sed
triste magis hominibus homo. Nam & leo &
lupus & uulpes est hominibus homo. Sicut
optimum animalium est. si usq̄ reperiat
homo optimus. ita pessimum animal est ho-
mo pessimus. Prudentissimus est mi Brac-
cioline. qui cautissimus. Cautissimus au-
tem omnium. qui diligenter cauet ab ho-
mine. Sed hic opus est lynce atq̄ edipo.
hic opus est argo. Solus hominis ingeni-
um consiliumq̄ tenebit. qui saemper me-
minerit. aut nullo pacto aut certe raro ad-
modum difficilimeq̄ posse teneri. 2

Nulli unq̄ deus omnia dedit.

Marsilius Ficinus homini fastidioso cognitio-
nem sui ipsius dicit. Video neminem un-
diq̄ tibi placere. hic acutus quid est. sed
leuis & iracundus. Ille aut̄ grauis. sed ut
tardior uel inflatus. hic doctus. sed mco-

tinens. Continens ille. sed indoctus. Alius q̄
deformis quodammodo uel ineptus uel sor-
didus uideatur. offendit. Alius quia mi-
nis comptus & uanius. Deniq̄ ne singu-
la enumerare coner. in singulis est aliqd
quod non probes. Nulli unq̄ ut est apud
homerum atq̄ Platonem deus omnia de-
dit. Meminisse te uolo inter homines ee
te hominem. ac dum tibi displicent alij.
te q̄ alijs displicere. Solum primum bo-
num est. in quo defectus est nullus. In ce-
lestibus quidem aliquis apparere potest. sed
non malum. In his aut̄ que lune subijci-
untur. & defectus reperitur & malum.
Omnia praeter primum. quoniam a bono
proficiscuntur. bona quodammodo sunt.
quoniam uo non sunt ipsum bonum. uel
non perfecta omnino uidentur esse uel
mala. Cum q̄ mixta sint omnia. qui ma-
lum ex singulis colligit. tandem euadit
pessimus. qui uo bonum eligit. optimus.

Talis n. euadit quisq. qualibus uescitur alime-
tis. Bene uale. Atq. ut aly te ferant. fert
alios.

Discendi & loquendi ratio.

Marsilius ficinus luce fabiano scribe suo.

s. d. Natura nobis instrumenta quibus
discamus multa largitur. oculos. aures.
Nares. gustumq. & tactum. Vnicum uo
quo doceamus instrumentum dedit. loque-
di. s. facultatem. Admonuit certe ut ta-
to saepius discendi ministerio q. docendi m-
munere uteremur. q. to plura ad discen-
dum q. ad docendum tradidit instrumenta.
Nullus q. uerbosus & loquax potest sapiens
esse. Docuit. n. semper didicit uo nunq.
Quisquis aut. sapientia litterisq. caret no
modo pauper. uerum & cecus & mutus est
iudicandus. Esto precor uelox quidem et
diligens ad audiendum atq. uidendum.
Tardus aut. ad credendum. Tardior ad ui-
dicandum. Tardissimus ad loquendum.

Ut possis bona loqui. audi bona. Ut etiam
de te audias bene. tu q. de ceteris bene
loquere. fieri. n. non potest. ut qui male
loquitur non audiat male. In loquendo au-
tem caueto mendacium non minus q. sco-
pulum nauigator. Immensum est. n. ueri-
tatis lumen. immensa potestas. Cito men-
dacium detegit. perditq. mendacem. Mem-
to adulationem seruile uitium esse. Immo
& multo uilius q. seruile. Nemo. n. tam
apte adulari potest. quin a catellis lon-
gissime superetur. Memento praeterea
inreparatione temerariam aut. rigidam
esse. uel periculosam. uel prorsus inutile.
Iubet Plato noster. ut uel loquamur. ueni-
duta. ubi profuturi simus. uel tacea-
mus. Siquis aut. Pauli apostoli pruden-
tia. uita. proposito discipulus fuerit. so-
lus instare tam importune poterit q.
oportune. Omnino aut. cauendum est
ne dum uerbis mores arguimus alic-

nos interim nostri mores nostra uerba re-
darguant. Cepisti sicut audio bene. Pro-
gredere q̄ qua uia cepisti. Atq; ut felici-
ter agas iter, equū tuū. i. sensus habemīs
& freno cohibere ne desinas.;

Ultionis studium nihil est aliud q̄ iniu-
riam rursus accipere.;

Marsilius ficinus homini iniuriarū ipa-
tienti. Accepisse doles iniuriam o amice.
Concedo equidem. Sed non tam lesus fuis-
se uideris quia male tibi fecerit quispiam,
q̄ q̄ malum existimasti quod fecit. Malo
quidem omnia uel bona uertuntur in ma-
lum. Bono autē cuncta uel que uiden-
tur pessima in bonum demq; conuertū-
tur. Ulcisci cogitas. Caue moneo dilige-
ter. nam si ulcisci temptaueris. secun-
dam ac tertiam patieris iniuriam. ac
studio perdendi alterius, ipse te perdes.
Apes minima iniuria lacescit pinguē,
uitamq; pungendo relinquunt. Ut pro-

sus obliuiscaris non cogo equidem. forte
n. meminisse opere pretium est: ut salte
alias tibi caueas a malignis. Solet. n. nūq̄
qui semel lesit ignoscere. Ignosce queso li-
benter. ne & ipse te afflictes & ille ite-
rum iterumq; te ledat. Mala illum ne-
cessario sua manent. Nihil. n. relinquit
uel fortuna intactum. uel natura illesus.
uel deus inultum.;

Multum errat qui aggreditur multa.

Marsilius ficinus homini curioso & nego-
cioso. Video te o amice sollicitum plusq̄
uellem. Neq; tua negocia solum uerumq;
aliena tractantem. quasi iam rite pro-
pria composueris. Quomiam postq̄ singu-
lis pene momentis fallimur & erramus.
nulla uel ad consequenda tranquillita-
tem. uel ad deuitandos errores uia cōmo-
dior q̄ pauca & egragia cogitare. Pauci-
ora electaq; loqui. Agere paucissima
& illa quidem tam possibilis q̄ honesta.

Multum errant atq; laborant qui multa cogitando uel loquendo uel agendo aggreduuntur. Plurimum aut qui plura locuntur & agunt q̄ cogitauerint.;

Nunq̄ satisfact arti is cui saemper artificium satisfact.;

Marsilius ficinus artificia Vano.

Satisfact tibi q̄ plurimum oiners nimum artifex quicquid aut dixens aut feceris. Vis ne bona uena causam tibi dicam? Quia s. non plus aliquid forte mens caput tua q̄ lingua manus ue expresserint. O. q̄ pusilla mens cui lingua manus ue equantur. Profecto ubicunq; mens ut par est, instrumenta superat & nimum opus satisfact opifici. Nunq̄ uo satisfact arti is cui semper artificium satisfact.;

Vnicus est uite custos amor, sed ut ameris ama.

Marsilius ficinus homini imperiu affectati.

Vix ne tutus securusq; uiuere. caue timeant te homines nimum uel tibi prorsus inuideant. Tot nobis hostes sunt quo timeant & quot inuident. Multos metuat oportet quem metuunt multi. Q̄ plurimis q; seruiat cui plurimi seruiunt. Subditus quilibet seruit umi. Dominus omnibus. Vnus est uite custos amor, sed ut ameris ama.;

Gravis quidem uidetur iactura pecuniarum hominum uo grauissima.

Marsilius ficinus Andree Cambino compatri optimo. Quid nam miserabile est in amore? Non ueda mari. Quid impium? Propter se amare quod est alterius gratia diligendum. Atq; contra ob aliud diligere quod sui ipsius gratia e amandum. Quid turpissimum? Odisse quem amaueris. In hoc ualde delinquimus q; cum cetera q̄ius leuia no nisi graui causa compulsi relinquamus

amicum tñ thesaurum praetiosissimum se-
pe leuissima quaq; causa inducti & deserim^{us}
& insequimur. Subet pythagoras ne facile
amicum quauis de causa amictamus. Im-
mo feramus quoad possumus. Possumus
aut donec omnino relinquere inuiti cogi-
mur. Grauis quid uidetur iactura pe-
cuniarum. hominum uo grauissima. Nihil
in rebus humanis uel rarius acquiritur.
uel praetiosius possidetur. uel infelicius
periculosusq; amictitur q; amicus.?

Parum illi credendum est. qui nimis credit.

Marsilius ficinus francisco Saluiato arche-
piscopo pisano. s. d. Queris pater Ve-
nerande quare nonnullis qui apud nos
uersantur parum credam. Quia hi Ve-
nerande pater nimis credunt. Diuersa
ualde in hoc est diligendi ratio atq; con-
fidendi. Q; facile quidem hunc amamus
multum. qui facile multum amat. Vix
aut fidem huic adhibemus qui cuius

52.
uel homini uel inditio propere praestat
fidem. Quodmodum ocus cadit qui mo-
uetur ocus. sic facile fallitur qui cre-
dit facile. Sed q; temerarium & pen-
culosum est. subito uel cuiuslibet aucto-
ritati atq; uerbis. uel tenui cuidam in-
ditio nimis credere. tam periculosum ir-
rationabileq; uidetur probabilem ratione
absq; certiore alia ratione respuere. Ta-
demq; impium. nefarium. miserabile.
nolle absq; rationis assertione credere
deo. Deus siquid ipsa ratio est. Nihil au-
tem opus esse uidetur ratione alia. qua
ipsi rationi prorsus assentiamur.?

DE OFFICIIS
MARSILIUS ficinus cherubino
Quarqualio Viro doctissimo. s. d.
Et si nonnunq; nimis fortasse officiosus
sum q; deceat. q; admodum solent qui phi-
losophiae studijs occupantur. neque tñ

ip̄tia me continere quā ad uirum omni-
um officiosissimum aliquid de officio scribi.
Si quātum ipse in agendo, tantum ego in di-
sputando essem officiosus, neq̄ panetij
subtilitas hac in re, neq̄ copia cicero-
desideraretur. Agam q̄ pingui miner-
ua, q̄nquidem nunc aliter nequeo. Atq̄
ut officio meo aliquā fungar, ad amicum
omniū officiosissimum, omniū officia mi-
tam.

Officiū est actio uniuscuiusq̄ propria de-
corum honestumq̄ seruans, prout res,
persona, locus, tempusq̄ postulat.
Sacerdotis uirtus & officium est sapien-
tia quedam pietate feruens & pietas
sapientia lucens. Principis circūspecta
prouidentia. Iustitia clemens. Sublimitas
humilis, humilitasq̄ sublimis. Magistra-
tus meminisse se non dominum esse le-
gis, sed ministrum. Tutoremq̄ publicum
ciuitatis. Praeterea se a deo dum ipse ho-

55.
mines iudicat, iudicari. Priuati tam li-
benter magistratuū parere mandatis
ut non legis necessitate compulsus, sed
propria uoluntate uideatur adductus.
Ciuis siue magistratus sit siue priua-
tus, officium est, tam diligens publici
cura q̄ ingens amor proprii. Equitis fo-
titudine quidem ī bello, ī pace uō magnificētia.
Mercatoris ueridica fide atq̄ diligentia
externis alimentis alere ciuitatem atq̄
se ipsum. Opificis alimenta a mercatore
accepta iuste singulis ciuitatis digerere
membriis. Mercatores & artifices atq̄
alij ita pecunias querant, ut nemini no-
ceant. Nam quicquid a malo surgit in mi-
lum deniq̄ recidit. Ita seruent, ut neq̄ ui-
deantur frustra, neq̄ seruandi solum q̄ri
quesiuisse. Sic expendant, ut diu possint
expendere. Atq̄ honeste & ualiter expe-
disse probentur. Agricola de agricultu-
re oportunitate consulere aerem & agri-

colas seniores. Praeterea tanta cum fide liberalitateque hospitibus suis agri fructus offerre quoto illi cum fenore illos reddidit ager. Domini legi rationique seruire quo possit seruus legitime & rationabiliter dominari. Considerare tam seruum quam dominum hominem esse. humanitatem saemper cum dignitate miscere. Serui existimare uitam suam esse domini atque rem domini esse suam. Mariti uxorem quasi corpus suum sensumque diligere atque diligentissime ducere. Uxoris prudentem maritum suum ueluti suum animum rationemque honorare atque libentissime sequi. Patris. scilicet filios colere quasi propriae uitae propagines. atque optimo sui exemplo regere tanquam membra. Filiorum genitorem sequi quasi radicem atque caput & tanquam deum alterum uenerari. fratris erga fratrem ceu fere alterum affici. Consanguineorum se inuicem tanquam eiusdem corporis membra diligere. Affinium ut

54.
meminerint se legem quasi natura quadam ita esse conuinctos ut rem operamque suam communicare sibi inuicem debeant. Amicorum communi inter se consilio quaerere uerum. Communi auxilio sequi bonum. Magistri doctrina & bonitate sua discipulum doctum atque bonum quasi mentis suae filium procreare. Cupio si liceret monere magistros. ne obliuiscantur Aristotelem induinum Platonem recalcitrasse. Discipuli preceptorem honorare tanquam intellectus patrem. Cauere tamen ne magistri uitia late ter ebibat. Iurisconsulti ut omnium grauius sit. atque sciat. qui sacram adulterat legem. ceu sacrilegum seuerionem censura plerendum esse quam qui nummos. Medici cogitare quando egrotantes adit. agi de uita. ut nihil sine ratione temptare audeat. nihil sine consilio. Oratoris. Quae alijs suasurus est. sibi iam ipsi persuasisse. Poetae ut naturam moresque pi-

gere ualeat. utrumq; uidisse. Musici in sono
gratiam cantus. in cantu sermonis elegā
tiam imitari. Meminisse etiam motus
animi multo magis oportere consonantes
esse q̄ uoces. Inconcinuus. n. alienusq; a
musis est musicus. cui dum consonat uox
lyrae. mens dissonat. Subet Dauid Mer
curiusq; q̄nquidem deo mouente canimus
canamus & deum. Philosophus diuina q̄
rat diligentius. ut fruatur. Perscrutetur
& naturalia ut utatur. Ad sit huma
nis non intersit. Philosophus singularis
ut pro patria non uera subeat uite di
scrimen a Platone & aristippo nō cog
tur. Quod q̄dem mihi q̄ ideo placet q̄
philosophus inuita & contra remittente
ciuitate in qua nascitur sit p̄tus. celiq;
filius est. non terrae. Adde q̄ omnino
impium miserumq; uidetur. uirum om
nia uidentem pro salute ceterorum qui
forte salui esse nunq̄ possunt. amictē.

55.
Vir caueat ne ullo pacto muliebris sit.
Mulier studeat. ut quodammodo sit uiri
lis. Maxime uō pudica. Q̄tum. n. uiri
magnanimitas decet. tantum pudicitia
mulierem. Senex uideat ne puerilis sit.
Recordetur iuuenem se fuisse. Adole
scens curet ut sit senilis. Credat se posse
senescere. Seniores honoret. Indigenae
officium est patriam. ut patris patrem
matrisq; matrem colere. et quando cum
peregrinis aliquid est agendum se quan
toq; peregrinatumum existimare. Incolae
& peregrini scire se solum esse. honorare
omnes. aliena uix attingere. non trac
tare. fortunatus. sciat bona fortunę sibi
bono esse bona. Ac sereno aeri succedere plu
uias. Infortunatus cogitet mala fortunę
sibi malo esse mala. Ac post dies quiuos
serenos expectet. Videmus. n. uer ar
boribus folia reddere. que abstulit hyems.
homo consideret. cum nunq̄ in terris con

tentus uiuere possit. se caeli quidem ciuem
esse. incolam uero terre. ut admittatur nihil
cogitare uel loqui uel agere quod minus
decere uideatur celestis patriae ciuem.
Nunquam ad infirma cadit. qui constitutus
in summo. acute & clementer prospicit
infirma.

Marsilius ficinus Jacobo Cardinali papensi.
Dum epistolam quandam de officijs phi-
losophicam ad cherubinum nostrum quaer-
qualium scriberem. cherubinus ipse appri-
me officiosus mihi supra caput astitit
improuisus. Ecce numptius salutaris
Venerande pater Marsilium sacro no-
mine tuo iubet iterum iterumque saluere.
Numptius tuus hodie nos tam bonis au-
spicijs salutauit. ut non modo futuram
nuntiauerit salutem. sed & dederit.
Salue ergo mea salus. Salue semper sub
sempiterno auctore salutis deo. Videnis
tu quidem mihi & oculis argum & hinc

uisu. ut ita dixerim. qui tam sublimis ipse
tam procul marsilium prospexeris tam hu-
mitem tam pusillum. Utinam Veneram
de pater ut clare ipse cernis. ita me quae
clarum uideres. Sic ego tam cunctis
notus essem quam cuncta tibi nota. Sed ut
clarum me & ipse & quibus alius uideat
respice precor propitius ut cepisti. Siq[ue]
tradunt astrologi benigno quodam astri
salutaris aspectu fortunatos nasci homi-
nes & claros euadere. Quid autem benefi-
cio tanto gratis referam. aliud in presen-
tia nihil habeo. nisi ut post officia singu-
lorum a me gradatim pro ingenij facul-
tate descripta hoc adiciam. Marsilij quae
ficini officium est. papensem cardinale
tanquam gratiarum templum ardentem ama-
re. tanquam musarum fontem singulariter
uenerari. Atque ego hoc uno officio functus
ita demum officia me officiosissime trac-
tauisse putabo. Proinde siquid ab excel-

so de infimo hoc homunculo unquam audire po-
tueris hoc unum ut arbitror audisti ma-
xime quod in hoc est maximum. Mar-
tilium s. ficinum esse antiquissimum me-
dicæ domus alumnium. Ergo medicæ utque
castor & pollux patrum mei suppliciter
me tibi commendant. Atque exoptant
dum sapiensi commendatus sum esse me
magnis probis doctis omnibus comen-
datum. Vix february 1476. Comen-
dat se tibi christophorus landinus noster
vir doctrina bonitateque singularis
facilitate vite vite sequitur difficultas
Difficultate uirtutis vite facilitas.
Martilius ficinus Petro nero viro candidis-
simo. Quanto difficilius est certa ratio-
ne incedere quam casu uagari. Ascendere
quam descendere. Aggredi noua quam consue-
ta tractare. Attingere solum punctum
circuli medium quam in reliqua quelibet
eius puncta que innumerabilia sunt

57.
incurrere. Scopon ipsum .i. signum sagitta
ta percutere quam que circumstant trami-
tem sulcumque seruare quam hinc atque inde pre-
uaricari. rectum examussum tenere quam di-
labi obliquum. tanto difficilius est rec-
te agere quam delinquere. bonum esse quam ma-
lum. Cuius quidem rei inditium est
quod quotidie omnes erramus. Raro autem
& pauci honeste iustaque agimus. Verum
tamen tante huic uirtutis difficulta-
ti duo rependit diuina lex beneficia.
Primum quod uirtutes ita inuicem conec-
tur ut qui unam consequitur assequitur
& omnes. Vicia uero contra ita inter
se repugnantia sunt ut nequeant cuius-
ta simul eadem inesse. Quo n. pacto
quis auarus simul esse potest & prodigi-
us. Aut audacior & timidior. Se-
cundum quod primam illam nascentis
uirtutis difficultatem summa queclat
sequitur uite facilitas atque uoluptas.

Ac breue certamen praemium sempiter-
num. Vitiū uō facilitatem mox uitae mise-
rabilis difficultas sequitur. dolorq; perpe-
tuus. hinc illud pythagorae symbolum
Animal cauda nigra ne tangas. hoc ē fu-
gito uitium cui mentis ingredo succe-
dit & uoluntatis afflictio. Vale can-
didissime uere. Atq; postq; & difficultate
uirtute & uirtute facilitatem uitae iā
es consecutus. ut inde felicitate adipisca-
ris. Memento tam arduum esse tam pla-
boriosum ex uasto uitiorum praecipitio
reuocare gradus superasq; euadere ad
auras. ut nemo huc ascendere ualeat
nisi quem equus amauit Iupiter. atq;
inde ardens euexit ad ethera uirtus.
Sicut pulchritudo natura gignit amo-
rem sic amor opinione regenerat pul-
chritudinem.

Marsilius Ficinus Jacobo Cardinali papioſi.
suppliciter se comendat. Quo momēto

58.
cherubinus quamquāuis me superioribus
diebus tuo nomine salutauit. eodem pe-
ne nostra illa ad te uolauit epistola. Ante-
tissimus. h. cordis affectus repente nomi-
nis tui radys flammæq; accensus manu
prius meam impulit ad scribendum. q̄
quid passimum scripturus essem mens dic-
taret. Ut nihil mirum sit. si que celerime
scripsimus. leuissima uideantur. Alia qui-
dem nature. alia orationis est ratio. Nem-
pe natura que leuior. ea est & uelocior.
Oratio uō contra. Que uelocior ea leuior.
Verū meminens Venerande pater. scio
quid loquar. te nuper a me epistolam ac-
cepisse non consilij filiam sed amoris. Cū
uō te non lateat haud aliter accipien-
da esse que libet q̄ amictantur. non tā
consilio q̄ amore illam ut arbitror ac-
cepisti. presertim cum tu eam ab initio
ingenti quodam erga me amore crea-
ueris. Aqua genuit pisces. Aqua capit.

Cod. Guelf.

72 Aug. 40

Fortsetzung

2

1324

Planta eodem adolescit, quo & pululauit
humore. Amore nata est iam pridem nobis
epistola. Amor eam tuus qui & creauit
amplectatur. Amplexando mirifice fouet.
fouendo sibi ipse regenerat pulchram. Sa-
ne sicut pulchritudo natura gignit amo-
rem, sic amor opinione uicissim regene-
rat pulchritudinem. **¶** At uero quoniam
pacto Marsi putas amore potius quam con-
silio ab eo viro, qui ipsum, ut ita dicam,
est consilium, tua legi. Quia. v. 3. si con-
siliu ille ipsum est, rursus est ipse amor.
Quantum ergo quae sibi offeruntur, radijs
mentis introspicit, tantum cordis undique
penetrat flammis. quae acriter acutaeque sen-
tit, tam suauiter & benigne semper in-
terpretatur. Quae admodum frigus tene-
bras comitatur, ita calor sequitur ubique
lumen. Rursus, ita calore acri circumfu-
sum sapor dulcedo. A pura naturam ca-
lore perfectam, dulcedo supra acrimonia.

59.
Penes perfectum uirtute uirum, censu-
ram indulgentia superat. Salue & con-
siliu meum. Salue uerum meus amor.
Tu praetor, Marsilio tuo libenter ubi o-
pus fuerit, consule, ubique tuum ama. Ma-
silius te tanquam oraculum in rebus graui-
oribus consulat. In singulis uenerabitur,
i. februarij. 1476.

Pios pia decent.
Marsilius ficinus & Joannes Caualcante
naldo naldio poete. Et si uetus nihil da-
re illi possum, cui uandiu una mecum mei
omnia dedi, nouum tamen nunc tibi dono-
munusculum, hoc autem est uolumen a me
nuper de pia fide compositum. Non quod exi-
stimem uel pijs huic opus esse uerbis, qui
pijs abundat operibus, uel huiusmodi mea
fide ei uiro, qui scientia pollet. Sed ne
ubi de fide pietateque dissero, minus ipse
fidus piusque uidear, si minus interim
pij ac fidi amici meminero. xiiij. februa-

rij 1476.

Pios pia decent

Marsilius Ficinus & Joannes Caualcantes
Amerigo Corsino litteris & moribus ornatis-
simo. Michimus ad te amice noster fide
fidelior nostrum de pia fide uolumen. Nō
q̄ arbitremur eum uirum qui fide ipsa
charitateq; excellit huiusmodi disputatio-
nibus indigere. Sed ut in hoc libro tanq̄
speculo quodam pulcherimum fidei tue
charitatisq; uultum iocundissime specu-
leris.?

Si perspicue cerneremus q̄ turpis & q̄
eger sit prauus animus nō peccaremus.

Marsilius Ficinus & Joannes Caualcantes
Iuliano Medici Viro Magnanimo. Me-
ministi iuliane dulcissime dum una pre-
terita nocte uigilarem casu quodam
in hec uerba nos incidisse. Q̄ turpe sit
sine coma caput: q̄ turpis sine barba
uultus. hinc paulo post orta mihi est

60.

declamatiuncula quedam ut aiunt. qua
dragesimalis. his forsitan diebus accom-
modata. Quę utinam tantum tibi comp-
ta barbataq; uideatur. quantum ipse mi-
hi uideris & intus & incute pulcher. Quā-
to deformior est deformitas in uultu q̄ in
manu. ac morbus ī precordiis pestilentior
q̄ ī pedibus. tanto turpitudine egritudoq; in
animis impiorum flagitiosorumq; homi-
num abominabilior atq; tetrior est q̄ uni-
uersa cunctorum corporum deformitas
atq; pestis. Si uel oculis cernere uel ani-
mo profus excoagitare possemus sordidā
& horrendam improbe mentis effigiem.
certe raro admodum & leuiter peccare-
mus. Nihil longius fugeremus q̄ male-
mentis aspectum. Eadem pene est pulch-
itudinis animi ad corporis pulchritudine
comparatio. Nam illa quidem si uel pa-
rumper oculis aut animo cerneretur.
multo blandius alliceret. rapacius ra-

peret. uehementius oblectaret felices aman-
tes q̄ singularis corporis species perditos &
miseros amatores. Cur sapientes templo
apollinis inscripserunt: Noſce te ipſum. Ni
ſi ut puram ſuſpicias mentem. tanq̄ uen-
phēbi .i. ſuperceleſtis ſolis radiū ſempiter-
num. nube corporis circūſuſum. Agnoſcāq;
& fulgorem nubis a radio & radij ſplendo-
rem a ſole pendere. Ut corpus quidem lau-
des in animo. animum autem honores in
corpore. Rurſus animum diligas colasq; i
deo. Deum ames quidem & uenereris in
animo. Mireris autem & ſtupeas in ſe
ipſo. Cum dux & magiſter noſter aureli-
us Auguſtinus nouiſſet ſe ipſum. & in ſe
ipſo deum: ſic protinus exclamauit. Se-
ro te amaui pulchritudo tam antiqua et
tam noua. ſero te amaui:
Nihil turpius illo. apud quem prieter a-
nimum pulchra ſunt omnia.
Marſilius ficinus hominum generis d

Siquis agricola

61.
Siquis agricola non ſolum ſine ^{ulla} mercede ue-
rumq; cum maximo ſui damno alienos
quidem agros colat. proprios autē negligat
abſq; dubio ſultiſſimus & miſerimus ab
omnibus iudicabitur. Ergo dementes mi-
nimum ſunt ille mentes & miſeræ. que
omnem in hoc operam ſuam ſemper impen-
dunt: ut corpus atq; externa q̄ optime
ornatiſſimeq; ſe habeant. Ut autē bonæ
ipſe ornateq; ſint. ſerius negligunt. O.
q̄ malus eſt homo cui canis & equus me-
lior eſt q̄ animus. O. q̄ deformis. cui cal-
ceus q̄ tum in ſe eſt. pulchrior eſt q̄ ani-
mus. Nihil huic reuera bonum eſt. ut
pulchrum. apud quem cuncta preter ip-
ſum .i. preter animum bona uidentur
& pulchra. Si huius ornatiſſimas eſes
philoſophus aliquis cyricus ingrediatur
ac neceſſitate quadam expoſuere compel-
latur. certe in eius faciem excreabit. q̄
vz ſingula ibi munda ornateq; uideat.

preter ipsum. Nihil pauperius & inanius
illo: cuius horrea quidem plena sunt: ani-
mus uo uacuius. Solemus illos qui extra
mentem positi sint. appellare dementes. Qo
aut pacto in mente sit animus. qui lan-
dudum est i pacis. non intelligo. Dic
pator o mens infelix q alienorum cu-
riosa. tam negligens propriorum: dic iq.
Cui nam hominum cuncta sana sunt.
nisi sano! Cur q extra te demens ta
anxie huc & illuc oberras. atq tam-
tum & tam frustra laboras. Da opam
ut pulchra bonaq sis. Subito tibi bona
& pulchra sunt omnia. At uo ita demu
quod iubeo perages. si tam cupies te bo-
nam pulchramq euadere. q affectas
minima queq supellectilia esse optia.
ornatissimaq uideri. Si dum corpus pu-
scimus & canes & aues hominem ipsu
interim. i. animum perire fame non
sineremus. certe tam quisq contentus

62.
plenusq uiueret. q nunc nemo contentus.
Nunc uo cui mirum sit. Si nunq imple-
tur animus. si saemper affligitur. qui
desert se met ipsum. cui solum id cure
est. ut bestiam suam impleat. que con-
tinue fit in ipsa saturitate uoracior.
atq contra dominum suum negligentia
eius exourientem pemicus & exanquem.
seuior & robustior. r

Malis quidem bona fortuna mala est. bo-
nis aut mala fortuna bona.

Marsilius ficinus florentinus Bernardo
Bembo Veneto equiti clarissimo. s. d.

Jo Cherubino
Quarqualio.

Dic mihi Vir constans. qua ob causam for-
tuna odit quidem ac deprimat saepe que
merito populus amat. Contra uo amat
atq extollit sepius. quem iure quoda
populus odit. An forte quia fortuna
non solum rationi opposita est. sed etia
ab ipso mundi initio inimica est popu-
lo. Unde populus saemper infortunatus

est & miser. forte etiam est ambitiosa. Atque
ut non uirtuti hominum ue gratie sed ip-
si soli maximum quoduis facinus ascri-
batur: quem homines quod plurimi iure de-
pressum uolunt: miris modis extollit.
Quem uero sublimem deprimit in profundum.
Quid si caeca sit ut aiunt: emula ue ne.
Natura siquidem instituit: ut prius tanquam
animal uiuas quam tanquam homo. Sentis. n.
antequam intelligas. fortuna si quem ma-
gnam affectat hominem facere: inge-
tem prius facit bestiam uenenoso fasti-
dio turgidam. Unde & ingenio & uul-
tu tyrannus nascitur prius quam tyran-
nide potiatur: hi propter dignitatem in-
dignitatibus constituti faciunt ut dig-
nitates ipse ulterius probis hominibus
non sint dignae. faciunt & ut interdum
neque diuina prouidentia mundum: neque
humana prudentia genus humanum
agere: sed casu credatur. (Verum diuina

63.
prouidentia nonnunquam alios contra omne
fortune fauorem repente ad imum e sum-
mo fastigio deiecit. Alios contra malignam
fortune fauorem impetum euehit mirabi-
liter in excelsum. Si quos autem uel superbos
stare diu: uel humanos ad tempus ca-
dere sinit: permittit & ut & illi tam
deiecta miseraque mente sint quam alta sor-
te & isti tam excelsa mente quam humili
& abiecta fortuna. Malis quidem bona
fortuna fit mala. Bonis autem mala for-
tuna bona. Equidem si mihi daretur
optio: hercules esse malle quam sardana-
pallus. Quot alter nostris praemebat
tot alter nostris opprimebatur. Alter su-
peratis feris deus euasit: alter superatus
a feris factus est fera deterior atque mi-
serior. (Vbi sapientiae plurimum: mi-
nima opus est sorte. Vbi minimum sapie-
ntiae plurima dominatur. Et si interdum
fortuna sapientie iungitur: non tamen simul

utraq; regnat. Aut. n. nullo pacto fors ratio-
ni coniungitur aut seruit. Quamobrem
fors probis inuida uiris totis obsistit uiri-
bus, ne proba usq; ratio regnet. Utpote q
illa regnante sit & gloriam & imperium
amissura. Sepe fors dotat multum que
parum natura uirtus ue dotauit. Neq;
dotat facile quem natura uirtus ue di-
tauit. Sunt certis seculis magni quidam
potentesq; uiri quasi humani quidam dij
hominesq; diuini sed phemicibus rariore;
quos non fortuna facit sed diuina pro-
uidentia magnos. hi certo iudicio discer-
nuntur. Tales. n. sunt ut prosperitatis
sue sorti quidem tribuant nihil. huma-
ne q; uirtuti minimum quiddam. Virtu-
ti aut diuine q; plurimum. Tantumq; uul-
tu erga omnes sint humani. q; tum sup
omnes mente diuini. Si ubi est inflatio
non est sanitas. certe nullus inflatus
non infans. Nullus infans profanusq;

64.
non ferimus. Nullus diuinus no huma-
nus. Nemo humanissimus non diuinus.
¶ Vix certe diuinus non uult fortuna
sibi ducem. Ceca. n. est. sepeq; casu cadit. No
gaudet fortune promissis. Infida. n. est
uel suis. quos preter dignitatem ad sumu
dignitatis culmen euegit. Nempe inter
summum atq; imum reciproco gaudet lu-
do. ac uicibus delectatur alteris. Non
timet & fortune minas. Vana. n. est. Neq;
magis potest in nobis quicq; q; nos posse ue-
limus. qn te facimus fortuna deam celaz
locamus. Nemo miserior illo qui ueram fe-
licitatem collocat in fortuna. Nemo felici-
or. q; qui fortuitam prosperitatem reuera
felicem esse non iudicat. ¶ Qui uel rili-
culum fortune fletum una cum Democri-
to ridet. uel flebilem eiusdem risum cu
heraclito deflet. prudens ab hippocrate

64
censetur. Qui puerile fortune ludum cum
Socrate calcat. sapiens & diuinus ab apol-
line iudicatur. Demque qui cum enea in
rebus durat aduersis. solus cum enea re-
bus se seruat secundis. Serenos post plu-
uiam suspicit dies. Ac tandem optata po-
tatur italia. Igitur mi enea ne cede ma-
lis. sed contra audentior uto. Quicquid
erit superanda omnis fortuna feren-
do. Vale letior mi enea. Tot. n. aliqui
bonis gaudebis in portu securus. quot
mari fortiter superasti procellas.
Animus mortalibus non impletur. quo-
niam eterna requirit.

*Marsilius ficinus Laurentio Medici viro
magnanimo. s. d. Si tibi nunc quadra-
gesimali declamatiuncula quamdam reci-
tauero laurenti quam hac aurora mea
mibi mens declamauit. en quid erit pre-*

65
tium forsitan ut tantum tibi meis ineptis
risum ipse moueam. quum declamato-
res aptissimi uulgo lachrymas his diebus
excutiunt. Recitabo tamen ut mihi quidem
uideor Laurenti. Scio. n. insignem pie-
tate uinum quis forte pietatis uerba non
nunquam quodammodo ridere possit. pieta-
tem tamen ipsam re uera deridere non
posse.

Qui sitit Marsili uinum. sitim ut uides
extinguit uino. Atque magis. si duas hau-
serit pateras quam si unam. huic imago ui-
ni uel uidenti uel cogitanti incitat non
sedat sitim. Imaginis. n. est allicere. Sub-
stantie pascere. Tantum ergo imago uiria-
lit sitim. quum uinum ipsum alit homi-
nem sitibundum. Quod quidem pena no-
bis indicat tantali. Immo uero pena nostra
nobis. Tantali. n. sumus omnes. Siti-
mus quidem bona omnes uera. omnes
in somnia bibimus. Dum uero letales le-

thei fluminis undas faucibus plenis inquir-
gitamus. interea umbratilem quandam
nectaris & ambrosie guttulam summis
labris fere iam lambimus. Unde miser^s
continue tantalos anela sitis exurit.
Si qualia natura mens cupit. talibus po-
titemur. certe potuendo uel omnino uel
maxima ex parte aliquando animus
impleretur. Quomiam uo q̄to magis mor-
talibus ubiq; potimur. tanto magis ani-
mi appetitus accenditur. satis constat me-
tem non mortalia (que ethernorum ima-
gines sunt) sed etherna requirere. Ideoq;
ethernam esse non caducam. q̄nquidem
uerum eius alimētum est aetherium.
Ergo in corpore caduco dormitat peritus &
aegrotat. In hoc per sensus insomnia bibes.
sicut alit bibendo non se ipsam. Aegra q;
propter affectus quiescit misera nusq; sed
frustra passim inquieta uagatur. Ubi
mollior iacere confidit. alte cadit. Ubi

66.
medicinā sperat salubriorem uenenum hau-
rit pestilentius. O miseram mortalium so-
tem. sortem miseria ipsa miseriorem. Quo-
nam miselli confugiemus. Certe nusq;
nisi ab infimis refugiamus ad summa.
Nisi ad illa que nusq; fugiunt fugiamus.
Quid q̄ est agendum. Ut bene & uigi-
lemus & ualeamus. Vita nobis pror-
sus in contrarium conuertenda. Desice-
da que uulgo didicimus. Quibus disce-
dis nos ipsos hactenus ignorauimus. Di-
scenda que pretermisimus. Quibus igno-
ratis nos ipsos nosse non possumus. Di-
ligenda que negligimus. Que diligimus
negligenda. ferenda que fugimus. Que
sequimur fugienda. flendus est nobis fo-
tune risus. fletus q; fortune ridendus.
Sic. n. nos neq; uulgi sordes coinquina-
bunt. Neq; uel immortalium incuria ledet
uel mortalium curiositas cruciabit. Neq;
prosternet mollieties uoluptas ue dissol.

uet. Neq; fortuna uel prospera illiqueabit.
uel aduersa necabit. Sed q̄ purgati erim̄
tam sereni. Q̄ sereni erimus. tam lucen-
tes. Tunc primum uenarum euadimus p̄
plem formarum. cum primum uacui som-
norum.

Non cortex nutrit sed medulla.

Marsilius ficinus florentinus. D. franci-
sco ghuascomio viro clarissimo se comē-
dat. Dono tibi religionem nostram. re-
ligiosi pignus amoris. Non ut insignē
pietate uirum. instruam ad pietatem.
Sed quia uno hoc munere puto magis
q̄ cunctis disputationibus meis ipsi me
pietati satisfacturum. Si forte hec nra
religio tibi uidebitur pauperima. mem-
to christianam religionem ī paupertate
fuisse fundatam. Memento praeterea
apud nos non expressores librorum esse.
sed oppressores. Verū qualiscunq; sit qn̄
quidem nihil est in re amata quod amā-

67.
ti non placeat. a matroni suo ghuascomio satis
formosa diuesq; uidebitur. xxp. Maij
1477. florentie.

Que reuera sunt bona. quo maiora sunt
eo etiam meliora.

Marsilius ficinus Laurentio bonincōtro
astrologo & poete. S. Dicit nō posset. q̄
ta in legendis tuis litteris uoluptate. af-
fectus fuerim clarissime laurenti. In
is aut̄ nihil equidem minus accuso. q̄
q̄ ipse magis excusas. Verū quid dixi
modo mi laurenti. Immo uō accuso
nihil. ubi mihi singula summope placet.
Ergo ut rectius loquar. nihil in tuis lit-
teris mihi placet magis q̄ q̄ tu max̄
suspicaris. mihi minus forte placere.
Prolixitatem inq; amice tuam. Immo
sobrietatem. Que. n. re uera sunt bona.
quo maiora sunt. eo etiam meliora. De-

fers ad nos iudicium inter numina tria
grauissimum. Inter prouidentiam. vi. et
fatum & libertatem. Audisti ad paridem
quondam iudicium inter tris deas fuis-
se delatum. Ego autem discrimine tanto
offendere numina nolim. Manet alta-
mente repostum iudicium paridis spre-
tae iniuria forme. forte uero nihil ampli-
us superest perich. Videris ipse cautissi-
mam de iis tulisse sententiam. Non. n.
mepte. ut nonnulli consueuerunt. seu
xisti numina. sed inuice aptissime co-
iunxisti. Sententiam uero tuam lati-
us in libro de astrologis confirmam.
Non possunt plures in ea re inuice
firmiter copulari. que ipsa in se muta-
bilis est atque diuersa.
M. arsilus ficinus loctero neronio copro
suo. s. d. Amplector equidem summo

68.
quodam gaudio doctas loctem praeque litte-
ras tuas. Ea ipse parte presertim. ubi tu
me in eo bono quod cuncta complectitur.
benigne complecteris. Legisti saepe nunc
peripateticum illud. Quaecumque cuncta
tertio eadem sunt. inuicem quoque sunt
eadem. hoc autem tunc solum mihi uide-
tur impleri. cum tertium illud sibi met
est penitus idem. hoc est indiuiduum
simplexque & permanens. Alioquin non
posset. que ad ipsum recurrunt. copula-
re inuicem prorsus atque firmare. Sed
manifesto explicemus exemplo. quod
uolumus. Linee quodam in centro indiui-
duo & immobili permanent. singulae
tamen in se ipsis indiuidue immobilesque
consistunt. tum inter se inuicem uel
sedem penitus uel coniuncte. At cum
a centro ad circumferentiam diuiduas
& mobilem explicantur. magis gra-
datim magisque tum singulae in se ipsis

diuise mutabilesq; euadunt. tum inuicem
disiuncte redduntur. Quod si uicissim ab
ipsa circūferentia in centrum denuo repli-
centur. continuo unitatē stabilitatemq;
priorem recuperare uidebuntur. In centro
quidem deum. In circūferentia uō celi.
& elementa. in lineis demq; animas
mentesq; considerare debemus. Ter-
go quid falsa quotadie uulgus beniuo-
lencia gloriatur. hic quidem totus iā
dii sum tuus inquit. Iste uicissim semp
inquit. tuus ero. Ille rursus audet di-
cere. ego ac tu unum prorsus idemq; su-
mus. O q̄ falsi sunt homines q̄ fallaces.
Nempe dum ipsi a stabili dei unitate cade-
tes. in mundi machinam mutabilem. mul-
tiplicem diuisibilem sese prorsus immer-
gunt. ideoq; stabilitatem unitatemq; i se
ipsis non retinent naturale. interim in
quod amiserunt dementes quod miseri per-
diderunt. tam impudenter. q̄ imprudenter

69.
alijs pollicentur. Desinant q̄ profiteri se
in uicem mutua quadam beniuolentia.
idem prorsus q̄ fieri & manere q̄diu et
ipsi in se qui diligunt. non sunt tales. qua-
les alijs praestare se iactant. & in eare
diligunt. que & non est talis. Non colli-
git unq; non sistit animos sibi ipsis & a-
lijs. nisi unitas ipsa simplex immobilisq;
ethermitas. que maxime cuncta complex-
tatur. utpote que sua sunt maxime.
In qua ego te libentissime complector
mi locteri uicissim benignissime com-
plectentem. 2

Cupido magis persuadere uel tacendo q̄ et o-
rando Mercurius & phebuis ipse canedo.
Marsilius ficinus Dominico gallecto s. d.
Si q̄tum amor in te dominice meus me
quotadie stimulat ad scribendum tantū
musa materie mihi suppedicaret. certe
totiens nostro nomine legeres. Salue
gallecte quotiens ipse saluere desideras.

Quam uō iandū materiam nobis negat
inuida musa. eam ip̄sentia musa. Iohannē
suggerit caualcantes. musarum dulcis a-
lummus. hic tibi ob amicitiam nostram mit-
tum ideo debere facetur. quoniam ego in
te quondam ^{tan} antiquiore prius amando. ip-
sum ardentē stabiliterq; amare didiceri.
Q; si q̄ magnus est meus amor. tam ma-
gna quondam prestare ualeret. tu quicq̄-
sim plurimum caualcanti debere cogno-
sceres. Nempe cum hic ubiq; nobis tui si-
milimus amantissimusq; occurrat. ef-
ficatur ut in hoc amando amare domini-
cum non dediscam. Ergo caualcantis cau-
sam tibi deus ille commendat. sine quo
neq; prospere unq; neq; prospere quicq; ali-
cubi commendatur. Celestis gallecte cu-
pido sepe. quod ipse ipsius miles sepius ex-
perris. persuadet anteaq; suadeat. Per-
suadet autem multo uehementius uel ta-
cendo. q̄ & orando mercurius & p̄hebus

70.
ipse canendo. Quid mirum. Isti siquidem fo-
ris ad aures animi fores. uerba uolantia
fundunt. Ille uō intus indelebiles flagra-
tium cogitationum notas precordiis ipsis
inurit. Sed micto poete uobis hec amato-
ria. Ad causam ipsam uenio Iohanni no-
stro nobisq; communem. 2

FINIS HUIUS LI-
BRI AD MATHIAM INVIC-
TUM PANNONIAE REGEM.

⁴¹⁴⁵
Incipit alius liber epistolarum Marsily fici
ni florentini.
Nemo est cui possit inuidere qui uidere p
possit quot omnes intus & extra furys
agitamur?

m

MARSILIVS
CINUS LAURE
TIO francischo Domi
nici filio. Mandauit
discipulis suis pythago
ras. ne cerebrum cor ue comederent. Id est
neq; cerebrum cogitationibus consumerent
superuacuis. neq; immoderatis curis cor
urerent. Si omnia fortuna contingunt. fru
stra laborant qui confidunt que preter ra
tionem modis innumerabilibus accidunt.
certa ratione definire penitus atq; dispone
re. Si fato cuncta proueniunt. in ipsum fa
tum grauius incidunt. quicumq; ineuitabi

71.
lem fati huius necessitatem euitare conte
dunt. Addunt. n. proprium fato laborem.
Demq; siue fortuna res nostras siue fato pro
uenire dicantur. diuina prouidentia ir
rationalem fortunam in ordme ratione
disponit. Immitte & fatum ad bonum sua
uissime temperat. Ut cuncta his ordi
nata bonaq; euemant. qui libenter cum
diuina uoluntate consentiunt. his solis
interna consentiunt & externa. Cete
ris aut utraq; ubiq; dissentiunt. Hi soli
que necessaria sunt faciunt uolunta
ria. Que mala uidentur. bona. Quoad
malum pura mens uniuerso gaudet bono.
sic impura malis cunctis affigitur. Sic
lumen maximum ad se lumina cuncta
rapit. sic maximum in ternis malum
id est homo malus omnia ad se undiq; tra
hit mala. Multaq; plura sibi ipse infert. q.
accipiat aliunde. Sicut insatiabiles ad
bonum sumus. sic ferme insatiabiles ne

scio quomodo sumus ad malum. Mala presentia quidem non tam sentimus quam augemus. Praeterita non repetimus futura praecipimus. fingimus non futura. Multo quam peruersa mente res patiamur aduersas. Nonne prosperitate sic abutimur. ut infelicissima nobis sit ipsa felicitas. Externarum rerum successus nihil aliud nobis est quam rationis & legis excessus. Sanitas autem corporis quid nam est nobis nisi mentis insania. forma quam roburque corporis. sepe animi deformitas fit atque debilitas. O quam deformes sumus. quotiens in ista quae deus est formosa facit ipsi deformes irruimus. heu quam ingrati deo bonorum omnium largitori quotiens opera eius gubernationemque damnamus. Et quanto magis bonis illius frugibus horrea nobis abundant. tanto magis spinae loliumque & intra nos producimus & domi forisque serimus. Et cum mala produca-

72.
mus seramusque miramur tamen si quando inde pessima metimus. neque agriculturam nostram. sed astra deum uel culpamus. Nemo est igitur cui possit inuidere. qui uidere possit. quot omnes intus & extra furis agitamus. Difficile discernas in patria quis nam inter alios sit beator. Difficilius extra patriam. quis miserior. Equae ferme ratio est utrobique. Illic ad summum singuli gaudent hic singuli dolemus ad summum. Ut nisi cecum sumus omnino. uidere hinc perspicue debeamus. Sementem nostram quandoquidem tam male se habet in terris. non terrenam esse. sed celestem. caelestesque fructus. si recte culta fuerat. producturam. Cum rationi & consilio satisfeceris. cunctis satisfecisse putato.
Marsilius ficinus copio suo.
Turbaris ut audio multum. quod quae intelligis certa te ratione fecisse damnentur.

i multis. An ipse tanti te facis amice. Ut
uelis eos qui deo non parant. homini par-
cere. Quid pulchrius meliusq; agi pot. q; q;
a deo (qui optima est ratio) fiunt. Operi-
bus tñ diuinis ubiq; detrahatur. horre-
mus demonas. Incuramus astra. Damna-
mus tempora. Plantarumq; & anima-
lium formas & uires uituperamus. Cā-
pimus homines. De nostra sorte assidue
querimur. Que a deo gratis accepimus
displicent. que ingrati nos fecimus. usq;
a deo placent. ut deo displiceamus. Emit-
tere precor. ut q̄tum noua opera tua
tibi tanq; fetus proprij subito blandiun-
tur. tantum ipse rationi probatoq; prudē-
tum consilio satisfeceris. hominibus cūc-
tis satisfecisse putato. Sic. n. ipi uerita-
ti. que cunctis est amplior. satisfecisti.
Quod si adhuc que eiusmodi ratione co-
gitaueris dixerisq; & feceris. alicubi
probenatur. memento alimenti boni indi-

ciū esse. malo gustui displicere. Mali au-
tem argumentum. gustui malo placere. 2
Vale. atq; postq; uoluntas rectam secuta
fuerit rationem. ne turberis. siquid pre-
ter uoluntatem inde sequatur. 2

frustra sapit. qui non sibi ipse sapit.

Marsilius ficinus morali philosopho nō
morato. Q̄ absurdus est sutor ueste ū-
diq; lacera. Q̄ iners medicus semper eg-
tus. Q̄ molestus musicus. cui dissonat
lyra uoci. tam turpis moralis philosoph
non moratus. Qui loquitur quidā m bñ.
agit autem male. hic frustra uel homi-
nibus bona loquitur non credentibus.
uel a superis bona petit non concedentib; 2
Mundanorum medicina morborum est.
supermundani dei cultus.

Marsilius ficinus Bernardo Bembo Vene-
to clarissimo aequiti. Quoniam celestis
hominum pater statuit patriam nostrā
fore cælum. uicirco dum terram ir colim;

regionem a nostra patria remotissimam. cō-
tenti aliquñ esse nō possumus. Sors autē ei-
modi non tantum hominibus uerū & cur-
tis omnino rebus creatis est cōmuns. Ut
nusq̄. praeter q̄ ī propria origine quietē
agant. Atq; quietis gratia conentur illic
finem ponere unde principium habue-
runt. Sic aqua terraq; ad ima descē-
dunt. Alta petit ignis & aer. Sic talpae
atq; similia terrae aluo se occultunt. Cete-
ra q̄ plurima calcant terrae dorsum. Pi-
sces aqua nati aqua natant. hominū
uō animi cōmuni quodam naturaliq;
instinctu continue cōlum appetunt.
Atq; ulterius celi regem unde crean-
tur. Quoniam uō appetitio ad deum
naturalis a deo nobis infusa inanis
esse non debet. ne summa ratio quae
nihil frustra facit. frustra eam nobis
infuderit. sequitur esse mentes homi-
num sempiternas: ut ad sempiternū

74.
diuinumq; bonum natura desideratum qnq;
ualeant peruenire:.

Ex his quae diximus sequitur ut animi qnq;
neq; terrenis unq; alimentis implentur. neq;
dum terrena inunguntur celestibus uesci da-
pibus possunt. hac in uita nitantur celi re-
gi qnq; pro uiribus adherere. Tanto. n. min;
amaris inficiuntur terrae saporibus. magisq;
dulcibus reficiuntur celi liquoribus. quāto
auidius ad supercelestem dulcedinis fontem
afficiuntur. Quanto propinquius accedim;
ad mundi dominum. tanto longius a mun-
dana seruitute discedimus. Ceterum sicut
ī patria heremus illi uidendo atq; gauden-
do. sic extra patriam amando prorsus et
adorando:.

Quam obrem non reperitur usq; contra terre-
nos morbos medicina sufficiens praeter amorē
cultumq; diuinum. Neq; id quidem inuiriā.
Nempe in quolibet morbo qn medicina ma-
li humoris nō superat qualitātē. cōuertitur

in humore. turbat corpus. minuit vires. pō-
dus his auget. Cum q̄ infirmitas omnis
aduersitasq; nostra sit corporalis atq; mū-
dana. proculdubio frustra laborat quisq;
eiusmodi malo corporis mundanisq; me-
dicinis succurrere temptat. fortiore admo-
dum. mihi crede. hic opus est medicina.
Medicina dico que & spiritalis sit & su-
per mundum. quo corporales mundanq;
morbos expellere ualeat. Si hoc solum la-
gore laboraremus aut illo. forte hic no-
bis medicus sufficeret aut ille. Sed pe-
stis nostra est omne malum. Ergo tyri-
ca nobis est omne bonum. Morbus no-
ster est inexplebilis appetitus & cōtinua
perturbatio. Medicus q̄ nobis est immē-
sum bonum & eterna tranquillitas. Si
quis neget medicinā nostram esse uerū
dei cultum. huic nullum malorum su-
perest remedium. spesq; omnis sanitatis
adimitur. Qui autem re uera diuinis

75.
confidit remedijs. conualescit protinus
ut confidit.

Non quid quisq; sed quo animo det cō-
siderare debemus.

Marsilius ficinus & Iohannes Caualcantes
Georgio antonio Vespucio cui optimo
& doctissimo. s. d. Dono tibi nostrum de
uera pietate uolumen. non ut insignem pie-
tate uirum instruam ad pietatem. Sed q̄
uno hoc munere puto magis q̄ cunctis dispu-
tationibus meis ipsi me pietati satisfacturū.
Satisfaciam quoq; pio amico meo ut arbi-
tror. Qui cum pio saemper affectu ferue-
at. affectum ipsum in cunctis metitur po-
tius q̄ effectum. Scit. n. nihil re uera ī re-
bus externis esse magnum. Nihil rursus
in affectu magno esse non magnum. Scit
& Nihil unq̄ ab eo magnum dari. qui nihil
unq̄ dare maius uoluit q̄ quod dedit. Ni-
hil contra ab eo dari paruum. Cui pre uo-
luntate maioris quicquid largitur est par.

uum. Scit demq̄ non tam manu q̄ cor lar-
gentis aspiciendum. Et q̄tum alter tribuē
cupit, tantum alterum debere fatetur. Nā
& si non manu statim, animo tñ acceptum
a nobis est cum primum nobis innotuit q̄
quid amicus tradere concupuit. Qui noua
potest donare quotidie, nihil unq̄ largitur
excellens. Solus excellentissima dedit, cui
nihil superest denuo tribuendum, cum se-
mel se ipsum secumq̄ sua omnia dederit.
Ut autem paucis comprehendam, aut nihil
donamus aut omnia. Qui rem nobis aliqua
dat non animum, hic non donum offert,
sed uel cōmendat depositum, uel emit nos
uel forsan aucupatur. Subito uō cuncta
largitur, qui mentem dat omnia posside-
tem: 2

Q̄ turpe est amare pecunias, tam hone-
stum amare hominem, tam etiam ne-
cessarium & beatum amare deum: 2
Marsilius ficinus petro ghuiccardino lic

teris & moribus ornatissimo. s. d. Q̄ tur-
pe est amare pecunias, tam honestum est
amare hominem amore dignissimum. Nemo
dubitat modo unq̄ aliquid amet, quin ama-
tor se ipsum sibi auferat, atq̄ dedit amato.
Pecunig hominem eas amantem accipere
quidem possunt, reddere uō nequaq̄, hinc
fit, ut amator huiusmodi neq̄ pecunias ha-
beat neq̄ se ipsum. Qui autem amat homi-
nem redamantem, q̄tum dum amat, se se
alteri dedit, tantum se recipit, dum reda-
matur. Immo uō, ut rectius loquar, duplo
magis. Nempe duos hac ratione recipit a-
nimos qui dederat unum. Rursus q̄ ho-
nestum utileq̄ uidetur diligere uirum
beniuolentia dignum, tam necessarium ē
atq̄ beatum amare deum, primam amo-
ris pulchritudinisq̄ originem, sine cuius
calore nullus amare quicq̄ potest, sine cu-
ius splendore nil potest amari. Vale. & cō-
menda me patri tuo Jacobo cui clarissimo: 2

Ktis Martij 1476. florentiae.

Qualis in se quisque est talia cuique sunt que accipit.

Marsilius ficinus Joanni aurelio arimineni & Joanni petro cortusio patavino philosophis suis s. d. Non est malum in haec incidere que uulgo dicuntur mala nisi malis dignus fueris. Mala n. non patitur nisi malus. Non est bonum haec habere que dicuntur bona nisi bonis digni fueris. Bonis n. non fruuntur nisi boni. Non ab externis interna sed ab internis externa dependent. Qualis in se quisque est talia cuique sunt que accipit. Non tam de sorte quam de electione conqueri possumus. Mala continue cogitamus. Nos agitant undique mala. Mala quotidie sequimur. Merito nos mala secuntur. Crudelitate plurimum exercemus. Crudelitas uicissim nos exercet. Clementiam fugimus. fugit & nos clementia. Quomodo sponte hu-

77.
manam iustitiam fugimus eo magis iustitia nos diuina inuitos assequitur. In ipso scelere sceleris est supplicium. Boni premium est in bono. Bona cras tamen agimus. bona cras accipimus. Agimus mala hodie. hodie mala patimur. Disponamus ipsi nobis omnes. disponant uicissim nobis omnia. Si rite motus animi temperaueris. ut magi persarum docent. iam tibi omnia temperasti. humores corporis. anni tempora. plantas. animalia cuncta. celum. Temperabis autem proculdubio si animus tanta diligentia disposueris quanta lapides architecti. Colores lineasque pictores. Musici uoces. uerba poete. Atque ut summum dicam. nihil in te uidebitur in compositum si tam cerebrum quod capillis tegitur. composueris quam quisque capillos. Bene uale. ac ne frustra colas alia. ipse mis cole te ipsum.

Mundana omnia discordia componuntur.

Omnia discordia & ipsa sibi & alijs opponitur.
Marsilius ficinus paci suo pacem optat. me-
tuit bellum. Scripsisti nuper ad me mi-
pāces sicuti soles eleganter admodum et
amicæ. Ego autē nihil ad te scriberem q̄
nusq̄ putabam esse pacem. Cum omnia
cogitarem discordia p̄mitus occupari.
Sed ibi modo pacem repperi meum. ubi
iandiu repperi pacem meam. Super, ut
aiunt, qui celestia norunt, humanæ pa-
cis est auctor. Rainaldus Ursinus so-
uis alumnus meum alit pacem atq̄
meam. Ego te, ut iubes, alumno p̄bebi
suppliciter commēdabo. Tu uō me uicif-
sum commēda precor iouis alumno. Sz
ante q̄ epistole finem imponam, cupio te
cum nisi forte ridiculum uideatur, ex
pācis nomine de bello nonnihil philoso-
phari. Opponuntur felicibus angelis de-
mones infelices. signa celestia signis. Pla-
netæ planetis. elementis & elementa.

78.
plantæ plantis. animalibus animalia.
Opponitur præterea quieti motus. habi-
tui uō priuatio. lumen tenebris. Nigro lu-
cidum atq̄ album. Silentio sonus. acutiq̄
grauis. fetido suaue redolens. Insipido sal-
sum. ut peripatetici putant. Acre ama-
rumq̄ dulci. frigido calidum. humido sicū.
leue graui. raro densum. leui asperum.
Molli demiq̄ durum. Opponitur fortuna
fatumq̄ corpori. Corporis humores humo-
ribus. membraq̄ membris. Corpus ip̄m
anime. Rationi sensus. Affectus affecti-
tui. Virtuti uitiū. Uitia uitijs. Opi-
mioni opinio. Uotum demiq̄ uoto. ☉ Solē
omnium uirtutes si usq̄ reperiantur, re-
uera inuicem sunt concordēs, ita ut q̄
unam consequitur, assequatur & omnes.
Res autē ceteræ nulla alia in re inuicem
magis q̄ in ipsa discordia sunt concordēs.
Ergo cui mirum sit continua inter se di-
scordia genus hominum agitari. Omnia

discordia componuntur. Omnia discordia
& ipsa sibi & alijs opponuntur. Ibi solum
extrinsecus omnia consonant. ubi intrin-
secus nihil dysonat. Nihil autem ibi dyso-
nat intus. ubi uel sincera ueritas domi-
natur. Vel ueritatis huiusmodi splendor
emanat exuberat. Vel calor splendoris e-
iusmodi foruet. Primum quidem deus ē.
Secundum, contemplatio dei. Tertium, a-
mor cultusq; dei. hec nobis mi paces eā
dare pacem possunt, quam dare nō pōt
mundus. undiq; discordia plenus. Verū
ne forte dum de bello diutius disputo bel-
lum prolixiori disputatione oculis au-
ribus ue tuis indixisse uidear. Vale.
Idibus aprilibus 1478.

Vt fortem in melius mutes anime figu-
ram in melius muta.

Marsilius ficinus hominum qm̄. s. d.

Quaerenti mihi praecipuam hodie ratio-
nem qua homines tam laboriosam inter

ris uitam continue ducant. uenit in mēte
ludus quidam eiusmodi. in quo nonnulli
cruribus extensis in altum interim pal-
mis & capitis uertice gradientur. Prae-
terea conentur altero quidā oculo terre-
na undiq; omnia. altero autē caelestia
circūspicere. Deinde quicquid humi obcur-
rerit. naribus. labijs. digitis prensare mi-
tantur. Rursum siquid ab alto his immi-
net. pedibus attractare conentur & car-
pere. Et quaeunq; attigerint. portanda
suscipiant. O turpissimum spectaculum.
O miserabile monstrum. Non homines
isti sunt. Non sunt animalia. Arbores
hę stygiae mihi uidentur. Quarum folia
quidem amarissima sunt. fructus autē
inter folia nullus. Quid monstruosius.
Quid laboriosius potest & onerosius cogi-
tari. Tales o amici sumus quasi omnes.
Quasi omnes heu miseri caput anime. i.
rationem. sensibus qui sunt anime pedē

stulte subicimus. Proinde mente sic humi
depressa celestia nosse simul confidimus atq[ue]
terrena. Infimus amme plantas summa natu-
re frustra temptamus attingere. Ac dum e-
cuncta nobis usurpare molimur. onus o-
mnium circūferimus. heu interim q̄
insana miseria q̄ miserabili infamia labora-
mus! Quid sortem nostram fortunam ue-
deflemus? Quid mutare fortunam temē
cogitamus? Quid flectere fatum? Muta
p̄cor hunc anima ludum. Tuam hanc
figuram uerte. Sic .n. fortunam muta-
ueris. fatumq[ue] flexeris. & mundi ipsius
figuram in melius tibi subito uerteris. 2
Pura neq[ue] impure queras. neq[ue] postq[ue] inue-
neris impuris communia facias.

Marsilius Ficinus Laurentio Medici Viro ma-
gnifico S. D. Cum nouembris superioris
ktis epistolam alteram de raptu in tertiu[m]
celum pauli ad Iohannem caualcantem. al-
teram de celesti & supercelesti lumine ad

80.
phebum capellam composuissem. mox in eū
oculorum morbum infeliciter incidi. quē
magnum nomine phisici nuncupant. pro-
ximamq[ue] asserunt portendere cecitatem.
Et si expertus sum penē omnia quę trac-
tantur a medicis apollinis successoribus.
non dum tñ medicorum pater apollo lucēs
pristinam restituit mihi lucem. heu q̄ di-
uersa est mi laurenti ceterarum recū-
ratio atq[ue] lucis! Nempe qui sonos uel o-
dores fugiunt uel sapores. hi talia certe
deuitant. Qui uō res eiusmodi secuntur
maxime. ij & maxime omnium cōsecū-
tur. Lucem uō ipsam. proh dolor. tam ob-
mixte querit. q̄ qui procul fugit. solet a-
mittere. Tarsensis Paulus dum & celeri
passu uerum fugit solem. & solis ipsius lu-
men impijs armis insequitur. captus fu-
isse lumine traditur. Marsilius uicissim
dum sequitur solem lumenq[ue] prosequitur.
fere captus est lumine. hinc heri dum iūc

ta esset luna soli. orta mihi est oratio que-
dam ad diuinum solem fortassis obscurior.
Sed tunc demum ut spero clarior euasu-
ra. cum humanus sol meam hanc
suamq; lunam semel saltem oculorum su-
orum radijs illustrauerit. Vale.

○ SOL qui hominum mentes flammis cor-
da omnia lustras. Nūquid mortalium n-
nulli patere uis nimium. cum tamen om-
nibus omnium maxime pateas. O soliu-
stite fons. sol languitatis exemplar. q̄ me
uehementer accendis ut quæram. tam cla-
re tamq; salubriter refulge querenti. An for-
te subito nimium impuris oculis purissi-
mum ausus sum suspicere lumen. Phre-
ton forsitan hac in re. fateor. quodammo-
do fui. fui tñ & sum phete tuus. Ergo cal-
re me purga precor foueq; tuo. Tantum
salubri flamma potes omnibus phete me
deri. q̄cum per omnia radijs uaculari. Ego
n. neq; sicut Iulianus ille & platonius

& christianus olim. sed apostata solem ipsum
sine sole cantauit. Neq; coram ut aiunt so-
rorem tuam unā cum claudiano proserpi-
nam raptam ad inferos impie cecim. Sed
filium tuum potius esculapium quendam
tarfensem medicum ammorum ad superos
raptum unā cum luca hieroteo Dionysio
celebraui. Neq; sicut Steficorus & home-
rus infelicem helene. idest terrene forme
rapinam. sed ut ueri Platonici solent. bea-
tissimum p̄ncipi celestis mentis ascensu.
Neq; uel instar numemi passim eleusina
sacra uulgauit. Vel tanq; pherecides syr-
adyta celestium ammorum terreno cui
libet patefecit. Vel sicut hipparcus pytha-
gonicus delphica preceptoris sancti myo-
teria iure communia paucissimis. cum
tis unq; feci communia. Vel Dionysij sy-
racusani more apollineos platonis sensus
impuris uulgi sensibus referare contēdi.
Non palam locutus sum. que non licet ho-

mini laqui: non dedi sanctum canibus porcis
ue dilamandum. Sed edipis archana tan-
tum: ut mihi quidem uideor: quod ipse
uideram reuelauit. Dauid autem omnibus prorsus
uelata dedi.

QUID ergo posthac, quid potissimum phebe-
uis faciam? Mictes, ut arbitror, ad ana-
miam me damascum, quo & Saulum quo-
dam misisti cecum: ubi uisum protinus
recepit amissum. Ananias autem mihi fue-
rit opto alumnus ille phebe tuus, medi-
ces laurus, radijs olim tuis orientibus
ortus. Damascum profectus sum nuper,
itineris duce quadam solis platonicis fi-
lio, alumno quidem illic tuo, ananiam uero
meo portuunculam quandam ceu pignus
grandioris holocausti reddidi: propediem
residuum redditurus. Ergo redde iam mihi
phebe si libet optatum diu, redde obsecro
lumen: xuy. Aprilis 1477.

honestum agendum est, quia placeat, pla-

cere debet ut deo placeas.

Marsilius ficinus locterio neromo. s. d.
Quantum ab initio studiorum meorum
mea mihi uerba scriptaque placebant om-
nia, tantum ferme locteri deinde indi-
ces mea mihi omnia displicent. Scribere
tamen nonnihil quotidie nescio quo siue fato
siue spiritu uel inuitus impellor. Ego
id mihi primum semper est in scribendo
propositum, ut quod minime Marsilium ce-
terosque offendam, quod breuissime loqui.
Sed dum nimia breuitate studeo deui
prolixitatis deuitare fastidium, inte-
rim obscuritate quadam nonnunquam
quodammodo confundo me ipsum: cer-
te alios saepe perturbo. hoc autem iure
ipsi solet accidere, qui madum in rebus
tenere non didicerunt. Ecce nunc quod ri-
diculum uidebitur o amice quod absurdum.
Ut familiarem epistolam istam familia-
ri meo, qui interdum quasi alter quida-

apparet uirtute interpretandi mercurius
 cogar interpretari. At uō nequaquā cogar
 ut arbitror. Nempe dum petis a nobis
 clarius & facilius erudiri. abunde ad-
 modum nos erudis. haud ita dissimu-
 lare tuam astutiam o'romce potui-
 sti. quin aduerterim te ardentissimo
 quodam diutius loquendi mecum desi-
 derio potius q̄ plamoris eruditionis a-
 uiditate. interpretationē epistolae meae
 requirere clariorem. Igitur amatoria
 quandam prolixitatem caillide uir n-
 nunc exigis non claritate. Ceterum ut
 & tibi longiore quadam oratione. et
 alteri cuiquam qui interpretationem
 forte reuera requiret. uerbis plamo-
 ribus satisfaciam. summa antiquae il-
 lius epistolae erit eiusmodi. (Studeo
 pro uiribus semper id agere. quod bo-
 num esse tam prudentium consilium
 q̄ ratio diligens persuaserit. Neq; hoc ip-

sum ad externum aliquem refero fructum.
 qui & futurus sit & breuis. & in hominū
 uel fortunae arbitrio positus. Sed primus
 quidem ad uerum illud gaudium. quod in
 ipsa boni actione percipitur. Quod quidē
 bonum gaudiumq; & si temporale dici potest.
 quoniam non continue similiter exercetur
 atq; sentitur. Intimum tñ est. & in nostro ar-
 bitrio situm. Cuiusmodi uō bonum i presentia
 ethermitateq; placet. Non istud dico quia e-
 go nunc prorsus ipsa fruor ethermitate.
 sed quia intelligo id non ob aliam rationē
 nisi quia idē idē est etherne rationi deiq;
 omnipotentis arti congruit. congruere
 menti atq; placere. Proinde q̄admodum
 bonum illud ad intimum gaudium recu-
 li. ita refero gaudium ad ideam. Ut uide-
 licet ea ratione mihi placeat bonum. ut
 ipse deo maxime placeam omnis boni bo-
 no. sine quo nihil potest mihi placere. Nō
 possideo presentem felicitatem inquis. sed

expecto futuram. Expecta locteri felicitatem. ipse. vs. futurus felix, presente id est etherna felicitate, potius q̄ futura. Siq̄ n. in te est futura felicitas, ideo felicitas est, quia in ea felicitate est, cui neq; preteritum contingit neq; futurum; xv. aprilis 1477.

Nihil mirabilius uel amabilius est q̄ doctrina probitati coniuncta.

Marsilius ficinus florentinus Marco aurelio oratori clarissimo. s. d. Quando singularis doctrina Marce aureli, una cū excellenti quadam probitate coniungitur, tantus ex hoc quasi solis iouisq; cōgressu & splendor a doctrina & ardor a probitate protinus emicat: ut radijs flammisq; huiusmodi ab oriente in occidentem usq; porrectis mentes uel remotissimarum gentium incitate atq; accense et alliciantur blandissime & uehementissime rapiantur. Alliciebat q̄ hac ra-

84.
tione Marcus Aurelius Marsilium ficinū suum quondam adolescentem rapit & nūc etate maturiorem. Ecce nunc omnis hęc ad te properat pręda Marce tua. Marsilius tuus adolescens pariter & maturior. hic ergo tibi sexo declamatiunculas offeret: q̄rū primę ille duae de philosophiæ medicinq; laudibus iandiu a tenera etate: quatuor uō sequentes de precipuis humani gēris institutis uere hoc sunt s̄ illi nate. Ita demum nate feliciter, si apud te continue nutriantur: 2

Marsili ficini oratio de laudibus philosophiæ
CONTRARIAS ī partes animus īp̄tia mihi distrahitur. Viri clarissimi, q̄admodum saepe ip̄s qui in rebus grauioribus oraturi sunt contingere consueuit. Nam & antiqua sacri gymnasij huius consuetudo, et grauis auctoritas patrum, quę duo iure apud me possunt q̄ plurimum cogunt, ut hodie uerba de philosophiæ laudibus fa-

ciam. Cum uō facultatis huius uim atq; na-
turam mecum ipse considero. tam praeclara
mibi uidetur tamq; excellens. ut id qdē
humana uel mente comprehendendi uel lin-
gua explicari posse diffidam. Neq; solum
hinc materiae ipsius sublimitas. inde hu-
militas ingenij. uerūq; reuerendus cōspe-
tus uester me nunc a dicendo deterret.
Itaq; modo utrum tacerem an potius loq-
rer. ambigebam. Dicam tñ Viri praestantes
ut potero. prestare arbitratus. rem ipsā
de qua dicturus sum minus parere Mar-
silio. q̄ Marsilium maiorum suorum prae-
ceptis nullo modo parere. Quare mibi ue-
nam dabitis. si eius egregias laudes ha-
udq̄q; exprimere pro illius dignitate po-
tuero. Et id omne quodcumq; a me dictū
fuerit. diuinae luci. cuius lumine aduer-
timus. cuius radijs comprehendimus. cu-
ius splendore explicamus omnia. prorsus
attribuetis.

85.

VETUS theologorum praestantes Viri se-
tentia est. multorum philosophorum ratio-
nibus confirmata. qui sane docemur atq;
instruimur eo singula in rerum natura
perfectiora dignioraq; uideri. quoad pri-
mi rerum omnium principij perfectione
dignitatemq; accedunt propinquius. ac ex-
pressiorem in se eius imaginem cōplectū-
tur. Prisca uō egyptiorum & arabum theo-
logia tradidit deum esse existendi cogno-
scendi. agendiq; principium. Unde pythago-
ras. heraclitus atq; Plato eam theologiam
in greciam transferentes ab eodē ipō deo
principium esse naturae. ueritatem doc-
trinae. uitae felicitatem disputauerūt.
Quod Platonis de re. p. liber. Parmenides
Timeus. ac Iamblici & proculi theologia
testatur. Secutus post eos ueteres Dio-
nysius Areopagita platonicus primo. ac
deinde christianus. idem in libris suis la-
tissime disputauit. Quod quidem diu po-

Ita hylarius & Aurelius Augustinus inter
latinos theologos principes obseruauerunt. Itaq;
& Aurelius Augustinus ipse in libris de
uera religione deq; ciuitate diuina deum
ipsum rerum omnium effectorem. uerita-
tis illustratorem. beatitudinis largitorem.
apellat. Idq; multis antea seculis a platon-
icis philosophis diuersis licet uerbis pertra-
ctatum fuisse confirmat. In his praeterea
tribus appellationibus dei. quae a ueteribus
philosophis primum inductae fuerunt. Chri-
stianam q; trinitatem quodammodo contine-
ri. Philosophiae insuper tres species a plato-
ne adiuuentas atq; distributas huic nostre
trinitati ex omnibus suis partibus respon-
dere. ut ea philosophandi facultas. quae de
rerum causis progressionibusq; differit.
deo rerum principio congruat. Altera uero
qua differendi origo modusq; tractatur.
deo ueritatis illustratori conueniat. Postre-
ma philosophiae pars. cuius preceptis et

86.
instituta uita agimus. nosq; ipsos & fami-
liam ac rem. p. ad felicitatem consequendam
dirigimus. nosq; ipsos deoq; beatitudinis la-
gitori quodammodo comparetur. Ex quo
iam satis perspicuum esse potest. philosophiam
omni ex parte toti atq; perfecte. ut ita
dixerim diuinitati congruere. patrisq;
& filij ac spiritus. potentiae. sapientiae.
& bonitatis plenam quandam & absolutam
quam nobis conceditur. imaginem contine-
re. Quo fit. ut nulla ex omnibus hominum
facultatibus diuinitati propinquior simi-
liorq; appareat. & uicirco nihil apud nos
praeter ipsum deum perfectius q; philosophia
atq; praestantius uideatur. Quam ob res
diuine id explicauisse uidetur mercurius
egyptiorum sapientissimus. cum homines
dixit philosophiae lumine deos fieri. Idemq;
pythagoras in aureis carminibus cecinit.
& Plato in libris de re. p. philosophis uita
functis. deorum ceremonias mysteriaq; in-

fituit. Empedocles autem agrigentinus philosophiam munus dixit esse deorum, quod cui contigerit, talem eum reddat, ut omnia quae mouentur, alta mente contemnat, intima mentis acie diuinis radijs illustretur, futuramque beatitudinem firma sententia speret. Sed quid eo prestantius quod ab Aristotele dictum est? Cum ceterae artes rerum magnitudine & difficultate perterrite longe a ueritatis inquisitione discederent, philosophia sola nihil laboriosi operis refugit, nec se optimis indignam rebus, sed earum sibi cognitionem congruam & cognatam existimauit. Cumque impossibile foret corporea mole celestes sedes adire, animus philosophiae munere intelligentiam ducem adeptus rerum omnium naturam contemplatione transcendit, haec Aristoteles. Demum ut summatum dicam, philosophia cum sit celeste munus, terrena uitia procul fugat.

87.
fortunam fortissime domat. Mitigat misericorditer fatum. Mortalibus domis rectissime utitur. Immortalia munera largitur aduotum. O thesaurum omnium praetiosissimum, haudquaquam terre plutoneque uisceribus editum, sed summo caeli uertice uisusque capite descendente, sine cuius possessione neque recte uti ceteris thesauris possumus, neque quicquam feliciter possidere. O ducem humanae uitae tutissimum, & primum herculeae claua uitiorum monstra prorsus expugnat. Deinde chyppeo & palladis atque hasta deuicat uel superat fortunae pericula. Postremo atlanticis humeris humanos subleuans animos et terreno hoc exilio liberat, & patrie supernae uerissime felicissimeque restituit. Ut non immerito dictum sit a Platone, quondam regnante sophia seculum aureum exortuisse, ac rursus signum philosophiae regnabit, aureum seculum redituro.

quid nam agimus o Viri prestantes. quid momento, ut ita dixerim, temporis ethermitatem frustra metiri temptamus. Deficeret nos non modo dies, sed anni q̄ q̄ plurimi, si omnes sancte phīs laudes prosequi prorsus aggredieremur. Quapropter nihil aliud dicendum superest, uel agendum, nisi ut tota mente ardentiq̄ animo relictis omnibus mobilibus manibusq̄ rebus, in quibus nihil praeter umbras quasdam & phantasmata reperitur, huius diuini muneris studiis incumbamus. Nam q̄ philosophiae expertes sunt, hi humano ḡnere inferiores in bestias quodammodo praecipites dilabuntur. Qui uō mediocrem illi operam impenderit, uiri proculdubio tales euadent, ut & doctos docere queant, & regere reges. At qui per uniuersam uitam huic se totum soli deuouerit, corpore quasi deposito & liber ad ethera perget, & humanam speciem superabit, factus

88.
deus aetheris almi:

Marsili sicini oratio de laudibus medicinae
PHILOSOPHI pythagorici atq̄ Platonici qui a Mercurio trismegisto philosophiae fonte manarunt, nihil aut inquiri aut inueniri ab hominum mente ullo modo posse arbitrantur absq̄ eo principio a quo & ipsa mens & ea insuper quae sunt discenda proficiuntur. Ideoq̄ lumen esse uoluerunt ad inspicienda omnia, eundem ipsum deum a quo profecta sunt omnia. Sicut enim oculorum scintilla colorum scintillas in ipso solis lumine tam colorum q̄ oculorum auctore discernit, ita ueridica mens rei cuiuslibet ueritatem in summa percipit ueritate ueritatis mentisq̄ cuiusq̄ procreatrice. Quapp̄ cum hodie & antiqua consuetudine & iussu patrum inducti, de laudibus medicinae quae ab apolline descendisse dicitur, tractaturi simus, mentis aciem ad lucem a tenebris conuertē-

tes ueri summisq; apollinis radios suppli-
citer adoramus. ut salutari illius calore
purgati. purgationis perfectionem lau-
desq; uel propriis dignitate uel saltem
pro ingenij uiribus prosequamur;

TRIA sunt Viri prestantes apud philo-
sophos praecipua finis vs; origo atq;
materia. quibus cuiusq; doctrinae per-
fectionem iudicare consueuerunt. Me-
dicinae aut origo suae ebreos & arabes
sequaris suae grecos egyptiosq; theologos
ab ipsa diuinitate manauit. Nam e-
brei & arabes primum humani gene-
ris parentem adam eam diuino lumi-
ne sapientiam adeptum asserunt. Re-
liqui uero Apollinem ab hominum deo-
rumq; parente ioue illam suscepisse
uirtutem ab humana salutem generis
tradidere. qui deinde idem esculapio
reuelauerit. A quo podalirius & ma-
chaon praestantes Medici geniti fue-

89.
rint. Multis deinde seculis hyppocrates
cibus que a priscis obscuris inuoluta pa-
rabolis tradita fuerant eduxit in luce.
Atq; hi omnes quos hactenus memorauimus
in deorum concilio ab uniuersa religio-
ne gentilium relati fuisse dicuntur. Quid
memorem pythagoram. empedoclem. Demo-
critum. Dioclem carystium. Erasistratum.
Proxagoram. chrysippum. Erophylum. Se-
rapiionem. Apollonium. Glaciam. herachide.
Chemisonem. Plistomicum. Galienum. egre-
gios prestantissimosq; grecorum philosopho-
rum Platonem atq; Aristotelem. quos om-
nes & philosophos acutissimos exotasse &
plurimos in arte medendi libros edidisse
comperimus. Quid egyptios omnium ue-
tustissimos gentium quorum sacerdotes
uniuersos prestantes fuisse medicos ho-
merus Eurypides ac Plato testantur. Qd
persarum magos. i. sacerdotes Zoroastrie.
bofeanem. Abstroficon. Gobrian. Pazoata.

Simicariendam. Damigeron. hysiosen. Joannem.
Apollonium. Dardanum. apud quos innumera
penè in hac arte uolumina. que syderum
momentis. uerbis. herbis. lapillis atq; ua-
ponibus salutem tuentur nostram. reperta
feruntur. Nonne & mitridates ille rex pò-
ti cui duæ ac uiginti parebant linguæ
diuturnam huius disciplinae studijs opera
impendit. Sabor q; medorum rex & A-
uicenna diuinus ac pleriq; arabes huic sa-
pientie ardenti opera incubuere. Serapion
eiusq; filius Joannes Joannes in super Mesue.
Abumaron. Auenzoar. Rasis. Aueroys. Abu-
gasis. ysaac. haaly. ac pleriq; alij sapientes
ebreorum atq; arabum præstantissimi. Mic-
to latinos quorum cornelius celsus. Apu-
leius. Q. serenus. Columella. Plinius. lac-
tantius. primi de cura sanitatis libros tū
prosa oratione. tum & carminibus com-
posuerunt. Qui uō eos secuti sunt. & in-
numeri penè reperiuntur & uobis adeo

90.
noti ut prolixiori narratione nequaquam
digeant. Num pot alicuius facultatis ori-
go hoc medicine ortu non modo præstantior
sed par aut similis inueniri. cum a deo he-
roibus. regibus. ducibus. Magis. phis. &
illis quidem uetustissimis atq; omnium
sapientissimis proficiscatur. (Subiecta uō
huic arti materia circa quā uersatur cu-
ius ut principia proprietatesq; perquirat
homo est. quem tanti ^{fecit} mercurius Trisme-
gistus. ut eum diceret post primum deū
penè maximum eē deorum. Stoici q; &
peripatetici omnia que sub orbe lune mo-
uentur eius gratia fieri atq; moueri.
& brei aut & arabes atq; christianithro-
logi ipsum q; mundum fuisse hominis
gratia constitutum. Ex quo quis nō
uideat hominem de quo nostra illa fa-
cultas agit esse penè omnium a deo
fluentium præstantissimum. atq; ideo
hominis curandi doctrinam perfectissi-

mam iudicandam. Nec dixerit quispiam
medicorum artem circa ipsum hominis
corpus dūtaxat uersari. Siquidem phre-
bus in epistolis hyppocratis legitur a-
nimi atq; corporis curationē conre in
unum arbitratur. Unde apud egypti-
os atq; persas ydem sacerdotes erant
& medici. Scribit in carmide Plato ma-
gos illos animę corporisq; medicos Za-
molisidius Zoroastrisq; sectatores arbi-
trari omnia corporis tum bona tum ma-
mala ab anima fluere in ipsum corpus.
q̄admodum oculorum qualitas fluit
a cerebro: cerebri qualitas a toto cor-
pore: atq; ut impossibile est oculos cu-
rari nisi curetur cerebrum & cere-
brum curari nisi corpus totum. ita
corpus totum nisi anima bñ ualeat.
non posse ^{bene} ualere. Valitudinem uō
animę curari apollineis incantatio-
nibus quibusdam idest phisicis ratio

nibus. Socrates praeterea narrauit
uulgatum esse apud thraces eos me-
dicos tali quadam curatione nōnullō
homines seruare immortales consue-
uisse. Tantum est animę in corpus
imperium tanta potestas. Magica hęc
opimo uidetur cum illa ebreorum chri-
stianorumq; sententia consentire. Ade-
primi parentis animo prius quidem
sano sana fuisse omnia. Deinde uō
infirmo, infirma omnia euasisse. Cor-
nelius quoq; celsus integram atq; per-
fectam medicinę artem intelligi uo-
luit, cum quis hominis ualitudines
tueri ex motuum animi & corporis
cognitione ualeret. In quibus duobus
naturalis ac moralis contemplatio
& usus insuper continetur. Nam &
Auicenna corporis qualitatem in
animum posse in utranq; partem q̄
plurimum censuit. ipsius q; animi

affectiones. motus imagines ad corporis
seu bonam siue malam ualitudinem ma-
ximam um habere. Et finem praeterea
medicorum quis non uiderit? Eorum enim
cura & diligentia ipsum esse uiuere et in-
super bene uiuere conseruatur. Quid his
melius quid optabilius addi potest? quod
magis nature propinquum aut consenta-
neum quam quod ipsa genuit tueri atque serua-
re. Nemo uestrum ignorat Viri clarissi-
mi humanam prosperitatem non in re-
rum possessione sed iocundo quodam
usu consistere. At uero sine sanitate ni-
hil usu nobis esse iocundum. nemo sa-
ne mentis ignorat. hinc ita in sanita-
tis hymno cecinit orpheus. οὐδὲ γὰρ ἄ-
νεε παύλῃσι γυνώσκειν ἀγνοοῦσι.
Absque te cuncta sunt hominibus inuti-
lia. Medicina quae quoniam uel tuetur uel re-
stituit sanitatem cuncta simul bona
& seruare uidetur & reddere. Quam

92.
obrem sacre ebreorum littere honora-
dum medicum merito iussisse uiden-
tur. & homerus recte inquit. Vir me-
dicus praetio multos equauerit unus.
Quapropter uos omnes amici uehe-
menter hortor. ut neque tempori neque
pecunijs neque labori ullo modo parca-
tis. quo artem hanc saluberrimam hu-
manaeque uitae conseruatricem totis
uiribus complectamini: ut & uitam
prosperitatemque propriam uestrorumque
& reliquorum deinde omnium tueri
ceterisque liberales artes. quae sine sa-
nitate disci & exerceri non possunt.
adiuuare possitis. ac demum uniuersis
gentibus. uel maximis etiam regi-
bus. qui omnes uestris se dedunt ma-
nibus. feliciter imperetis.
Secuntur deinceps declamationes
quatuor.

Prima incipit Siquis agricola non &

Secunda: Querenti mihi praecipua hodie & c.
Tertia: Quid tandem uituperas homo & c.
Quarta: Mandauit discipulis suis & c.
haec quatuor declamationes sunt in superioribus.

In singulis expertum consule.

Marsilius ficinus Laurentio Bonincontro astronomo & poete. Querenti mihi nuper amicum quendam e multis, quem maxime consulere nunquid uera de raptu pauli in tertium celum pauli disputauerim: occurrit i primis Laurentius Bonincontrus poeta astronomicus astronomusq; poeticus. Quem quidem tandem tanq; astronomum suus atlas in celum altis subtulit humeris: cui rursus tanq; Vati pater ipse phebuis ore rotundo caelestia cecinit. Ergo tunc demum ueram me diuinorum imaginem exprexisse putabo: quando lauretius meus, qui illorum uultum & duce

atlante & monstrante apolline uidit pernitus approbauerit.

Prestat malam ualitudinem bene ferre q; male bonam.

Marsilius ficinus amicis suis. s. d.

Quid totiens amici queritis quomodo ualeam? Interrogate potius, nunquid demq; conualuerim. Ceteri siquidem ad hoc nati uidentur, ut bene ualerent. Ego aut contra ob hoc ipsum natus uideor, ut male continue ualeam. Nam mihi imbecillitate quadam nature datus est ab initio, ut nunq; diem integrum firmam corporis ualitudinem sum expertus. Sed largissimo quodam dei munere inuide naturae damna rependo. Ut q; male nonnulli bonam ualitudinem ferunt ferme tam bene ipse malam. Quantum ergo quidam possessionis prosperae gratia nature debent: tantus ego gratia usus ipsius debeo deo. Quando

deus ipse nostra firmitas est. Infirmi undique
esse non possumus. Tunc enim animi firmi-
tas corporis infirmitate perficitur. Mi-
hi quidem adherere deo bonum est. Quo-
miam ut Augustinus inquit, Si in ipso non
permanebo, nec in me poterō. State igitur
o amici. State indeo qui non moue-
tur & stabitis. Quiescite in eo qui non
turbatur & quieti uiuetis.

Omnia dedit semel qui se ipse dedit.
Marsilius ficinus Bernardo Bembo Ve-
neto Viro clarissimo. Vix Jacobo lan-
fredino dederam ad te epistolam, in
qua cupiebam fieri certior, nunquam mea
illa immo tua omnia recepisses: quā-
do reddita mihi est epistola tua, grani-
tate, lepore, affectuque referta. Quid uero
de mira gratitudine dicam? Alij cum
gratis acceperint aliena, uix tandem
gratias agunt. Bembus autem noster
quod sua iure receperit, agit gratias, et

94.
quidem cumulatissimas. Ego suaussi-
me mi Bembo nihil iandiu tibi dare pos-
sum noui. Omnia olim semel tibi ^{dedit} quan-
do tibi ^{dedit} Marsilium. Et si leuis eiusmodi pos-
sessio est, non enim tantus sum, ut meri-
ta tua impleam, non tamen leue est, quod ce-
teros omnes non minus quam me moribus
tuis rapueris litteratos. Tu enim horum
omnium es desiderium. Tu populi nostri
deliciae. xxvi Aprilis 1477.

De platonica philosophi natura. institu-
tione. actione.

Marsilius ficinus Joanni francō hippolyto
gatzolti comiti Viro clarissimo. Scrip-
si ad Bernardum Bembum Venetum ian-
diu epistolam quandam de philosophi laudi-
bus longiusculam. Super quod non nihil
eadem de re ad Marcum aurelium cla-
rissimum oratorem. Reliquum esse uide-
tur, ut de platonica philosophi natura. Insti-
tutione. actione. aliquid scribam. Ut

pateat manifestius quauia potissimum
praetiosissimus ille philosophiae thesau-
rus reperatur a nobis: & repertus qua-
ratione legitime possideatur & expectetur.
CUM ab omnibus phiā. ut nomen ipsius
a pythagora inductum perhibetur. sapien-
tiae amor definatur. sapientia uero diui-
norum contemplatio sit. certe phiāe fi-
nis est contemplatio cognitio diuino-
rum. Quod in septimo de re. p. libro no-
ster Plato testatur. ubi ueram inquit
philosophiam esse ascensum ab his quae
fluunt & oriuntur & occidunt. ad ea
quae uere sunt & semper eadem perse-
uerant. Tot igitur philosophia partes & fa-
cultates ministras habet. quot gradi-
bus ab infimis ad superna conscendit.
Hi gradus partim a natura partim
a diligentia hominum exiunguntur. Na-
ut in sexto de re. p. tradit plato. qui-
cunque phiā futurus est. ab ipsa natu-

95.
ra sic institutus esse debet. ut primo qui-
dem ad omnia disciplinarum genera fa-
cilis ac promptus existat. Deinde ut na-
tura sit uerax. ab omni mendacio pem-
tus alienus. Tertio loco. ut contemptis
omnibus. quae corruptioni obnoxia sunt.
illis quae saemper eadem permanent
mentem adhibeat. Magnanimus quoque
& fortis sit. necesse est. qui nec mortes
metuat. nec inanem cupiat gloriam.
Praeterea temperatum hunc quodam-
modo nasci oportet. easque animi partes quae
affectibus efferri solent. domitas a na-
tura suscipere. Quisquis enim ueritatis
avidus ad diuinorum contemplationem
mentem conuertit. uoluptates corporis
parumpendit. Oportet praeterea liberam
animo philosophum esse. Et enim rerum
uiliūmae estimatio hominum ueritatem
rerum contemplaturo aduersa est. ni-
mūmq; contraria. huius insuper uo-

Cod. Guelf.

72 Aug. 40

Fortsetzung

3

1324

luntas iustitiam diligit. quippe cum ueritatis temperantiae liberalitatis sit admodum studiosus. Maxime uero omnium ingenij acumine atque memoria & magnitudine animi illi opus esse uidetur. Atqui haec quidem tres naturae dotes. scilicet acumen ingenij memoria magnanimitas cum disciplina atque educatio decens adhibita est. perfectum uirtute uirum efficiunt. Verum si neglectae sint. maximorum scelerum cause esse a Platone dicuntur. Ergo naturae huic adhibenda est summa hominum diligentia. ut qui ita natura affectus est. ab ipsa pueritia litteras discat. scientiarum omnium elementa. Citharae quin & usu incōcinnus istius componendus est animus. gymnasticis ludis corpus exercitandum. Ut bono ipsius habitu conueniens philosophicis studiis praebeat ministerium. Interim optimarum legum instituta ipsius auribus inserenda.

96.
honestis exhortationibus adolescentis animi ita formandus ut moderatus paratusque reddatur. Quam quidem moralem educationem ethicen nominant. Cum uero mens per ea quae diximus. ab appetitus perturbatione liberata. iam a corpore solui ceperit. ad adicienda mox illi est mathematicorum cognitio. quae de numeris. planis figuris & solidis numerosisque horum motibus agit. Quoniam uero numeri & figurae & motuum rationes ad cogitationem potius quam ad sensus exteriores pertinent. horum studio animus non modo ab appetitu corporis. sed ab eiusque sensibus separatur. & ad interiorum cogitationem se confert. Quod quidem mortem commentari est. quod in phedone Plato scribit esse philosophantis officium. per quod & similes deo reddimus. ut ex phedro theetetoque discitur. Est autem in his percipiendis is apud platonicos ordo. ut arithmetica sequatur geometria.

geometriam stereometria. hanc astronomia.
Astronomiam demq; musica. Priores. n. nu-
meri sunt q̄ figure. figure plane priores
q̄ solide. Solida uō corpora prius sunt q̄ mo-
ueantur. Ordo uō & uocum rationes mo-
tum secuntur. Arithmetica q̄ que de nu-
meris agit. praecedat. sequatur que de
planis figuris tractat geometria. Suc-
cedat huic que de solidis considerat. ste-
reometria. Quartum teneat locum astro-
nomia. que solidorum corporum idest
sperarum motus suspicit. Postrema sit
musica. que ordinem uocum ex motu
ne nascentium indagat. His perceptis
Plato dialecticam. i. demonstrandae ue-
ritatis scientiam tradit. Dialecticam
uō non tantum logicam illā esse uult.
que primas & minutissimas racio-
nationum regulas docet. sed & profun-
dum expeditę mentis artificium ad
ipsam ueram meramq; rei cuiusq; sub-

97.
stantiam. physicis primo. demde methaphy-
sics rationibus comprehendendam: ut
& ratio de quolibet reddi possit. & demq;
supra sensuum corporumq; naturam
mentis lumen percipiatur atq; incorpo-
rales rerum species. quas ideas uoca-
mus intelligantur: ex quibus ipsum
unum specierum omnium fons men-
tium & animorum origo ac lumen.
principium & finis omnium. quod ip-
sum bonum plato uocat. inspiciatur.
huius inspectio sapientia ē. Cuius a-
mor phiā rectissime definitur. Postq;
uō philosophantis animus primum ip-
sum contemplatus est bonum. inde iu-
dicans que in rebus humanis bona sit.
que mala turpia. uel honesta. noxia
uel utilia ad eius exemplar humana
disponit. a malo abducit. i bonum diri-
git. & hac prudentia gubernandi rem
propriam. familiarem & publicam ad-

ministrat. legesq; & rationes docet admi-
nistrandi. Unde leges intuitum habue-
runt. Quamobrem in timco philosophi-
am Plato dei donum esse asserit. quom-
hil unq; praestantius sit nobis a deo tri-
butum. Nihil. n. ipsum bonum q; deus
est. homini melius largiri poterat q; in-
tegram quoad fieri pot; diuinitatis ipsi-
us similitudinem. Deum uo quis dubi-
tet esse a corpore liberam ueritatem
omnibus prouidentem. Philosophus
aut; morali institutione primaq; ipsa
eruditione. quam diximus animum
ab appetitu & sensu corporis liberat.
Dialectica ueritate assequitur. Ciuili
doctrina hominibus prouidet. Quo
fit ut p;na sit & donum dei & simili-
tudo & felicissima imitatio. Qua siq;
praeditus sit. ex ipsa dei similitudine
idem erit in terris qui & in caelis est
deus. Quippe inter deum & homines

medius est philosophus. Ad deum homo.
ad homines deus. Dei ueritate familia-
ris. Sui ipsius libertate possessor. ciuili
prudencia dux hominum reliquorum.
quo quidem gubernatore & quondam
fuisse aurea secula perhibentur. & redi-
tura quandoq; uaticinatus est Plato.
quando in eundem animum potestas
sapientiaq; concurrerent. Apud Pla-
tonem philosophantium animi per sa-
pientiam & iustitiam recuperatis a-
lis statim cum a corpore discesserunt.
celestem i patriam reuolant. isdemq;
in caelis quibus & in terris funguntur
officijs. cum deo ueritate gaudent. se-
cum libertate congratulantur. Pieta-
te hominibus prouident. ac uelut in-
terpretes dei atq; prophetae quod et
hic egerant & ibi peragunt. Animos
hominum in deum conuertunt. Arca-
na dei mysteria mentibus humanis

interpretantur. Quapropter merito theologi ueteres philosophantium mentes statim solutas a corpore perinde ac triginta illa hesiodi milia demonum tanquam semideos heroes beatosque demones coluerunt. Philosophia itaque ut paucis comprehendamus ascensus est animi ab inferioribus ad superna tenebrisque ad lucem. principium eius diuinae mentis instinctus. Media uero facultates & discipline quas narrauimus. finis summi boni possessio. fructus demum recta hominum gubernatio: haec ego franci Berlingherio nostro tanquam amico philosophico communia feci. Tu quod Iuliano burgo nostro eadem ratione communia facies.

DE VITA PLATONIS
MARSILIUS ficinus franci

scio Bandino suo. Conatus sum diebus superioribus ideam philosophi platonicis coloribus pingere. Verum si Platonem ipsum in medium adduxissem. certe non quanda illius idem picturam. sed ideam ipsam ueri phi digitis ostendissem. Ergo platonem nostrum intueamur: ut & philosophum & philosophiam simul atque ideam ipsam pariter uideamus.

PLATO athenensis Aristonis & perictiones filii potoniae filius a neptuno genus utrinque ducit. Nam Solon a neree & neptunno descendit. Solonis uero frater dropides critiam maiorem genuit. A quo calestrus ortus duos habuit filios critiam. s. minorem qui unus ex triginta athenarum gubernatoribus fuit. atque glauconem carmidem & perictiones patre perictione uero Aristoni nupta platonem peperit & adimantum & glauconem feminam quae potonam que eurymedonti nup.

Genealogia & genesis Platonis.

ta peperit Speusippum. Rursus Ariston
 platonis pater a cothro filio melanthi
 descendit: qui utrum in neptunum
 sicut & solon origine referunt. Ceterum
 athenis celebre esse: Aristonem peripho-
 ne cum esset speciosissima, congressi cona-
 tum esse: Verum fuisse illius conatus
 irritos. Vidisset in somnis apollinem: a
 atque ab eo iussum mundam a coniugali co-
 pula, quoad pareret, seruauisse. Quod &
 Laurentius & polycrates scribunt. Na-
 scitur athenis uel in aegina a troie cap-
 tiuitate anno septingentesimo quinquage-
 simo sexto, ab urbe condita tricentesi-
 mo trigesimo tertio Ante christi aduen-
 tum quadringentesimo uigesimo tertio.
 Platonis genesim qualem adolescens au-
 diueram, in libro de amore significauit.
 Sed nunc adducam, qualem Iulius fir-
 mius astronomus describit. Cuius opi-
 nionem hac in re existimo ueriores.

Est autem eiusmodi: In ascendente aquario
 Mars. Mercurius. Venus. In secunda Sol
 in piscibus. In quinta: Luna in geminis.
 In septima: Iupiter in leone. In nona:
 Saturnus in libra: 2

Hanc genesim Iulius firmius asserit significare iu-
 rum, quod mirabili eloquentia polleat: celestium ingenio
 ad omnia secreta diuinitatis accedat: 1

Educatio. indoles. eruditio. sobrietas Pla-
toma.

ERTUR cum in cunis esset. in labi-
is infantis apes mel fuisse: eloquentie
futurac praesagium. Aunt Socrates
uidisse per somnum oloris pullum sibi
graemio plumescere: qui continuo exor-
tis pennis. expansis alis. in altum euo-
lans suauissimos cantus ediderit. Po-
stridie cum a patre sibi plato commenda-
tus esset hunc esse cignum quem uiderat
dixisse. Poetico stilo in adolescentia floru-
it. Elegias composuit & tragedias duas.
Quas & ipse igni dedit. cum primum a-
nimium ad philosophiam applicuisset. Pri-
mis litteris a Dionysio praetceptore im-
butus est. Deinde Socratem audiuit.
uigesimum etatis annum agens. Post
Socratis mortem cratylo heracliti disci-
pulo & hermogeni parmenidis philosophi-
am tuenti sese accommodauit. Cum esset

annorum duo de triginta megarum se ad
Euclidem cum alijs Socraticis contulit.
Hinc cirenem profectus. theodorum ma-
thematicum audiuit. Atq; inde in italia
ad pythagoreos philolaum & architam-
tarentinum euritumq; concessit. Ab his
in egyptum ad prophetas & sacerdotes se-
recepit. Deceuerat ad indos magosq; pro-
gredi. Veru propter asie bella a propo-
sito destitit. Regressus demum athenas
in academia uitam duxit: quem insa-
lubrem actice locum dicitur elegisse. qd
& diuus basilus & hieronymus compro-
bant. ut nimis bonus corporis habitus
ceu uitis nimia luxuries amputaretur.
erat. n. & spetiosissimo & robustissimo cor-
poris habitu. Unde & a latis humeris
ampla fronte & egregio totius corporis
habitu. orationis quoq; ubertate Plato
est nuncupatus. Cum ante uocatus

fuisse fuisse Aristocles. Nihil in eo de-
forme: nisi forte uox aliq̄ gracilis & ne-
scio quid sub ceruice gibbosum eum ali-
q̄tulum deformabat. Ob academie ha-
bitatione passus est quartana febre
mensis decem atq̄ octo. sed sobrietate
& diligentia sua uires post febre ual-
idiores q̄ ante recuperauit.;

Militia & nauigatio platonis trima.

Prima nauigatio.

MILITAVIT ter. Primo in tana-
gram. Secundo in corinthum. Tertio in
delum. Ubi etiam uictoria potitus est.
In siciliam ter nauigauit. primo ut
insulam & ethnea miracula crateresq̄
uideret. Agebat tunc quadragesimum
aetatis annum. quoq̄ tempore Diony-
sius hermocratis filius ut secum loque-
retur impulit. Ubi cum ille de tyrā-
nide diceret dicens non id prae-

stare quod sibi soli esset utile: nisi uir-
tute etiam excelleret: offensum tyrā-
num atq̄ iratum dixisse aiunt. uer-
ba tua ociosorum senum sunt. At ille
& tua inquit tyrannidem sapiunt. Ad-
hec indignatum tyrannum. primo qui-
dem illum necare uoluisse. Demde uō
a Dione & aristomene obsecratum id mi-
nime effecisse. Verū polich lacedemo-
nio qui per id tempus legatus ad se
uenerat. eum tradidisse: ut uenunda-
retur. Cum ille in eginam adductus
uendidit. Quo tempore & chamander
tanq̄ mortis reum accusauit. Sane iux-
ta promulgatam apud eos legem capi-
tale erat. si quis athenensium eam
insulam adisset. Ceterū cum a quodā
fuisse allegatum discipline gratia eo
philosophum ascendisse. legemq̄ illam
de hominibus non de philosophis qui

super homines sunt. loqui. absolutum eum
dimisere. Neq; occidendum. sed uendendum
decreuerunt. Aderat forte Amiceris cire-
naicus. qui eum uiginti minis redemit.
remisitq; athenas ad amicos. Postridie
uero a cabria superatum & postmodum in
elice fuisse submersum fama est. demo-
nio sibi numpicante talia illum philoso-
phi gratia perpeti. Non tamen quieuit Diony-
sius. Verum cum cognouisset que illi con-
tingerant. scripsit Platonem orans ne in se
maledicta intingeret. Ad quem ille re-
scripsit. non tantum sibi a philosophia
superesse ocium. ut Dionysium meminisset.
Obiectatoribus quibusdam platonem
a Dionysio derelictum obiectantibus
respondit. immo uero a Platone Dionysi-
us est relictus. Secundo profectus est
ad Dionysium. uero a Platone & Dione
philosophandi gratia accersitus. hac quoque spe

103.
ductus se suis consilijs effecturum ut il-
lic ex tyrannide aut res. p. fieret. aut
regnum. usurumque quod iandiu uehemen-
ter optabat gubernationem. s. quandam
maxime philosophicam. in qua uel gubernare
philosophi. uel gubernatores philosophent.
Putabat. n. ciuitates non aliter posse mise-
riam euitare. Id omne non ui aut dolo. sed
philosophicis rationibus persuaso Dionysio fi-
eri cupiebat. Sed quarto fere mense post
Platonis accessum Dionysius falsis impulsus
calumnijs Dionem quasi tyrannidi insidiam
antem expulit. Platonem uero libenter am-
plectebatur. At plato in patriam rediit.
Tertio accessit Dionem Dionysio reconcilia-
turus. & ab utroque iterum atque iterum ob-
secratus. Rogatus etiam ab archita. tunc
& Dionysius uictatam illi truernem obui-
am misit & archidamum pythagoricum ora-
torem nobilesq; permultos. & ipse quadringis
albis egredientem excepit. Postulauit Plato
promissam Dionis restitutionem atque insup

Tertia
nauigatio

terram atq; homines qui iuxta cōstitutā
ab eo rem. p. uiuerent. Idq; ille q̄q̄ pol-
licitus implere detractauit. Cum uō
Plato palam Dionysium redargueret
q̄ fefellisset fidem tum sibi de Dione re-
stituendo tum theodoti suo de heraclide
seruando. in fensum demde habuit Dio-
nysium. Vnde in summo uiuebat peri-
culo. ne a militibus interficeretur. Sed
architas tarentinus salmiscum misit
ad Dionysium oratorem una cum nau-
rogans ut platonem dimitteret. Ille eū
dimisit ac praeiuit commoatum. Plato in
patriam redijt. Dionysius paulo post a Di-
one cuibusq; pulsus tyrannide crimi-
nis i philosophiam commissi penas dedit.
Plato miro quodam honore exceptus ē
patria. Ibiq; ad rem. p. accersitus accede-
re noluit. quia plebs malis se moribus
assuefecerat. Quibus plato leges dede-
rit. Fertur archadas & thebanos con-
dita ciuitate honeste magnitudinis ro-

gasse illum. ut eam rem. p. institueret. Verū
cum ille eos intellexisset. equalitatem secta-
ri nolle. profectum non esse. Syracusanis
uō expulso tyranno leges dedit. Et cretensi-
bus magnesia nuper condita ciuitate scrip-
sit leges. xij. in libros digestas. Misit ex
familiaribus suis aristomimum ad archada
legibus instituendos. Ad illos phormionem.
Ad pyrreos meledimum. Continentia gra-
uitas comitas Platonis. Uixit autem
celestis & sobrius admodum & ut Aurelius
Augustinus perhibet castus. Vnde & in se-
mo sacra nature fecisse dicitur. ut se apud
uulgus a crimine sterilitatis absolueret. Iu-
uens adeo uerecundus adeo compositus
fuit. ut nunq̄ ridere nisi modice depre-
hensus sit. Iratum uō uidit nemo. Vnde a-
pud Platonem educatus puer cum ad pa-
rentes reuersus uociferantem uideret pa-
trem. nunq̄ inquit hoc apud Platonem ui-
di. Semel tm̄ clam subiratus est pueroq;

grauiter delinquenti. Sed Xenocrati inquit.
Cede tu hunc puerum. Ego n. quia inatus su
nequeo. & debet quolibet die aut semel tm.
aut si bis paruisse. Dormiebat solus. Co
trariam uitam multum uituperabat. Ad
amandos adolescentes q̄admodum & Socru
tes suus uidebatur paulo promior. Verum
utenq; tam ratione continens q̄ sensu pro
clius. Q̄ diuine isti amauerint & quo pu
to que de amore locuti sunt exponantur
satis in libro de amore tractauimus. Op
tabat memoriam sui uel in libris uel in
amicis relinquere. Et si melancholicus erit
profundissimq; ingenij ut scribit Aristo
teles. iocis in plurimis utebatur. Atq; Xe
nocratem & Dionem seueriores saepissi
me admonerat ut gratis sacra facerent.
quo iocundiores gratioresq; redderentur.
Platonis aut grauitati comitas erat ad
mixta. Discipuli Platonis precipui.
Discipuli eius fuere. Speusippus athe-

105.
mensis. Xenocrates calcedonius. Aristote
les stagurites. Philippus opuntius. Esticus
pintius. Dion syracusanus. amicles hera
cleotes. Erascus & Doriscus septij. Timo
laus cizicenus. hebeon lampfacenus. Pi
thon & heraclides aemij. hypotales & ca
lypus achemenses. Demetrius amphipo
lites. heraclides ponticus & compures
aly & cum his mulieres duer. lasche
mia mantinea & axiothea phlyasia. Que
uirili utebantur ueste. Theophrastum
item illius fuisse auditorem ferunt. et
hyperidem oratorem. cameleon & hycur
gum. Demosthenem quap; ipsius fuisse stu
diosum & mensesistratum. Vestibulo a
chademae inscriptum erat. Nemo huc
geometriae expers ingrediatur. Quod
quidem non solum de lineis arum. sed
etiam de affectuum debita mensura uo
lebat intelligi. Libri Platonis.
Scripsit librum de sanctitate. eutyphro

101
nem. Apologiam Socratis. Critonem de
eo quod cum Socrate in carcere tractauit
Criton. phedonem de animi immortalita-
te. Cratulum de recta nominum ratio-
ne. Theetetum de scientia. Sophisten
de eo quod est. Ciuilem de regno. Parme-
nidem de uno rerum omnium princi-
pio & ideis. philebum de summo bono.
Conuiuuium de amore. Phedrum de pul-
chro. Alcibiadem primum de natura ho-
minis. Alcibiadem secundum de uoto.
hipparcium de lucri cupiditate. Amatores
de philosophia. Theagem de sapientia.
Charmidem de temperantia. lachen de
fortitudine. Lysidem de amicitia. Euthi-
demum contentiosum. Prothagoram de
moralibus. Gorgiam de rhetorica. Mem-
nonem de uirtute. hyppiam maiorem
de pulchro. hyppiam minorem de men-
dacio. Menexenum de athica antiqui-
tate. de re. p. libros decem. Timeum de

106.
mundi natura. Critiam de actica an-
tiquitate. Mimnem de lege. De legibus
libros duodecim. Epinomin siue phuz.
Epistola. xiiij. hos omnes Platonis libros
ipsi e greca lingua transtulimus i lati-
nam. Tres uo sunt Platoniorum spe-
cies dialogorum. aut. n. sophistas con-
futatur. aut. n. adolescentes adhortatur. aut.
docet adultos. Quae in epistolis uel in
libris de legibus & epinomi Plato ipse
suo differit ore certissima uult habe-
ri. Quae uo in ceteris libris Socraticis
Timei & parmemidis. Zenonis ore di-
sputat. uerisimilia. Elaquntia. sapi-
entia. auctoritas Platonis.
Stilus Platonis ut ait Aristoteles me-
dius inter solutam orationem & car-
men fluit. Suauitas & copia tanta
ut cicero Platonem & intelligendi et
dicendi grauisimum auctorem & ma-
gistrum fuisse dixerit. Adiecit. Si su-

puer humana lingua loqui uoluisset. nō
alia q̄ platonis lingua fuisse locutum.
Doctrina uō tanta in eo. ut cum ante
illum omnes inter grecos illustres ad
externas gentes sapientiae gratia pe-
reginati fuissent. post Platonis tem-
pora ceterae nationes athenas con-
fluxerint. Et Aristoteles tam miro
ingemio praeditus ac nouae heresis au-
dissimus. cum Platonem iam penē a-
dultus adisset. uiginti eum cōtinuos
annos audiuerit. Adde q̄ priusq̄ adi-
ret Platonem iam litteris prouectus
erat. Deinde solum platonem habuit
praecceptorem. Nicto quod a cicerone s-
cribitur. Malo cum Platone errare
q̄ cum caeteris recte sentire. Praete-
rea q̄ una cum Panetio illum apellat
deum philosophorum. Nicto illud Quī-
tiliani. Quis dubitet Platonem esse
praecipuum uel acumine differendi

uel eloquentij fa,

uel eloquendi facundia diuina quadam
& homerica. Multum. n. illius oratio
supra prosam orationem & quam pede-
strem graeci uocant. surgit. ut nō hu-
mano ingenio. sed delphico quodam ora-
culo uideatur instinctus. Diuina qua-
dam sapientia & probitate mirabilem
auctoritatem & in patria. quod rarif-
sime fieri solet. sibi comparauisse uide-
tur.

Reuersus ex sicilia Plato cum ad magni-
ficentissimam illam olympiorum cele-
britatem quasi quendam orbis terrarū
conuentum peruemisset. tam lētis cunc-
torum occurribus exceptus est. ut e ce-
lo deus ad mortales demissus uideret.
Ludos deferri. athletarum spectacula re-
linqui. Pugiles solos obiecti cerneret.
& quod admirabilius est. qui tam lon-
gis terrarum marisq̄ tractibus pascē-

Platonis claritas in sicilia

Virtus sc̄ ubiq̄ ē chara &
admirabilis.

dorum oculorum auriumq; & animorū
gratia ad olympia uenerant. omnis uo-
luptatis obliti Platonē adibant. Plato
nem intuebantur. In platone perinde
atq; amemissimo diuersorio conquiesce-
bant. Cum tragediam quis referret. nec
quispiam praeter Platonem adesset. o-
blectantibus quibusdam dedecori esse
illi q; nemo praeter unum adesset. re-
spondit ille & hic unus plus est q̄ to-
tus athemensis populus. i

Caritas. Magnanimitas. Sanctimo-
nia Platonis.

Q; magno & constanti animo presertim
in amicorum causa fuerit declarant
eius aepistole. & contemptus tyram-
ni Dionisq; defensio. Tyrannum sae-
pe q; iniuste gubernare. q; ue amicos
falleret. etiam praesentibus testibus
audacter redarguebat. Tantum abe-

rat ut illi assentiretur. Micto minuto
ra illa. Quale illud est q; iusserat Dio-
nysius in conuiuio. ut singuli purpurā
induti saltarent. Saltauit protinus A-
ristippus. Plato uō reuicit. dicens. non
conuenire philosopho muliebria. Praete-
rea. Chabrie fortissimo duci crobylus ac-
cusator improbus diem dixerat. & ca-
pitis iudiciū intentauerat. Quocir-
ca cum a reliquis destitutus ciuibus
metu periculi in arcem ascenderet.
solus Plato auxilium praestaturus se-
per illi affuit. Cum uō calummator
crobylus ut eum a patrocimio deterre-
ret. mimitans dixisset. alijs defensio-
nem praestaturus aduentas ignoras
q; te quoq; socratis uenenum expectat.
Ipse respondit. olim crobyle cum patrie
dignitati militabam. in tollerandis pe-
riculis haud segnis eram. nunc pro-
officio & amici salute. licet ferrum &

ac uenena mineris & ignem. nullum re-
cuso discrimen. Cum Socrates carcere
iniustissime inclusus esset plato, pecuni-
as congregauit ut redimeret innocentem.
Et dum iudicium agebatur, ascendens in
suggestum sic cepit orare. Cum minor
natus sum viri atheniensis, & omnibus
qui tribunal ascendunt. Verum tyrā-
nici iudices ueritate auctoritate et
eloquentia sua ciues moueret, interpel-
lauerunt repente, redclamaueruntque
descende. Plato domum abiit. Nam quā
illi male mentis morbo tantum hic tūc
morbo corporis laborabat. Socratis uō
persecutores, penas paulo post dederunt.
Cum ex condiscipulis quidam instigare-
tur inuidia, Xenocratem adeo pla-
toni gratum acceptumque esse, ut in eum
conflaret inimicitias, multa in Platone
Xenocratis maledicta renuntiauit.
Plato medio sermone criminationem

109.
respuens obaudit. Instat obrectator uul-
tus seueritate crimen affirmans. Demosthenes
deos omnes ac deas obtestanti. Platonem
ab eius se se pertinacia solueret, esto inquit.
Sed ea Xenocrates fide ac grauitate
pollet, ut nisi sic expedire iudicasset, dic-
turus ea nunquam fuisset. Grauitatem mag-
nitatemque Platonis imitatum fuisse
Xenocratem dilectum eius discipulum,
testis est uita Xenocratis apud Diogenem.
que quidem est fortitudinis & sanctita-
tis exemplar. Imitatum quoque fuisse Dionem
Plutarchus est testis. Praeterea, Philiscus
Lycurgi oratoris uitam describens. Ma-
gnus uir inquit, fuit Lycurgus. Multa
que sunt ab eo gesta praeclara, que facere
nemo potuisset, qui non fuisset Platonis
auditor. Demosthenes cum Antipatrum
fugeret, archie blandis uerbis se ei ui-
tam seruaturum pollicenti, absit inquit

ut uiuere turpiter malum q̄ honeste mori.
postq̄ Xenocratem & Platonem de immorta-
litate animi differentes audiui. Idem scri-
bens ad heracleodorum quendam condi-
scipulum suum. atq; eum reprehendens
q̄ postq̄ Platonem audiuerat, negligeret
bonas artes & uitam parum honeste du-
ceret. Nonne inquit erubescis ea negli-
gere que a Platone accepisti. Dionysius
ad Speusippum scribens ait. Plato quide-
gratis sua limina terentes docebat. Tu
uō tributa exigis, & uolentibus ac nolē-
tibus accipis. Laertius q̄ carpit eundem
q̄ non sic ut Xenocrates Platonis castita-
tem & fortitudinē ^{mansuetudinēq;} fuerit imitatus. Il-
lud uō de fortitudine Xenocratis tace-
re non possum. q̄ cum Platoni Dionysius
diceret. Caput tibi quispiam tollet, Xe-
nocrates qui aderat, inquit. Nemo istud
prius q̄ meum hoc absidet;

Sententiae & prouerbia platonis.

De Aristotele & Platone Xenocrate hec
Plato dicebat. hui qualem eq̄ qualemq;
asinum iungendos assumpsi. Aristoteles
quidem freno indiget. Xenocrates uō calca-
ribus. Erat inter discipulos eius lautus
nimium & curandę cutis studiosissimū
adolescens. Quem Plato rogauit. Quousq;
tibi carcerem edificare perges? Quotiens
hominem amore irretitum uideret, ille
aiebat proprio in corpore mortuus ē, ui-
uit in alieno. Addebat qui se ipse alterius
gratia deseruerit, omnium esse miserimū.
quippe qui neq; se possideat ulterius, neq;
alterum. Platonis quidam familiaris.
Vir doctus, eum orabat ut sibi, ut sibi
aures paulisper accommodaret, libellū
a se auditum lecturo, rogatus subinde
a Platone que libri esset inscriptio, respo-
dit contradicendum non esse. Cui Plato.

Cur & ipse hoc facit? Cur contradicentibus
contradicit? Cur me consulis? si tibi prohibes
contradici? Leo cuius potens in cœtu carpeta-
tur, q̄ magnas & immodestas in senatu uo-
ciferaciones habuerat. Plato hoc ipsum inquit
est uere leonem esse. Diogeni cynico dicenti
q̄ humana quidem ista uideret, ideas uō
neq̄q̄. Cui mirum inquit. Oculos .n. qui-
bus ista uidentur habes, & uteris. Men-
te uō non uteris, qua sola ille cernuntur.
Mirantibus discipulis q̄ Xenocrates in
omni uita seuerus nescio quid risu ex-
cipiendum dixisset. Quid inquit mira-
mini inter sp̄mas aliquā rosas & lilia na-
sci? Ad iuuenes crebro dicere solebat. O-
cio labores anteponite: nisi forte rubi-
ginem splendori prestare putatis. Iuuen-
tutem ad beatam uitam hac ratione sæ-
pissime incendebat. Contrariam uirtutis
ac uoluptatis naturam animaduerti-
te: huius .n. momentaneam dulcedine

111.
subita penitentia sequitur, dolorq; per-
petuus. Illius autem breues labores,
aetherna uoluptas. Cum uidisset que-
dam alea ludentem arguit, & cum il-
lo q̄ parua reprehendis diceret, Plato
respondit. At non est paruum cōsue-
tudo. Ebrijs & iratis consulere solitus
erat, ut se se, in speculo studiose intue-
rentur, cuiusmodi statim feditate dis-
suros. Ebrietatem & somnum ualde
detestabatur. Aiebat plurimum re-
ferre ad pueritiam educandam, ut
honestis solum gaudere pueri assue-
scent. Alioquin uoluptatem dicebat
escam esse malorum. Addebat san-
tatem animi ueram esse philosophiā.
Ceteras uō facultates, non tam philo-
sophiam q̄ ornamenta uideri. Nihil
sane menti suauius esse q̄ uera dice-
re & audire. Veritate .n. nihil ut
melius uel durabilius. Interrogantibus

quibusdam que nam possessionum quæ
filijs essent potissimum comparanda.
Ea dixit que non grandinem. non ho-
minum uim. non ipsum demq; ioues
exotimescerent. De modo eo de filij eru-
ditiõne consultanti. qualis inquit in
arbusculis plantandis dirigendisq;
talis & in filijs gignendis & institu-
endis cura esse debet. hic labor. illic
uoluptas. Cauendum aut. ne in hoc
sopiti in illo plusq; uigiles uideamur.
Philedono cuiquam platonem carpenti
q; non minus in discendo q; in docendo
studiosus ac sedulus esset. & quoad
discipulus esse uellet interroganti. qd
ad inquit meliorem ac peritiorem ee
me non penitebit. Interrogatus quid
nam inter peritum imperitumq; inter
esset. quod inter medicum egrotumq;
respondit. Principibus nullum præ-
stantius prædiorum genus esse dice-

112.
bat. q; eorum familiaritates hominibus
qui cauponari nescirent. Principi nõ
aliter necessariam esse sapientiam q;
corpori animam. Beatissimas fore
res publicas. si aut philosophi domi-
nentur. aut saltem qui gubernant
diuina quadam sorte philosophentur.
Nihil. n. pestilentius esse potestate et
audacia. quam ignorantia comitetur.
Tales quoq; subditos esse solere. q; les
principes uideantur. Magistratui nõ
propriũ bonum. sed publicum cogita-
dum. non partem solum ciuitatis
quandam. sed totam esse curandam.
Quantum Plato neglexit humana
q; tum diuina dilexit.

REPETEBA T quotidie sola æ-
therna esse uera. Temporalia uõ ue-
risimilia. Dormire in corpore ani-
mum. & que sensus appetit aut ti-
met nihil aliud esse q; somnia. Itaq;

hec omnia penitus contemnenda. Et
ut mala uidentur quibus plenus est
mundus ad aetherna confugiendum.
aliter. n. deuitari non posse. Ipse q. que
praecipiebat impleuit. Nam cum et
hereditario quodam iure & ciuium
fauore princeps in re. p. esset futurus
omnem prorsus ciuilem respuit digni-
tatem. Cum patrimonio ditissimus
esset fratribus largitus est omnia p-
ter suburbanum praediolum quam a-
chademiam nominabant. hoc solo co-
tentus uixit. Et si praceptor amicisq.
principum extitit diuitias in ab h-
nullas accepit. Solebat rex Diomysius
dicere. Aristippus semper pecunias
petit. Plato semper libros. Adde q.
neq. uxorem duxit. neq. uixit in
urbe. ab omnibus liber. soli seruies
ueritati. Unde diuus hieronymus
inquit. Plato egyptum & architam ta-

115.
rentinum. eamq. oram italie. que quo-
dam magna graecia uocabatur. labori-
osissime peragravit. Ut qui athenis in
magister erat & potens. Cuiusq. doct-
nam achidemae gymnasia personab-
bant. fieret peregrinus atq. discipulus.
malens aliena uerecunde discere q.
sua impudenter ingerere. Demq. cum
litteras quasi toto orbe fugientes pro-
sequitur. captus a pyratis & uenun-
datus. etiam tyranno crudelissimo
paruit. captiuus uinctus & seruus.
tamen quia philosophus. maior eme-
te se fuit. Haec hieronymus.
Pietas & gratitudo Platonis.
Et ratus deo fuit. a quo principium co-
gitandi dicendi agendi omnibus in
rebus & faciendum dicebat esse &
ipse semper efficiebat. Praeterea d-
deo gratias agebat quotidie q. ho-
mo natus esset. non brutum. Q. gre-

cus non barbarus. Quae temporibus Socratis. Quae gratius praceptoribus fuerit omnibusque amicis, testimonio sunt eius dialogi. In quibus mirifice eos omnes honorat atque Socrati libros suos attribuit. Non solum enim illum in omnibus penes dialogis disputante inducit, sed & omnia a se composita scribit non sua sed Socratis esse.

Quae Plato affirmavit & quidam confirmauerunt.

In his quoque sensibus subiacent partes heracliti tuebatur. Porro in his quoque ad intelligentiam pertinent, pythagore maxime acquiescebat. In rebus autem ciuilibus Socratem suum amplectebatur. Quae ubique asseuerabat haec sunt. Deum omnibus providere. Animas hominum immortales esse. Bonorum praemia, malorum supplicia fore. Augustinus in libro contra academicos

114.
inquit: christi auctoritatem omnibus anteponendam. Si autem rationibus agendum sit, apud Platonicos reperire se dicit, quod sacris christianorum litteris non repugnet. Idem Dionysius areopagita significauit. Eusebius postea & cyrilus latius declarauerunt. hinc Augustinus in libro de uera religione, Platonicum inquit, paucis mutatis christianum fierent. Atque in confessionibus narrat se prohemium iohannis euangelistae ferme totum apud Platonicos reperisse. Propterea in secundo de ciuitate dei inquit. Labeo theologus apud gentiles platonem inter semideos connumerandum putauit, sicut hercule atque romulum. Semideos autem heroibus anteponebat. Sed utrosque inter numina collocat. Verumtamen istum quem appellat semideum, non heroibus tantum, uerum etiam dijs ipsis preferendum esse non du-

buo. Unde inquit se platonicos ante
alios elegisse. quia de rebus diuinis
atq; humanis rectius admodum q̄ cē-
teri philosophi senserint. Quod et Mā-
cus Varro antea iudicauerat. et
apuleius Platonem non tm̄ heroibus
superiorem fecit. sed dijs equalem. q̄
vz diuinarum rerum adyta pene-
trauerit. Plato tanta fuit modestia
praeditus. ut cum mirabile sibi au-
toritatem ante alios comparauisset.
tamen interrogatus a quodam qua-
tenus praecipis suis parendum fore
responderit. quoad in terris appareat
sacratior aliquis. qui fontem omni-
bus ueritatis aperiat. Quem demq;
sequantur omnes. Addidit nihil suo
sed diuino tm̄ lumine repetisse. Qd
autem in philosophia senserit. satis in
libro de amore & theologia nostra
tractauimus. 2

115.
Reditus Platoni in patriam celestem
& laudes.
NATALI suo decessit. & annum u-
num atq; octuaginta impleuit sine
ulla deductione. Ideo magi qui tunc
athens erant. platonem immolauerunt.
amplioris fuisse sortis q̄ humane ra-
ti. quia consumauisset numerum p-
fectissimum. quem nouem nouies mt-
plicata conficiunt. Atq; quod mirū
est adhuc in ea etate. & eo ipso die scri-
bebat. De quo Cicero inquit. Est etiam
quiete & pure atq; eleganter actae
tatis placida ac leuis senectus. Qua-
lem accepimus Platonis qui uno et
80 anno scribens mortuus est. Sene-
ca etiam affirmat id platonem sobrieta-
tis & diligentiae beneficio contigisse. A-
lij inter scribendum. alij discumbentem
in nuptijs remotis dapibus inter disse-
rendum ad superiores redisse. Aristoteles

in templo anam Platoni statuamq; sacra-
uit. hoc epigrammate. βωυοϋ ἀριστοῦ
λυσ ὀδείοιο τοῦ δε πλατωνος ἀγδω
οῦ ἑλαίψυ τοιοι κακοιοι θεμιο. .i. anā
Aristoteles hanc platoni dicauit. Vno
quem nefas est a malis laudari. Addi-
dit Aristoteles: qui solus uita doctrina
moribus ore admonuit cunctos, et
monumenta dedit. ut uirtute queat
felicem ducere uitam. Nulla ferent ta-
lem secla futura uirum. Adiungunt
& sapientes alij i platoni laudes car-
mina plurima, sed praecipua epigra-
mata tria. Primi haec est sententia.
Temperantia iustitiaq; excelluit omni-
bus. Tantum uō sapientia superauit,
ut omnem prorsus inuidiam superaue-
rit. Secundi hic est sensus. Plato in
deorum numerum est translatus. lo-
quuae hunc nationes honorant. qd
diuinam uitam ipse nouit alijsq; mo-

116.
strauit. Tertij sententia est huiusmo-
di. Phebus Esculapium genuit & Plato-
nem, ut ille corporibus, hic animis
mederetur. Praeterea mitridates per-
sarum rexo platoni statuā in achade-
mia locauit ita inscriptā. Mitridates
rodobati filius per ses, musis imaginē
Platoni dicauit. Sillamiani opus. Ex
his omnibus, plato est consecutus, ut
greci Aristotelem quidem demonium:
Platonem uō diuinum cognominaue-
runt. Quia. v3. ille & uita humanus
& scientia naturalis maxime fuerit.
hic autē scientia simul & uita se se po-
tissimum ad diuina contulerit.
Apologia de moribus Platoni.
FINEM iam uerbis imponam, si pau-
ca quaedam rursus addidero. Sunt phe-
baei quidam uersificatores, qui imme-
rito poetarum sibi nomen usurpant.
hi tam morum dissimilitudine q̄ ma-

lignitate inuidie prouocati in optimū
quenz impudentissime ludunt. Quibz
summa quedam licentia in bonos potius
q̄ in malos presertim nostra hac etate
conceditur. Sed nolim nostrorum tem-
porum meminisse. Quę tantum ad uir-
tutem consequendam sunt inepta, q̄
tum apta uidentur ad insequendam.
Tales q̄ olim poetiuli diuum platone
a grecis apollinis filium & Socratem
ab apolline grecorum sapientissimum
iudicatum mordere non dubitauerūt.
Quorum impietate Laertius Diogenes
summope detestatur. Atq; ut ipse decli-
rat. ridicula etiam comicorum cōuita
Aristippus auxit cirenensis homo pes-
simus & optimi cuiusq; suorum tem-
porum aduersarius. Qui sicut alios
plerosq; modestissimos doctissimosq;
ficta quadam hystoria uituperauit,
sic etiam Socratem preceptorem et

117.
condiscipulos suos Xenophontem atq;
Platonem. finxitq; horum nomine cā-
mina quedam in scorta puerosq; lasci-
ua. Vt. ut falso magnorum philoso-
phorum exemplo liberiozem ipse peccandi
licentiam nancisceretur. Verū Ari-
stoteles cui ueritas magis q̄ Plato fu-
it amica. tam falsas in uirum sanc-
tum calumnias sustinere nō potuit.
Nam in elegijs ad eudemum illa de
Platone que in superioribus diximus
cecinit. id illi maxime tribuens. ut
prophani non solum uituperare pla-
tonem ullo pacto non debeant. uerū
etiam sub protestu laudis sanctum
illius nomen ore profano nominare
non audeant. Neq; elegia contentus
fuit. sed & ut tradit olympiodorus.
preclaram orationem de platonis lau-
de composuit. Obmutescant q̄ apud
superos inferni canes atq; apud infe-

ros latratu cerberum comitentur. Nos
aut Platonis uitam & sapientiam
iudicio sapientum approbatissimam
ueneremur. atq; una cum apuleio
medaurense libere proclamemus. Nō
platonica familia nihil nouimus ni-
si festum. laetum. celeste. supernū.

Quantum astronomi metiuntur tan-
tum astrologi mentiuntur.

Marsilius ficinus Bernardo Bembo su-
risconsulto & equiti clarissimo. s. d.
Salue mi Bernarde miles. Parum
dixi. Salue totiens quotiens spiritus
Bernarde dulcissime. Plurima tibi
scribo quotidie. transcribo pauca. Vi-
deor. n. mihi cum archetipum scripsi.
amori quodammodo satisfecisse. Officio
aut & si transcriberem. minime sa-
tisfacerem. Ut aut te nunc de prese-
tibus studijs nostris faciam certiore.

compono librum de prouidentia dei atq;
humani arbitrij libertate. In quo illa
astrologorum iudicia. que prouiden-
tię libertatiq; detrahunt. pro ingenij
facultate redarguo. Nempe q̄ dilige-
ter celestia ueri metiuntur astrono-
mi. tam multum circa humana ina-
nes astrologi mentiuntur. Vale.
Verū Tommam illum egregium Be-
nardi quondam uenetorum oratoris
acatem. quem libenter meus amplex-
tatur animus. linguaq; resonat. cur
mea tandiu manus pigerrima pre-
termittis. hunc q̄ Bernarde quo-
tiens uideris. totiens Marsilij nomi-
ne saluere iubeto. 14. Junij 1477.
Tunc maxime commendas aliquem.
cum ostendis illius esse cui comedas.
Marsilius ficinus Marco aurelio ora-
tori clarissimo. s. d. Si tua tibi com-
mendare liceret. nicholaum fami-

lia rem meum litteris moribusq; predictis,
tibi plurimum commendarem. Quem
quidem esse tuum testimonio nobis e-
tuum nomen quod illius ore frequē-
tissime sonat;

Quando diuino afflante spiritu amor
accenditur, semper amante altero
redamat alter. Sepe altero cogitan-
te idem cogitat alter.

Marsilius ficinus Bernardo Bembo iu-
risconsulto & equiti clarissimo. S. d.
Accepi Bernarde hodie a Marco au-
relio nostro epistolam quandam for-
ma quidem ipsa mercurialem omni-
no patriq; persimilem, sed Saturno
ut arbitror, oriente natam. Nem-
pe grauioribus incedens passibus, cū
ab equore Veneto sextodecimo maij
die discesserit, tandem decimo nono
Junij litoribus nostris applicuit. Ego
hanc summo complexus gaudio gratu-

119.
labundus inq; Venisti tandem, tuq;
infortunatum uicit iter pietas. hec
& si quasi sub Saturno nata, motu q-
dammodo tardior exiit, tñ tanq; cō-
cepta mercurio fuisse uidetur opere
uelocissima. Quod n. a nobis hodie po-
stulat, ipsa iandū, dum nasceretur, i-
pleuit. Sane eisdem maij diebus, q;
bus aureus ad me Aurelius scripsit,
ego occulto quodam ac pene diuino si-
ue epistolae siue musae suae instrux-
tu percitus opusculum quoddam au-
relio dedicaui, quod nisi ipsum quap-
incessu saturnium fuerit, iam ad uos
arbitror peruemisse. Mirabilem Ber-
narde parumper gemorum nostrorū
uirtutem animaduerte. Dum Mar-
cus ille gratis se mihi dabat. Ego iure
uicissim totum illi me dabam. Et
amplectentem me mirifice complec-
tebar. Atq; ita celesti quodam con-

flante spiritu. in unum pene inscuj pari-
ter conspirauimus. Arbitror equidem
aut Mercurium ipsum in tauro aut
phebum in gemmis constitutum. ta
similiter geminas aurelij Marsiliq;
lynas temperauisse. Ut sonante al-
tera uicissim altera resonet. Atq; ab
utraq; dulce illud Bembi reboet nomen.
nomen gratis musicum. musiq; gra-
tissimum. Vale feliciter. At uideo
Bernardum meum. noui enim ho-
minis ingenium. absq; delitijs suis
neq; posse neq; uelle unq; bene uale-
re. Christophorus landinus muneru
musarumq; decus. & Johannes caual-
cantes coptus noster bene ualent.
Igitur bene Vale. 19. Junij 1477.
Quando diuino afflante spiritu a-
mor accenditur. semper amante al-
tero redamat alter. sepe altero co-
gitante idem cogitat alter.

Marsilius ficinus florentinus Marco
Aurelio oratori clarissimo. s. d. Red-
dita heri nobis est elegans admodu
epistola tua Marce doctissime. episto-
la melle mibi dulcior. ac praetiosior
auro. Veru quid ago? Non licet mibi
nunc in laude hac ulterius progressi
ne uamor forte uidear. si eam episto-
lam que laudat me plus satis. ip-
se satis laudare temptaui. Ergo
aliunde nrsus. si placet. exordiamur.
Quando celesti quodam afflante spiri-
tu mentibus nostris amor accendi-
tur. saemper amante altero alter
redamat. saepe altero cogitante. al-
ter idem similiter cogitat. Nam et
celestis auctor cum tanq; comunis
aunctorum causa complectatur u-
trunq; mutuuum amantium creat
affectum. & affectus amantis qui
per hominem e celo dependens. tu

in planum humilitatis faciem tum in celi
concaua resilit. uicissim procreat echo.
Salue & amice celestis. Salue semper
in auctore nostrae beniuolentiae deo.
Neque terrarum spatia Marce neque ul-
la temporis interualla nostrum hunc
celestem perpetuumque amorem uel ori-
entem interrumpere. uel ortum de-
morari potuisse uidentur. quo minus
amante altero mox diuina quadam
sorte amauent alter. Cogitante quoque
atque scribente altero. alter eodem pene
momento idem & cogitavit & scripsit.
Animaduertisse te arbitror aureli si-
modo meum illud ad te nuper missus
opusculum accepisti. eo ipso tempore
quo ad me scribebas. me quoque uicis-
sim ad te scripsisse. Praeterea idem pe-
nitus atque tu & significasse tunc & po-
stulauisse. Mibi quidem nihil in rebus
humanae felicius est quam illi affectu quoda-

121.
euasisse me parem. quo nullum esse au-
dio uirtute superiorem. Nihil praeiosius
quam talem tantumque possessorem meum
feliciter possidere. habeo igitur tota-
quod mente petebam. Sed hoc unum quo-
dammodo doleo. me nequaquam id totum
esse. quod ipse petebas. Mi aureli. si non
potes quod uelis habere. id saltem uelis
habere quod possis. Accipe Marsilium
tuum Marce totum quantumcunque sit. Ne
respicias ulterius oro simulacrum
illud. quod ab initio finxeras. Membrum
enim quoddam simulacrum illius est. si-
cimus. Respice potius amice quod pos-
sides quam quod fingis. Sic utique non alicuius
partem. sed totum aliquid posside-
te prorsus agnosces. Praestat autem pigmeo
aliquo toto frui. quam uasti membro giga-
ntis.

Nihil infirmius quam humanus amor. ni-
hil firmitus quam diuinus.

Marsilius ficinus Bernardo Bembo iuriconsulto & equiti clarissimo. S. d.
Scribis ad nos epistolam oratoriam. poeticam. amatoriam. Sed nescio quid excusas frustra quod omnino nullus accusat. Caue ne ubi perfectus est amor. ut minimum quid offensus uinculis putes unquam posse contingere. hoc uno solum charitatem forte potes offendere. si eam quicquam posse putas offendi. Humanus quidem res est solliciti plena timoris amor. Diuina uero charitas. siue paulum audiamus omnia credit. omnia sperat. omnia substat. Neque excidit unquam. Siue Iohanne euangelistam. Timor in charitate non habitat. Sed perfecta charitas timorem omnem procul expellit. hinc aurelius Augustinus noster exclamat. Solus nihil carum amittit. cui omnes in illo cari sunt. qui non amittitur. Sed nescio quomodo omeliam ut aiunt

122.
quandam modo hic inceptaueram. atque charitatis officia ei uiro tradebam. que florentinus populus admiratur. quasi quidam & charitatis simulacrum. & humanitatis exemplar. frustra in rebus his que sibi nequaquam sufficiunt nostram sufficientiam affectamus.

Marsilius ficinus hominum generi S. d.
Sufficientiam ubique eo queris proposito ut postquam hanc unam reppereris. nihil ultra perquiras. Requiris autem quam plurima. ob hoc ipsum. quia nusquam hanc unam assequeris. Vis ergo dicam. quam ob causam nusquam sufficientiam assequaris. quia forsitan quia hanc extra te queritas. Si ergo mortales opes immortalis animo sufficere nequeunt. da operam ut illis saltem animus ipse sufficiat. Aduerte quid dicam. Non dico ut ipse sibi met satisfaciat animus. Quo. n. pacto qui ab alio et effi-

citur & perficitur sibi ipsi satisficere potest.
frustra nimium heu miseri in rebus ipsi
sibi met nequaquam sufficiunt nostram sibi
sufficientiam affectamus. Profecto solum
quod sibi satis est omnino omnibus sa-
tisfacit. Nihil autem sibi ipsum potest sa-
tis esse preter immensum bonum quod
ex se ipso est & ad se ipsum. hic ergo solum
hic inquam quod satis nobis facturum que-
ramus. Neque pigeat. Nemo frustra bo-
num sequitur unquam qui bene sequitur.
Nam & bonum ipsum quia immensus
est ubique uiget atque exuberat undique
& affectus noster bene sequendi est aliquid
quod proculdubio bonum. Solus autem
bene uult sequiturque bonum qui summe
bonitatis ipsius gratia per quam singu-
la bona sunt atque seruantur passim bo-
na singula sequitur.

Transitus repentinus a minimo lumine
ad maximum atque a maximo ad mini-

imum. aciem impedit.

Marsilius ficinus Riccardo angelario an-
glariensi insigni theologo. Ciuiles uiri
saepe philosophos increpant quod ad huma-
narum rerum gubernationem inepti
ut plurimum uideantur. Philosophi uero
contra ciuiles uiros quod ad diuinorum
contemplationem ineptissimi sint. sepi-
us improbant. Quid ergo ad haec ipsi dice-
mus. Non nostrum inter hos tantas co-
ponere lites. Sed Plato noster huc aduo-
candus est arbiter. quem ad humana si-
mul atque diuina deus ipse composuit.
hic ergo arbitratur tam ciuiles quam philosophos ad
utrumque officium exequendum fuisse ab
initio institutos. Si modo ab altero ex-
tremorum ad alterum haud subito tra-
seant. Sed debitis gradibus gradient.
Prestat graeca ipsa platonis uerba ex li-
bro de re publica septimo hic ad uerbum tra-
ducere.

POST HEC naturam nostram quoad
eruditionem & ruditatem tali quadam
immagine contempleris. finge animo
quandam sub terra speluncam. cuius
ingressus uersus lumen quoddam inci-
piens per totam speluncam peruius un-
diq; pateat. In ea homines nutritos a
pueritia ceruicem & crura ita deuinctos
ut & immobiles permanere cogantur
& ^{ad} anteriora solum prospicere. Capita
uō uinculis astricta circūducere neque-
ant. Posttergum autem superne ac pro-
cul ignis lumen suspensum sit. Interq;
ignem & uinctos homines uia superi-
or pateat. secus quam paries sit con-
structus exiguus. Sicut plerumq; pre-
stigatoribus miracula fingentibus sce-
ne seu cortine aliquę super quibus sua
miranda demonstrant. spectantium
oculis opponuntur. Cogita rursus ho-
mines intra parietem ferentes uasa &

124.
opificia uaria supra parietem eminentia.
statuasq; hominum & aliorum anima-
lium lapideas & ligneas imagines. mo-
disq; uarijs fabricatas. Atq; ut cōsen-
taneum est. qui haec circūferunt. par-
tim sileant. partim loquantur. (Si-
miles isti nobis sunt. Nam primum q-
dem putas istos aliud quicq; uel sui ip-
sorum uel proximorum hominum ui-
dere preter umbras. quę ex igne in
aduersam spelunę partem cadunt.
Quid autem eorum quę circūferuntur
non ne umbras duntaxat. Si ergo in-
uicem loqui liceret. non ne ista. quę co-
ram uiderent. loqui opinarentur. Qd
si echo ex aduersa parte carceris reso-
naret. quotiens pretereuntium aliquis
loqueretur. putas ne ipsos nisi tran-
seuntium umbras aliud putare qd
loquitur. Ommino q; tales nihil uerę
esse nisi fabricatarum rerum umbras

arbitrarentur. **C**ontra^{uo} nunc animad-
uertere qualis foret eorum a iunculis so-
lutio ignorantiaq; curatio. Nempe siq;
eorum solueretur cogerecurq; repente
surgere. Collum uertere. ambulare.
lumen ipsum aspicere. doleret protin?
nec propter splendorem intueri possit
illa, quorum umbras ante cernebat.
Tunc si quis illi dixerit, prius eum spe-
tasse nugas, ad presens autem rebus
ueris esse propinquiorum, ueriusq; i-
spicere. Ac praetereuntium quenaq; mo-
strans, quid sit quae fuerit, nonne illud
uacillaturum putas, arbitraturumq;
ueriora esse quae ante cernebat, q̄ quae
nunc ostenduntur. Et si coegerit eum
lumen aspicere, nonne dolore oculo-
rum affectum iri putas. Oculosq; ad ea
quae facile prius uiderat, retorturum.
Certiora ipsa existimantem q̄ quae
subito offeruntur. Si uo aliquis eundem

125.
per aspera atq; ardua sursum traheret
uiolenter, neq; permitteret quicq; a-
spicere anteq; ad solis lumen traxerit,
nonne ipsum aegre laturum, dum
raptatur existimas. Et cum ad lum-
euectus fuerit, oculis splendore suffu-
sis hesitaturum, nihilq; ex his conspec-
turum quae uera nunc ab hominibus
existimantur. **C**onsuetudine q; p̄mū
opus est, si supera inspecturus sit. Um-
brasq; primum facilius intuebitur.
Posthec in aquis hominum ceterorum
q; imagines. Ipsa uo deinde. Postea quae
in caelo sunt & ipsum caelum nocte fa-
cilius contemplantur, dum astrorum
& lunae lumen spectabit q̄ si solem ip-
sum die solisq; fulgorem intueatur.
Atq; ita demum solem ipsum suspiciet,
neq; iam in aquis & aliena in regione
simulachra ipsius spectabit. Sed ipse
secundum se ipsum in sede propria spe-

culabitur. & qualis sit agnoscere poterit.
Anima duertet tandem ipsum esse. qui te-
pora & annos temperat. qui omnia re-
git. quae sub caelo sunt. Qui omnium quae
ante ab ipsis uisa sunt. modo quodam
est auctor. Quid si habitationem pristi-
nam memoria repetat. & illorum homi-
num sapientiam atque uincula. An non
censes eum beatum se loci mutatione
existimaturum. illorum autem miser-
turum. Praeterea si qui honores ibi inui-
cem exhibebantur & laudes. dabantque
praemia illi qui transeuntia quaelibet
acute cernebat. recordareturque maxi-
me quae ex illis priora. quae posteriora.
Quae pariter progredi soleant. atque ex-
his futura optime praesagiret. haec ne
desideraturum ipsum putas. beatosque
illos qui apud eos honorentur & domi-
nantur. existimaturum. Vel quod
ait homerus sibi electurum euenire.

126.
in alieno. s. rure coferui hominis manci-
pium effici. & quodlibet aliud perpeti po-
tius quam opinionibus illis illudi & in ea
miseria degere. Et si rursus iste descendat.
eandemque sedem quam antea nancisca-
tur. nonne cum repente a sole discesse-
rit tenebris obfundetur. Ac si umb-
bras illas discernere oporteat. de quibus
disceptare cum illis qui perpetuis et
uinculis pressi sunt. proferendaque sente-
tia sit eo ipso in tempore. quo oculi ipsi-
us allucinantur. antequam acies expunge-
tur. quod quidem non breui fiet. an-
non risum concitabit. eique ab omnibus
dedecori dabitur. quae postquam sursum asce-
dit corruptis reuersus est oculis. Dice-
turque nunquam ad supera contendendus
esse. & eum qui soluere tentet & sur-
sum ducere. si deprehendatur protinus
occidendum. Tota haec imago o amice
referenda est ad illa quae supra dicta

sunt. Carcer quidem iste ad eam que
cernitur oculis mundi machinam. Lu
men uō ignis in specu ad solis potentia.
Postremos in ascensum ad supera eorum
q; conspectum ad eum qui intelligibile
regionem tendit ascensum retuleris. ut
ego quidem spero non aberrabis. postq;
sententiam meā audire desideras. De
us autem nouit an uera sit. Que igi
tur mihi apparent. huc tendunt. Nem
pe arbitror in ordine ipso intelligibili. lo
mi ipsius ideam supremam existere.
uixq; uideri. Si autem uisa fuerit. asse
rendum. eam omnibus omnium rectorū
atq; bonorum causam esse. cum ipsa in
loco uisibili lumen creauerit & luminis
auctorem. In ipso uō intelligibili regnet
ipsa ueritatemq; & mentem protulerit.
Quam nosse necesse sit omnem quicūq;
sana mente quicq; uel priuatim uel pu
blice est acturus. Age & hoc cōsidera

127.
neq; mireris q; hi qui huc descendunt. nolunt
humana tractare. sed ipsorum mentis acies
semper ad supera dirigatur. Probabile q;
pe id est. siquidem superiorem imaginem
sequitur. Quid autem hoc. Mirandum pu
tas. si quis a diuinis spectaculis ad huma
na hec mala prolapsus ineptior sit ad a
gendum. rideaturq; presertim. si ante
q; presentibus tenebris assuescat. dū
adhuc titubat. cogatur in iudicijs uel
alibi de iusti umbris aut statuīs illis
quarum umbræ hec sunt. certare. de
q; iudicijs eorum. qui iustitiā ipsam nūq;
uiderunt differere. Verū si mentē quis
habuerit. recordabitur duobus modis
& duabus ex causis oculos turbari sole
re. tum quando ex lumine ad umbra
descendimus. tum quando ex tenebris
pradimus in lucem. Eodemq; modo affici
animum arbitrabitur. quotiens turba
tum uiderit & ad aliquid cernendum he

betiorem. Ideoque haud temere in risum pro-
rumpet: sed diligenter inquiret: utrum a
lucidiori uita descendens nouis tenebris
obruatur. Vel ab insipientia plurima ad
fulgidum spectaculum surgens: sub con-
fuso nimium splendore deficiat. Et alte-
rius quidem affectum probabit: uitamque
eius fore beatam censebit. Alterius
miserabitur. Ac si forte ridere ceperit
haud tam inepte hunc ridebit: quam eum qui
a lumine superno deciderit. Hec Plato
diuinus. his neque minus quicquam debet:
neque addi potest. Ergo U A L E.

Quamuis immortalis sit. Atque cur cui
sit diuinus: sepe tamen uitam agit
bestie similem.

Marsilius ficinus Joanni nesio litteris
& moribus ornatissimo. Nisi diuinus
nobis uigor inesset: ac celestis menti-
bus nostris origo mortalium rerum
defectum nullo pacto possemus agnoscere.

14 Lactorio
Heremo.

Ratio
Prima

Ratio Sexta. Nihil prorsus supra rerum corporaliu
ordinem aut excogitaremus unquam aut ap-
Tertia peteremus. Nullus usquam uel minima in-
Quarta re corpori repugnare contenderet. Quam-
Quinta daque terrenis opibus implemur. Aut
omnes aut certe quam plurimi in hac mundi
media regione tanquam naturali origine
patriaque quiescent. Nunc uero cum res
nostrae longe se aliter habeant: reor eque-
dem neque uana fides genus nobis esse
diuinum. Ceterum si diuini sumus:
cur nam sepe uitam agimus bestie
similem. Quia naturalis regionis hu-
ius conditio sic instituit: ut longe pri-
us sensu tanquam bruta: quam ratione tanquam
homines uteremur. Praeterea multo
plura atque manifestiora circa sensum
quam circa mentem incatamenta se nobis
obiciunt. Postremo unicus in nobis est
homo. Bestiae uero sunt multae. Opere pro-
tium est nostram illam imaginem intue-

ri quam Plato sic in nono libro de re. p. pingit:
MAGINEM aliquam animae talem a-
liquam figuremus. quales quondam memo-
rantur fuisse nature: chimere ipsius scyllæ
& cerberi & aliae multæ: in quibus forun-
tur uariæ in eodem forme congregate.
finge itaq; figuram unam bestie uariæ
admodum & capita circū multa haben-
tis: capita inq; partim bestiarum dome-
sticarum, partim agrestium. Quæ et
permutare & producere ex se hæc omnia
possit. Unam præterea ipsi aduunge su-
perne leonis formam. huic unam insup-
er hominis & amplissimum quidem primū
sit: angustius uō secundum atq; tertium.
Coniunge q; hæc tria: ut ad unum confi-
ciendum inuicem coherescant. Circūpo-
ne extrinsecus ipsis hominis unius i-
maginem: ut illi qui nequeat inteno-
ra inspicere, sed exterius dūtaxat, cō-
nat operimentum: unum animal, homo

129.
s. uideatur. Dicamus itaq; illi qui as-
serit prodesse homini huic iniuste agere:
iuste uō uiuere nequaquam prodesse: qd ni-
hil aliud asserit nisi prodesse illi: ut be-
stiam illam multiplicem pascat & leonem:
& fortiozem illam leonemq; efficiat: ho-
minem uō perire fame permittat atq;
eneruet: usq; adeo ut propter imbecilli-
tatem trahatur quocumq; cetera illa rapi-
unt. Nam alterum cum altero mansue-
faciat inuicemue conciliet: immo sunt
singula se inuicem morsibus lacerare:
ac pugnantia se mutuo deuorare. Ergo
siquis dicat officia iusta prodesse: hæc
agenda dicendaq; mouebit: ex quibus
homo ille huiusmodi animalis interior:
summam potentiam consequatur: fereq;
illius pluribus capitibus redimite: tanq;
colonus curam habeat: domestica quid-
capita fouens irrigans ac nutriens: a-
grestia protinus amputans: dum leons

naturam ad hoc adiutricem accipit. cō-
muniterq; curat omnia, & inuicem mu-
tua beniuolentia sibiq; conciliat. Omm-
itaq; ratione qui iusta laudat, uera lo-
quitur. qui uō iniusta, mentitur. Nam
& quoad uoluptatem & quoad decus, et
quoad emolumentum, iusti laudator,
uera promumpiat. Vituperator autē
neq; ueri quicq; affert, neq; nouit qd
improbat. Hactenus Plato. In eiusmo-
di anime nostrae figura illa distri-
butio continetur: quae apud Platone
legitur in timeo. Vbi animam in tres
quasdam uires diuidit quasi partes.
In ratiocinandi. V3. & irascendi & con-
cupiscendi naturam. Vm rationale
capiti, tanq; arti supreme regnam
accommodauit: praesertim quia i spe-
culando caput maxime omnium labo-
rare uidetur. Sensusq; ibi omnes ui-
gent q̄ plurimum. Praeterea uim iraci-

130.
die in praecordiis collocauit. Quomaz
in ira & audacia & timore hae partes
maxime concutantur. Postremo con-
cupiscendi naturam iecori ideo dedit,
quia naturalis illi uigor inest & con-
coquendi alimenti & libidinis augēde.
¶ Proinde rationem i phedro nominat
aurigam, quoniam naturali quodam
ordine dux est partium reliquarum.
Adiungit huic geminos equos: albus
quidem alterum, alterum uō nigrum.
Quum uō ad propositum spectat, equi-
sunt cordis uires & iecoris: quia ratio
m debeant tanq; aurige parere. Sed
magnanimitas quae accommodatur cō-
di, equus dicitur albus. est enim ratio
m propinquior. Iecoris autem concupi-
scentia, quoniam a rationis excellen-
tia remotior est, equus est niger. Ratio
rursus in nobis hercules nominatur.
hic occidit anteum idest inimicam quae

Cod. Guelf.

72 Aug. 40

Fortsetzung

4

1324

dam simulachra phantasiae. Quando uidelet a terra attollit in altum. hoc est quando a sensibus & corporali imaginatione se mouerit. hic quoque leones domat id est iracundiam cohibet. hic hydram obruncat multis undique capitibus pululantem id est concupiscendum amputat. Quae non ad pauca quaedam & illa quidem maiora tanquam iracundia, sed ad quaelibet, immo innumera bilia insatiabili uoragine fertur. Verum dum noster hercules iecoris hydram amputat ferro, capita repente repululant quia fomes ipse relinquitur. Dum uero absumit igne, quia fomitem prorsus extirpat, nihil inde renascitur. Subet apud Platone Socrates in phedone, ne uoluptatis corporalis gratia ab alia quadam corporis abstineas uoluptate. Aliqua pro una multe subito renascuntur. Immo rationis gratia praecipit ut a uolup-

131.
tatibus abstinere conemur. Sic enim solu posse ait uitia funditus extirpari. ¶ finem epistole iam imponam, si prius unum hoc admonuero. Ut. v. 3. meminimus si bellae in nobis sunt multae, nil mirum esse animas apud Platone ab homine in beluas transmigrare. Sane fomites quosdam & affectus bestiarum ab initio nobis habemus. Quos ubi diu temere nutriuerimus, uel consopitur quodam modo ratio. Vel sub iracundiae concupiscentiaeque specie uigilat. Quocirca, si ipsa hominis pelle homo ipse uidetur in bestias pertransisse. hinc Socrates inquit phedro, considero equidem me ipsum phedre, utrum ego sim bestia quaedam typhone multiplicior ardentiorque & furiosior. Sive pacatius quoddam & fur simplicius animal diuinae cuiusdam & mitis sortis, id est tranquille intelligentiae particeps. Ktis July 1477.

Solus omnia possidet qui a nullo pre-
ter deum penitus possidetur.

Marsilius ficius hieronymo pasqualino
carissimo compatri suo. s. d. Si cupis
possidere quod plurimum da operam ut nihil pe-
nitus te possideat. Nisi enim te ipsum hu-
bueris per quem sis alia possessurus
nihil prorsus habebis. hinc fit ut omnes
homines egeant saepe omnes continue
doleant. Quia. v. se ipsum quisque secum
omnia tandem temere in unum & ami-
sit & perdidit. quando clam ipse raptus
fuit. dum palam capere miteretur. So-
lus & alterius simul & sui ipsius esse
potest qui soli se illi dedit. qui ideo solus
est omnium quia solus est omnia. In quo
dum cuncta quis reperit reperit et se-
ipsum. tanto se ipso perfectiorem. quanto per-
fectior est ille quam ipse. Sicut qui seruo
seruit. seruus est & turpissimus & mi-
serimus. ita qui omnium seruit domino

quodammodo fit dominus omnium. Solus
libere seruire videtur qui libertati obsequi-
tur infinite. Sibi seruitus libera est ubi
mensa libertas. id est deus quicquid seruire vio-
lentumque cogitari potest. procul expellit.
Cum primum fatum impugnare nitimur
expugnamus.

Marsilius ficius francisco Marefcalco fer-
rariensi s. d. Quæris optime mihi comphe-
quatuor. Primum quidem. quomodo uale-
am. Valeo equidem Marefcalche sicuti
uolo. postquam cepi ut ualeo. ita uelle ualere.
Secundum uero. qua ratione philosophor.
hac potissimum ratione philosophor. ut
quandoquidem res ipse aliter uoluntate
non secuntur meam. ego saltem uolun-
tate res sequar. Sic enim. uoluntati seque-
ti res obsecuntur. Tertium. quantum te a-
mem. Siquis modus adsit amori. aut
siqua certa libere uoluntati mensura.
metire francisce amorem erga me tuum.

Ita forsitan & meum erga te metueris.
Quartum: Quid componam. Compono
librum de prouidentia dei & humani
arbitrii uoluntate libertate. In quo agi-
tur contra astrorum necessitatem fatuq;
astrologorum. At uō dixerit forte quis-
piam fatui esse contra inexpugnabile
fatum uelle pugnare. Ego uō respondeo
tam facile posse hoc impugnari: ut quā-
do quispiam impugnare uoluerit, tūc
primum eo ipso, q̄ uult, expugnet. Nē-
pe celestium sperarum motus nunq̄ al-
tius mentem attollere pōt q̄ ad speras.
Nunc uō qui disputat contra illas eas
iam transcendisse uidetur: atq; ad ipm
deum liberumq; uoluntatis arbitriū
accessisse. Quasi non a celesti fato caecus
fuerit: sed a supercelesti tum deo,
prouidentia tum mentis libertate p-
ductus. Praeterea cum actio quelibet
aduersaria & ut ita dixerim peremp-

tonia a contrario quodam in contrarium
procedere solet, nemo audeat confiteri
uoluntatem ipsam disputationemq; sic
te uolentiae syderum repugnantē
a syderum uolentia proficisci. Immo ab
ipsa met prouidentia libertateq; man-
re intelligamus, cuius gratia dissen-
mus contra fatum: 28. Junij 1477 flo-
rentiae: i

Multos habet seruos q̄ multis seruit.
Marfilus ficinus Bernardo Veneto s. d.
Phebus capella & franciscus esiensis pam-
philusq; medicus platonis nostri libros
quos iandiu omnes e greca lingua transtu-
limus in latinam a nobis poscunt. Tu si
cubi forte hos egregios uiros offenderis
nostro nomine saluere iubeto, traduc-
tionesq; hoc mense micti non posse dici-
to. Vides Bernardo q̄ta libertate agā
tecum. Videor. n. modo nescio q̄ pacto
imperauisse. Sed tu m. Bembe in cā es.

Nam talem te singulis prestas, ut qui libe-
rate fiduciaq; maxima non utatur tecus
proculdubio seruilissimus diffidentissimusq;
omnium uideatur. Tu quidem dum cete-
ris libentissime seruis, interim maxime
dominaris. Ceteri uo cum maxime ti-
bi dominari uidentur, tunc seruiunt
libentissime. Nulla facilior, praestanti-
or, securior dominatio, q̄ amatoria. Nul-
la aetior iocundior, felicior seruitus q̄
uoluntaria. K̄his augusti 1477.

Amicitia inter homines, nisi afflante d̄
deo conflare non potest.

Marsilius ficinus florentinus hermolao
Barbaro Veneto. s. d. Scripsi superiori-
bus diebus epistolam quadam de amici-
tia uera breuiter disputantem. Quā nō
ad unum quēdam meorum potissimum,
sed ad cunctos pariter amicos sine certo
titulo dirigebam. Reddita mihi ē paulo
post elegans epistola tua latissime Bar-

bare. Quae quidem uera amoris esca idest
amore ipso me capit & captum prouocat
ad amandum. Atq; ita amandum, ut qd
multorum erat futurum unus ipse iam
habeas. Siquidem disputationem nostram
de amicitia uera meos omnes iam iam
salutaueram, ipse tibi praecipue subito
uendicasti. Ut quod cunctis inscribendu
fuerat, soli inscribatur hermolao. Ergoq;
admodum nuper dum scribo ad omnes ad
unum scribere i primis adducor ad u-
num scribere i primis ita posthac in omni-
bus meis amandis, unum hunc i primis
amabo.

Marsilius ficinus cōphis suis, praecipue
hermolao Barbaro. s. d. Amicitiam om-
nes cōmuni quadam notione unionem a-
liquam esse definiunt. Cum uō nō ali-
ter unio esse queat nisi ad unum, meri-
to querendum uidetur, quid nam unū
illud sit, ad quod duo aliqui conspirantes

amici fiunt atq; dicuntur. Nunquid ne-
cessario amici sunt illi qui opinantur ide-
Nequaq; possumus. n. idem i plerisq; reb;
tam humanis q; naturalibus opinari. et
tamen inuicem nos odisse. An forte be-
nivolentia no in opinione sed in uolunta-
te consistit. Puta ut illi dicitur qui
uolunt idem dicantur amici. Neq; id
quidem. Immo ob hoc ipsum nascuntur
inimicitie q; uolumus idem. Sepe qui
eundem uel thesaurum uel dignitatis
gradum. uel artis honorem expetunt.
sibi inuicem inuident & irascuntur et
dimicant. Dixerit forte quispiam. di-
scordiam eiusmodi inter homines ob hoc
exoriri q; si finita quedam cupiunt
bona. que dum alter possidet. uel nullo
modo uel non eq; alter possidet. Siqui-
uo reperiantur. qui idem bonum quad
& infinitum sit. appetant. cum illud
nisiq; impediri possit. quin passim exube-

155
ret in immensum. eos nullis inter se in-
micitis agitari. Amicitiamq; inter illos
esse. qui bonum idem infinitum uolunt.
At uo neq; istud quidem sufficere ad be-
nivolentiam mihi uidetur. Omnes. n.
naturali quadam instinctu eiusmodi bo-
num optant. Unde felices esse uolumus
cuncti. Non tn nos inuicem cuncti di-
ligimus. Ubi nam q; benivolentiam ip-
sam reperiemus. que nihil est aliud q;
uelle bonum. nisi circa bonum ipsius.
quod est omne bonum. i. deum eam re-
periamus. Certe non alibi. Ceterum h
humana uoluntas erga deum duobus
praecipue modis q; tum ad propositum
spectat. affici potest. Aut. n. accipere
cupit inde. aut dare. Primus quidem
instinctus comunis naturalisq; est
omnibus. Siquidem omnes a deo q; plu-
rima exoptamus & petimus. Sed non
ob hoc ipsum deum hominesue diligim.

Instructus alter non eorum cuiuslibet esse uide-
tur. Nempe pauci admodum reperiun-
tur qui deo se ipsos secumque omnia de-
dant. Immo ut rectius loquar deo reddat.
Nihil enim quod non ab eo acceperimus uel
sumus uel possidemus. Quisquis se ipsum
deo reddit id est omnem cogitationis af-
fectus actionis mixtum effectumque conuer-
tit in eum. hic solus dei ipsius gratia de-
um amat. ac cetera diligit propter deum.
Sane uanus formae corporalis amator
ob hoc ipsum diligit corporis speciosi pictu-
ram quia formam ipsam & substantiam
corporis amat. Ita uerus piusque ama-
tor res creatas non ob aliam diligit
rationem nisi quia creatoris dei quem
amat. uel imagines sunt uel umbrae.
Et quanto similiores apparent tanto magis
admiratur & laudat. Similime uero di-
uinae mentis sunt mentes deo pro ce-
teris deditae. Quobrem eiusmodi mentes

156.
inextimabili quadam amoris flagrantia
& dulcedine & ad deum & inuicem pro-
sus afficiuntur. Dum se tum illi sponte
reddunt tanquam patri tum sibi mutuo libe-
tissime dedunt tanquam fratribus. Ceteraeque
inter homines amicitiae nuncupantur
nihil sunt aliud quam rapinae. Vera chari-
tas sicut paulus inquit apostolus non
que sua sunt sed que alterius querit.
Et si honestis quotidie amicitiae uocabulis
magnifice gloriamur tamen quisque nostrum
ut plurimum talis est ut non alium quam
respiciat sed se ipsum. Non enim hic re ue-
ra se tradit illi sed accipere potius studet
ab illo uel uoluptate uel utilitate quaedam
suae ad externa corpusque suae ad animam
id attineat. Denique ut summam di-
cam solus ille uir uerus legitimusque
amator est appellandus qui intelligit in
omnibus bonis que passim sibi offerun-
tur & placent nihil reuera aliud sibi

placere q̄ diuinum ipsum bonum. ex quo et
per quod cuncta sunt bona. Ideoq; in ijs om
nibus ipsum amat. in ipso diligit omnia.
Ita ut neq; ipsemet sibi sit dilectus. nisi i eo
per quem hoc habet ut sit diligendus. Cum
tos quidem pro uiribus curat homines
tanq̄ eodem secum patre creatos. Quosda
uō ante alios eligit. tanq̄ patris illius
similiores: quibuscum & celestem in terris
& supercelestem in celis uitam agat. In
ter hos solos uera est amicitia idest ab
uno & in uno deo unio uera. Quippe ue
ra stabilisq; inter piures unio. nisi per
unitatem ipsam eternam effici nequit.
Vera autem unitas & etherna est ipse
met deus. qui solus est uera simplici
tas & immensa potestas. Ergo hi soli li
bere cum propheta clamare posse uide
tur. Ecce q̄ bonum & q̄ iocundum ha
bitare fratres in unum. ;
fortuna neq; benefacere potest malis

neq; malefacere bonis.
Marsilius ficinus Antomo hyuano sare Zanē
si. s. d. Siquidem uideris incurabili morbo
corporis laborantem uariisq; diuersorum
membrorum doloribus cruciatum. inui
debis ne illi delicatas dapes. ministrorum
turbam. Strata mollia. purpuram. cubi
culum auratum. Certe nisi tu quoq; tā
tum aegrotas animo quantum ille corpore.
inuidere non poteris. Quicumq; uō uolup
tatibus pecunijs ue aut glorie uel impe
randi studio seruiunt. insanabili quoda
ammi morbo & multiplici dolore premū
tur. Quisquis ergo ijs inuidet. nihil ui
det. Quamobrem ceci maxime omnium
illi mihi uidentur. qui fortunam ideo
cecam dicunt. quia uel benefaciat ma
lis. quibus reuera nihil est bonum. uel
malefaciat bonis. quibus demq; nihil ē
malum. Qualis n. in se quisq; est. talia
cuiq; sunt que accipit. Soli inter homi

nes rationis oculis capti sunt qui non uident quae mirabili ratione singulae mundi partes disponantur & moueantur. Sola fortune cuidam ut ita dixerim & iniustitiae summe subiecti uidentur qui ubi exactissimus ordo rerum infinitam indicat auctoris potentiam & sapientiam & iustitiam. ipsi uel irrationalem putant impetare fortunam. uel de diuina gubernatione quasi minus iusta queruntur.

Matrimonij laus.

Marsilius ficinus Antonio pellecto patri & amico egregio. s. d. Quod ad matrimonium iandiu animum applicueris mi pellecte non summo opere probare non possum. Sic homo tanquam diuinus humanam speciem seruat quadam successione perpetuam. Tanquam gratis reddit naturae quod mutuo accepit. ac saepe cum fenore. Tanquam felix uerusque sculptor imaginem sui uiuentem sculpsit in filiis. Cara

praeterea uitae societatem & fidam rerum custodiam hac uel solum uel maxime ratione consequitur. habet insuper domesticam rem. p. in qua gubernanda prudentiae omniumque uirtutum uires exerceat. Parat etiam maximum praesidium senectuti. quam uel in uxoris dilectae gremio. uel in filiorum nepotumque ulnis. ut in affinium officio ducat securiorem. Demumque uxor atque familia uel laborum nobis est dulce solamen. uel saltem summa quaedam ad moralem philosophiam exercitatio. Quamobrem Socrates multo magis moralem ab uxoribus disciplinam quam naturalem ab anaxagora uel archelao se didicisse confitebatur. Quis nesciat creato quondam homini nihil prius antiquiusque a deo praecipitum & institutum quam matrimonium. Idque & inter sacra mysteria numerari & apud omnes gentes summo opere celebrari. Hoc semper

& honorauere potentes, & sapientes non
contempserunt. Vtpote qui uidebant ad
res quidem agendas conducere. litteras
aut si temperate uiuas & parce temp^o
expendas non impedire. Plato noster q^o
in iuuentute quodammodo neglexerit
matrimoniu, tandem in senectute pe-
nitentia ductus sacra dee nature fe-
cit, ut ob eam rem se apud uulgus a
crimine tum obmissi matrimonij tuz
sterilitatis absolueret. Statuitq^o in legi-
bus suis, qui uxorem non duxerit, eu
procul ab omnibus publicis munerib^z
& honoribus segregandum. Publicis
autem honoribus grauissiq^z ceteros
cuius esse premendum. Mercurius tris-
megistus eiusmodi homines inquit et
humana lege infelicissimos & lege di-
uina tanq^z steriles siccasq^z arbores
iudicari. Ab hac tamen lege duo tantu
genera hominum uidentur absolui.

159.
Aut qui ob quandam nature imbecilli-
tatem ad hoc ineptissimi sint, aut um-
ce se ipsos minerue tanq^z uxori data
fide deuouerint. Illos quidem excusat
ipsa natura. hos autem casta forsam
accusaret minerua, si uenerem seque-
rentur. Pelocum uo nostrum, si forte
matrimoniu neglexisset, improbasq^z
certe minerua natura, que hunc ro-
bustum peperit & formosum. Ac si mi-
nerua, cui iandiu seruit forsam cul-
pare temptauerit, q^o musis misceat ue-
nerem, apollo statim mercuriusq^z de-
fendent. Nempe dicent, pelocum plu-
ra melioraq^z carmina post hymenea
sacra musis q^z antea dicauisse. Demiq^z
sublimes iubebunt ad sydera tollere
uultus. Ubi & phobus musarum dux
& mercurius harum comes, mediam
ducunt uenerem, amoris & musice
matrem. equis pene cum illa, ut ita

laquar passibus gradiuntur neq; unq; ab ea
longe discedunt. Verū nictamus īpntia
sydera redamur ad homines. Video te post
hac antem apud familiares tuos sepe hūc
in modum pro re uxoria declamantem.
homo uel solus uel maxime omnium
est animal ut dicunt philosophi sociabi-
le. Cui ad hoc ipsum soli sermone con-
dendarumq; legum est a natura tribu-
ta facultas. Ut quicumq; solus uixerit
intelligat se aut forte maius aliquid
homine esse aut proculdubio minus.
Siquidem phemice rarior est qui inter
homines uires humanas transcendit.
hic ergo pro caeteris humanitatis finge-
tur officio qui continuam domesticam
indissolubilem inierit societatem. cuius
commertio publicam ipsam generis huma-
ni societate & seruare nitatur & guber-
nare p̄discat. Nepe q̄admodū ex domib;
ciuitas ita ex rei familiaris disciplina

140.
rei p̄ pericia constituitur. Nesciet rege-
re ciuitatem qui domū gubernare nō
didicit. Non amabit patriā q̄ uel bona
illius uel mala parum ad se pertinere cō-
sebit. Non curabit forte se ipsum graui-
oribus imbuerē moribus q̄ cū solus uiuat
nō sit familie bonorū morū prebiturus
exemplum. Ocio & licentia quadā negli-
gentior quotidie deteriorq; euadet q̄sq;
in re familiari non fuerit occupatus. Nesci-
et uere quenq; stabiliterq; amare q̄ ue-
rum indissolubilemque amorem coniugis
& filiorum nō experitur. Non discet pa-
ti foris & superare ferendo nisi qui dome-
sticum habuerit patrem patientis precep-
torem. Non discet hominum misereri q̄ uel
cōiugem uel filium nunq; senserit lamē-
tantem. Siquidem mens non ignara ma-
li miseris succurrere discit. Quod uō om-
nium deterrimum est is cui neq; sit suis
prospiciendū neq; pro suorum salute d̄s

sepe uocandus. humanas magna ex parte negliget leges. & homines ipsos cultumque diuinum. Demum difficilimum erit non exuere hominem. nisi legitimum matrimonij pallium induerimus. Quam obrem si uultis amici homines esse. si filij legitimi dei legitime genus hominum augete. & tanquam deo similes. istarum dei filios uobis similes procreate. nutrite. regite. gubernate. Mementote praeterea in re familiari diligentissime gubernanda. uos ipsos colere. rei. p. terrene & peritiam discere. & assequi dignitates celestis rei. p. munera promereri.

Philosophia sapientiam gignit. Sapientia parit felicitatem.

Marsilius Ficinus Sebastiano Saluino amico suo s. d. Vbi nos diues potensque uino non audit. haud prius nobis culpae sunt parces quam numen illud experiamur.

Quod quia uigra

Quod quia uigra ubique affatim adest omnibus. qui eidem adesse uolunt. Audit hominem non dum uocantem. Exaudit quem quilibet rite precantem. Totum quod auxilium Saluine nostrum nobis est a Nimerua petendum. Quo possimus quoniam nos tollere humo superasp euadere ad auras. Nempe solum id numen ad ethereum mundi caput hominem potest attollere. quod ipso summi Iouis est capite natum. Quomam uero non exaudit quemquam nisi rite precantem. conemur amice prouisibus recte hinc auxilium petere. Quis nam sapientiam recte adorat nisi qui sapienter. Sapienter autem haec solus adorat qui possit a sapientia sapientiam. Non possumus nisi per illam quicquam uel ab ipsa uel ab alio petere sapienter. Non possumus ab illa quicquam sapienter petere nisi illam. hoc nos docuit Socrates Vir omnium apollinis iudicio sapientissimus. Quippe qui ut Plato in phaedro recesit.

in quotidianis praecibus suis solam a
deo sapientiam exoptabat. Sciebat. n.
Vir ille diuinus insipientibus quidem ut
que bona uulgo uidentur esse mala.
Sapienti autem & que mala dicuntur bo
na tandem euadere. felix cui bene suc
cedunt omnia. Soli autem succedunt bene
qui bene omnibus utitur. Solus bene
singulis utitur. qui & sui ipsius & alio
rum uires a sapientia didicit. felices &
soli sapientiae sacerdotes. quae in ipsa
humana ut ita dicam. miseria sunt be
ati. Ceteri uero usque adeo sunt infelices
ut in ipsa et humana felicitate sint
miseri. Tunc quanta legitime prae dignitas
& diuinitas sit. apparet. In hac. n. ma
xime consistit perfectum sapientiae
sacerdotium. Verumtamen adeo indigne in
praecipuo uulgo tractatur. ut ij qui uere
sapiunt & a quibus ceteri id ipsum habent
ut aliquid sapiant. maxime omnium

142.
desipere iudicentur. Praeterea male puten
tur sentire de deo apud illos qui a philo
sophis deum colere didicerunt. quando
philosophorum rationibus intellexerunt
deum esse quem colant. O falsissimum uul
gi iudicium. Tunc Democritum philosophi
putauerunt insipientem. cum maxime
sapiens factus cepit mortalium insipi
entiam deridere. & ab hippocrate medi
corum sapientissimo. iudicatus est omni
um sapientissimus prudentissimus. Tunc
Socratem diuinum. quasi male de dijs
sentientem condempnauerunt. quando
ab ipso eorum deo utpote qui rectius quam
ceteri de deo sentiret. sapientissimus
est appellatus. Sed rideat insanum uul
gus ut libet. rideat philosophos ut insa
nos & impios. Interim philosophi & fle
bilem uulgi risum una cum heraclito lu
geant. & ridiculum fletum cum Demo
crito rideant.

Non est sanus cui salubria displicent.
Marsilius ficinus Jacobo Bracciolino Poggioratoris filio. paternae artis heredi s. d.
Legenti mihi nuper philosophicam quandam Plutarchi Platonici epistolam ad Traianum imperatorem. uenit in mentem subito Bracciolinus. Quippe cui sciam optima quaeque ualde placere. Atque in hoc ille mihi maxime placet, quod nihil laudat non bonum. Nullum bonum non maxime laudat. Nullum certius apud medicos sani gustus inditium quam si illa quae salubria sunt, eadem & suauia uideantur. Atque contra, quae ledunt plurimum, eadem & offendant. Sed accipe iam philosophicam imperatoriamque epistolam, quae quidem prohemium est libri Plutarchi de politica & imperatoria institutione ad Traianum imperatorem. Quae librum Ptolemaeus pene ad uerbum traduxit.

PLUTARCHVS Traiano. S. Dicit.
MODESTIAM TVAM noueram non appetere principatum: quem tamen saepe morum elegantia mereri studuisti. Quo quidem tanto dignior iudicaris quanto a crimine ambitionis uideris esse remotior. Tuae itaque uirtuti congratulor & fortunae mee. Si tamen recte gesseris, quae probe meruisti. Alioquin te periculis & me detrahentium linguas subiectum iri non dubito. cum & ignauiam imperatorum Roma non ferat & sermo publicus delicta discipulorum refundere soleat inceptores. Sic Seneca Neronis sui culpa detrahentium linguas carpitur. Adolescentum suorum temeritas in Quintilianum refunditur. Et Socrates in pupillum suum clementior fuisse culpatur. Tu uero quiduis rectissime geres, si non recesseris a te ipso. Si primum te composueris. Si omnia disposueris ad uirtutem, recte

tibi procedent uniuersa. Politice constitutionis morumque uires tibi descripsi. Cui si obtemperas. plutarchum uiuendi habes auctorem. Alioquin presentem epistolam teste inuoco: quod imperitiam imperij non pergis auctore plutarcho. V A L E
Marsilij ficini florentini disputatio contra iudicium astrologorum.

Marsilius ficinus Petro pannonio archiepiscopo colocensi. Venerando in christo patri literatissimo litteratorum patrono plurimum se commendat. Scripsi librum contra uana astrologorum iudicia. Micto ad te prohemium. Reliquum mictam cum scriba noster excerpserit.

QUI singula necessario fieri a stellis affirmant. tribus potissimum perniciosis erroribus & inuoluuntur ipsi & uulgus inuoluunt. Nam summo & omnipotenti deo quantum in eis est. propriam rerum auferunt prouidentiam. absolutumque

144.
mundi totius imperium. Angelis uero qui ita apud illos celestia mouent. ut omnia inde hominum scelera. omnia mala bonis. omnia bona malis. proueniant. iustitiam adimunt. hominibus denique qui non minus quam bestiae ut illis uidetur. hic & illuc impelluntur. auferunt libertatem. omniisque priuant tranquillitate. Si enim bona promittunt. quod raro & uix & obscure admodum facere consueuerunt. ut plurimum maximis illa difficultatibus implicant. unde fit ut nobis minime prosint. Quod si aliquando & id quidem rarissime absque summo labore uentura prenuptiant. inde uani superbi negligentesque reddimur. Atque si casu quodam ut promiserunt. euenerit. minus grata prouenit diu expectata uoluptas. Si uero minantur mala. quod merito saepius accidit. mala uel sero futura. diu anticipamus. uel nunquam futura.

54
miseri fugimus. patimurque fingendo. Demque
si fata uitari non possunt frustra preuide-
tur & predicuntur. Si possunt aliqua ra-
tione uitari. falso ab astrologis necessitas
fati defenditur. fortasse dicent ut arbi-
tror. hoc quoque in fatis esse. ut aliquid e
multis presciatur intendum & caueatur.
Sic igitur inter parcas controuersia erit
ut alia uulnerare hominem statuatur. alia
protegat. Sed demus hoc in presentia illis
si placet. necui forsam pertinacissimi ui-
deamur. Nunquam tamen alicui concedemus
illud quod in parcarum decretis consistere.
ut multi non credant illis. multi insuper
contradicant. Quomodo enim. fatum Mar-
siliam nunc impellit. ut pro ingenij ui-
ribus fato repugnet. Qui certe non fati
ipsius ui. sed potius contrarij alicuius
uel saltem superioris uirtute nunc inue-
hiatur contra fatum. Necessitas enim ipsa
omnino sibi ipsi repugnare non potest.

145.
Ut esse neget necessitatem. atque suo instinctu
aculeis se perimat. Quid nam uulgatissimum
illud sibi uult. fatis agimur. Cre-
dite fatis. Atqui si diligentius rem ipsam
consideremus. non tam fatis ipsis quam fatu-
is factorum assertoribus agimur. Non ce-
detis mihi credite. fatuus si fatuus non
credetis. Qui obscuris non uera ut de sy-
bylla dicitur. sed falsa inuoluunt. Ac de
singulis hominibus non propria predicant.
sed communia cunctis. homines loquacis-
simi in medium tot adducunt. ut non mi-
rum sit. si inter multa mendacia aliquando
casu in uerum aliquid incidant. Sape
uolunt alijs cum ipsi sibi minime sapiant.
Opere pretium est considerare quod inopes
ipsi sunt quam solidi quam in negocijs suis infor-
tunati. In rebus agendis imprudentes a-
atque inepti. Si forte mercaturam exer-
cent. multo minus quam ceteri mercatores
euentum preudent mercature. Si me

dicinam minus q̄ ceteri medici medium ac
finem morbi presagiunt. Ac pessime omnium
corpora curant. Et cum diuinationē pro-
fiteantur ipsi tamen casu uiuere passim
uidentur & cadere. ¶ Surgite igitur phi-
losophi precor. Surgite omnes libertatis
tranquillitatisq; pretiosissime cupidi. Eia
agite iam accingite uos chypreo palla-
dis atq; hasta. Bellum ip̄ntia nobis im-
net contra nefarios gigantulos illos q̄
& futurorum prescientia deo prorsus
immenso se aequare conantur. & fati ce-
lestis defensione supercelesti deo qui est
summa libertas liberum imperium aufer-
re. Sed qui tam superbe ad superos ascen-
dere moliantur miserabiliter precipita-
buntur ad inferos. ¶ Torrige manum no-
bis ex alto deus omnipotens. uires tuis
militibus subministra. Tuum istud de-
fendere imperium nunc aggredimur.
Succurrite numina que circulos rota-

146.
tis ethereos succurrite iustitiam uestrā
excusaturis aduersus impios hostes q̄
extreme cuiusdam iniustitie uos accu-
sant. faue tu q̄ nobis o genus homi-
num sine inuidia. Nempe tuam istas
omnium praetiosissimam libertatem
tranquillitatemq; tuemur. Ut postq̄ de
diuinatoribus non diuims sed ualde
prophamis qui tandiu suis nos prestigys
mancipant triumphauerimus libere
tandem clamare possimus. Impietas
ergo pedibus subiecta uicissim obtinet
nos exequat uictoria celo. 2

VALE feliciter venerande pater atq;
Marsilium tuum inuicto pannonie re-
gi commenda. Petrumq; gamsdam & Do-
mimum uinium preclaros viros ha-
beas commendatos. 2

Prohemium Marsilij ficini in opusculum
eius de uita Platonis. Ad franciscum Ba-
dinum.

NATUS est mihi nuper in ipso omni-
potentis christi natali Plato quidam Ban-
dine Magnanime, q̄ quis auo illi suo pa-
triq̄ nostro platonem longe sit impar, uide-
tur tñ: nescio quomodo utcumq̄ pot̄ indo-
le similis. Ad hunc ego conuersus, o plato
inq̄: patrias ne ciuitasq̄ sedes repetes a-
thenarum. At ille repente, o fatum excla-
mauit iniquū. Nulla mihi proh dolor, ni-
la usq̄ restat patria domus, o ferrea se-
culia, quibus mars ille seuisissimus acti-
cas diruit palladis arces. Non q̄ in mi-
seram greciam: sed in pannoniā Marsi-
li me conferam. Sibi n. floret magnus
rex ille Mathias, qui mira quadam po-
tentia simul & sapientia fretus, certis re-
labentibus annis, eodem potenti sapientiq̄
palladi, hoc est grecorum gymnasia repa-

147.
rabit. Ibidem preterea penes regem ipsum
pannomie felicissimum, feliciter uiuit Ba-
dinus ille meus. Qui diu platonis nata-
lia quondam florentie suis sumptibus &
apparatu regio celebrauit in urbe: atq̄ &
extra urbem, dum conuiuium idem apud
clarissimos medicos nostros instauraretur
primus interfuit. Sibi igitur iam celer &
alacer in pannoniā ad amicos. Demiq̄ h
huic ipse inq̄: s. decus i nostrum melio-
ribus utere fatis:.

Montes non superant animos montibus
altiores.

Marsilius ficinus florentinus R. in chri-
sto patri. D. Nicholao Batoreo episcopo Va-
ciensi pannonio. Cum accepi tuas Bandi-
niq̄ luteris, quibus uehementer suadetur
ut in pannoniā proficiscar, gratissimus
re Mathie serenissimo regi futurus: per-
feceram iam quinque platonice sapientiae

claves. Quarum una ceteris breuior ad
uos uenit. Venire autē me difficile est.
Uuere demde sub isto celo forsitan diffi-
cilius. Verum ut rectius loquar si uē-
turus sim ad uos. discedam uobis prius
oportet. q̄ redeam. fieri uō nequit ab his
discedam. quibuscum mihi conciliante
musa. unus iandiu factus est animus.
Ama precor. ut facis Marsilium tuum
te ob egregias uirtutes tuas ardentem
amantem. Ama similiter franciscum Bā-
dinum nostrum uirum ingenio magni-
ficentiaq̄ prestantem. Commenda utriq̄
si decet. Machie felicissimo regi. huic nō
nihil ex officina nostra breui tempore
proditurum nos utcunq̄ poterit cōmen-
dabit. Valete felices animi atq̄ uiui-
te mecum. Inuitis montibus. qui nos
separare uidentur. Uuite mecum fe-
lices animi uel altissimis montibus ad-
modum altiores. hoc ego sum uobis. unus

sibi quisq̄. quod ipse est. hoc mihi uos estis.
quod duo sunt oculi. Vuj. ktas sumas
Mccccxxvuij. FLORENTIE
F. I. N. I. S.

Transcripsit hoc op̄ est Sebastianus Salu-
mus amicitus Marsilij scim philosophi-
suo seculo singularis. Non quia scriptor ip-
se sim cum t̄ iam pridem fuerim pro-
fessor atq̄ i sacra pagina magister. licet
indignus. Sed ut morem gererem tam
signi p̄to patrono musarum. nancisceremq̄
occasionem cōmendandi me ipsum iterū
atq̄ iterum inuicto regi pannonic̄. ut
me habeat seruum undiq̄ paratissimū.